

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ**

**Τρύφωνας Κωστόπουλος
Καθηγητής**

**ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:
«Τοπική Κοινωνία Ευρωπαϊκή
Ολοκλήρωση και Μειονότητες»
Ακαδημαϊκό Έτος 2015-2016
Ε' Εξάμηνο
Αθήνα 2015**

Η μελέτη της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Η ευρωπαϊκή οικονομική και πολιτική κατασκευή αποκτά έντονο διεπιστημονικό ενδιαφέρον.
- Φιλόσοφοι, κοινωνιολόγοι, οικονομολόγοι, πολιτικοί επιστήμονες, νομικοί, ιστορικοί κ.ά. ανταγωνίζονται, τόσο για την ερμηνεία του φαινομένου της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, όσο και για την απόσπαση της επιστημονικής πρωτοκαθεδρίας του όλου εγχειρήματος.

Διεθνοποίηση της παραγωγής και πολιτική αποκέντρωσης

- Εξετάζεται η αποκεντρωμένη Ευρωπαϊκή Περιφερειακή πολιτική στο πλαίσιο των τοπικών κοινωνιών της Ένωσης στη διαλεκτική της σχέση με την πορεία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης.
- Αναφερόμαστε στη διεθνοποίηση της παραγωγής και στην «Ευρώπη των πολλών ταχυτήτων» ως απόρροια του μαρξιστικού νόμου της ανισόμετρης ανάπτυξης.

Υπερεθνική «Ολοκλήρωση» και εθνικό κράτος

- Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση ερμηνεύεται από την οικονομική θεωρία και τις θεωρίες δημόσιας διοίκησης, καταδείχνοντας τη σχέση **υπερεθνικής ολοκλήρωσης** και το μέλλον του **εθνικού κράτους** στην εποχή της παγκοσμιοποίησης.
- Θέτουμε το ερώτημα. Μπορεί να μετεξελιχθεί η ΕΕ σε ενιαίο κράτος;
- Το «κρατικό» μόρφωμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αν και διαθέτει όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά ενός κράτους-έθνους (κυβέρνηση, κοινοβούλιο, κοινό νόμισμα, δικαστική εξουσία, κτλ.) εν τούτοις δεν είναι κράτος.

Τα δημοσιονομικά της Ένωσης και ΟΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

- Τα κυρίαρχα κράτη-μέλη της Ένωσης δημιουργούν τους αναγκαίους υπερκρατικούς θεσμούς, αλλά στο ζήτημα των πόρων αποδεικνύονται πολύ φειδωλά.
- Σ' αυτό το ισχνό δημοσιονομικό περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καλούμαστε να μελετήσουμε τις τοπικές κοινωνίες της Ένωσης.

Ο δημοσιονομικός «νάνος» της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Τίθεται το ερώτημα. Πως είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί η οικονομική και κοινωνική σύγκλιση των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όταν ο Κοινοτικός Προϋπολογισμός ανέρχεται μόλις στο 0,88% του συνολικού Ακαθάριστου Κοινοτικού Προϊόντος;
- Την ίδια στιγμή οι εθνικοί προϋπολογισμοί, των κρατών-μελών, υπερβαίνουν το 50% του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ) και στην Σουηδία να πλησιάζει το 70%;

Μικρό ή μεγάλο κράτος;

- Ο νεοφιλελευθερισμός φαίνεται να φωνασκεί με περισσή υποκρισία για λιγότερο κράτος, αλλά στην πραγματικότητα, νεοσυντηρητικοί και σοσιαλδημοκράτες φαίνεται να βολεύονται σ' ένα κράτος *Λεβιάθαν*, στο οποίο όλο και περισσότερα τμήματα του μεγάλου κεφαλαίου, ζουν από τις κρατικές προμήθειες και τις επιδοτήσεις.

Οι Μειονότητες στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο

- Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης αναλύονται οι τοπικές κοινωνίες των κρατών-μελών της Ένωσης υπό το πρίσμα των μειονοτήτων.
- Περιφέρειες και περιφερειακή συνείδηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης
- Ελληνοκύπριοι-τουρκοκύπριοι και το Κυπριακό πρόβλημα

Divide et Impera (διαίρει και βασίλευε»

- Αναφερόμαστε στο μέλλον του εθνικού κράτους ενός πραγματικά δύσκολου θέματος, το οποίο αναλύεται ως αντίθεση ανάμεσα στον Διαφωτισμό και τον Ρομαντισμό και παρουσιάζεται η πολιτική του «διαίρει και βασίλευε» (Divide et Impera) και η αξιοποίησή της από τους οπαδούς της νεοφιλελεύθερης συντηρητικής παγκοσμιοποίησης.

Οι μειονότητες στην ΕΕ

- Εξετάζουμε την κοινωνική ένταξη των μειονοτήτων στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης, αναλύοντας την έννοια του έθνους-κράτους και τα εθνικιστικά κινήματα στην Ευρώπη.
- Ο ιμπεριαλισμός δε διστάζει να παίζει με τη φωτιά.

Το έδειξε στην πολυεθνική πρώην Γιουγκοσλαβία όπου άναψε το φυτό του εθνικισμού και κατακερμάτισε μια μεγάλη χώρα στην οποία από το Βορρά μέχρι το Νότο ομιλούνταν μία γλώσσα και χρησιμοποιούσαν κοινό νόμισμα.

Οι μειονότητες στην ΕΕ

- Στην Γιουγκοσλαβία τραγουδούσαν το τραγούδι της ιστορίας για την μεγάλη πατρίδα το οποίο για τους ίδιους τους ιμπεριαλιστές συνεχίζει να είναι ακόμη μελωδικό, αλλά μέσω του πανάρχαιου συνθήματος «διαίρει και βασίλευε» κονιορτοποιούν τις άλλες πατρίδες για να τις καταπιέζουν.

Το ζήτημα της ηγεμονίας στην ΕΕ

Γαλλία-Γερμανία

- Αρχικά η πρώην ΕΟΚ λειτούργησε υπό τη γαλλική κυριαρχία και την επιβολή των πολιτικών απόψεων του στρατηγού Ντε Γκωλ. Στη συνέχεια, ύστερα μάλιστα και από την «ανατροπή» «κατάρρευση» των Σοσιαλιστικών Χωρών, οι ρόλοι αλλάζουν.
- Η ενωμένη Γερμανία προβάλλει πολύ έντονα την ομοσπονδιοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το γερμανικό πρότυπο. Με άλλα λόγια, η «μεγάλη» πατρίδα επιχειρεί κυρίως μέσω του κοινού νομίσματος να διεμβολίσει τις «μικρές» πατρίδες θέτοντας την οικονομία της Ευρώπης υπό γερμανική σκέπη.

Το ζήτημα της ηγεμονίας στην ΕΕ Γαλλία-Γερμανία

- Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ενοποίησης, λαμβάνουν χώρα οι μεγάλες διαμάχες ανάμεσα στα ξεχωριστά κράτη-έθνη. Πότε υπερισχύει η μία δύναμη και πότε η άλλη. Αρχικά, έχουμε τη γαλλική κυριαρχία στην τότε ΕΟΚ, σήμερα βλέπουμε οι ρόλοι να αλλάζουν προς όφελος της Γερμανίας.

Το ζήτημα της ηγεμονίας στην ΕΕ Γαλλία-Γερμανία

- Η Γερμανία που αιματοκύλισε μόνο τον 20ον αιώνα δύο φορές την Ευρώπη και τον Κόσμο ολόκληρο και εξέθρεψε το φασισμό. Όλα αυτά σήμερα φαντάζουν πολύ απόμακρα, η αγορά το μεγάλο σκολειό του καπιταλισμού, φαίνεται να οδηγεί τις εξελίξεις και να μετατρέπεται σε μεγάλη χοάνη, η οποία στο βωμό του κέρδους σκορπίζει την αιώνια λήθη στα εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας.

Εθνικό ή Κοινοτικό συμφέρον;

- Η ευρωπαϊκή κατασκευή υπό γερμανική ηγεμονία, έχει ως συνέπεια, τα «μικρά» περιφερειακά κράτη μέλη της Ένωσης σταδιακά να χάνουν την εθνική τους υπόσταση. Σ' αντίθεση με τα «κεντρικά» ηγεμονικά κράτη-μέλη τα οποία ενισχύονται.
- Η οικονομική διολίσθηση των ασθενέστερων «περιφερειακών» κρατών-μελών της Ένωσης, φαίνεται να είναι αποτέλεσμα της άνισης ανάπτυξης. Εξάλλου στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν υπάρχει κοινοτικό συμφέρον αλλά μόνο επιμέρους εθνικά συμφέροντα.

Διεθνοποίηση της παραγωγής και Οικονομικές Ολοκληρώσεις

- Το οικονομικοπολιτικό φαινόμενο της ευρωπαϊκής ενοποίησης, ανταποκρίνεται στις αντικειμενικές τάσεις κίνησης και ανάπτυξης της οικονομίας, η οποία διαρκώς διεθνοποιείται.
- Οι οικονομικές ολοκληρώσεις αποτελούν αδιαμφισβήτητες νομοτέλειες του καπιταλισμού της εποχής μας και είναι αποτέλεσμα του διεθνούς ανταγωνισμού. Οι προσπάθειες των ιμπεριαλιστικών χωρών για παγκόσμια ηγεμονία, δένει στο άρμα τους, ένα ένα, τα μικρά κράτη ως βαγόνια σε αμαξοστοιχία. Ο ανταγωνισμός είναι σφοδρός, οι πόλεμοι διεξάγονται τότε κρυφά, και τότε ξεσπούν ανοιχτά.

Το μέλλον της ΕΕ

- Εν κατακλείδι μπορεί να υποστηριχτεί η άποψη ότι τίποτα δεν είναι στέρεο στο «βασίλειο» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα πάντα τελούν υπό αμφισβήτηση. Τελικός κριτής του σύγχρονου φαινομένου της ευρωπαϊκής ενοποίησης, δεν είναι άλλος από την πάλη των τάξεων και το αποτέλεσμα της έκβασής της. Κανένας άλλος.

Η Ριζοσπαστική προσέγγιση της ΕΕ

- Η προσέγγισή μας αποτελεί μια προσπάθεια κριτικής ανάλυσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και τοποθετείται ακριβώς στον αντίποδα της κυρίαρχης αντίληψης περί ευρωπαϊκής ενοποίησης, και μ' αυτή την έννοια φιλοδοξεί να ενισχύσει τα επιχειρήματα μιας ριζοσπαστικής προσέγγισης για το μέλλον της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Μαρξιστική κριτική ανάλυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η προσέγγισή μας κινείται κόντρα στα «σύγχρονα» ιδεολογικά ρεύματα «παλιά» και «νέα» της ευρωπαϊκής κατασκευής, ερμηνεύοντας την Ευρωπαϊκή Ένωση υπό το πρίσμα **μιας ταξικής κριτικής ανάλυσης**. Η ανάπτυξη του καπιταλισμού και ειδικά το νέο οικοδόμημα στην εξέλιξή του, αυτό της ΕΕ, αποτελούν θέματα ευρύτερων ερευνών και αναλύσεων σε διεθνή κλίμακα αλλά φωτίζονται εξ αντικειμένου, με όλο και μεγαλύτερη σαφήνεια από τη μαρξιστική οικονομικοπολιτική σκέψη.

Προσέγγιση της ΕΕ με βάση την ισχύ

- Η ευρωπαϊκή πολιτική συνεργασία ερμηνεύεται με βάση την *ισχύ*. Όσο πιο ισχυρή εμφανίζεται κάθε χώρα στην ευρωπαϊκή πολιτική κονίστρα, σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, τόσο βαρύνουσα είναι η θέση της.
- Η ισχύς των πλουσίων χωρών εκφράζεται με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στο θεσμικό κατασκεύασμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου λαμβάνονται οι αποφάσεις για το μέλλον της ευρωπαϊκής οικοδόμησης.

Η «Φιλοευρωπαϊκή» προσέγγιση

- Η κυρίαρχη αντίληψη για την ευρωπαϊκή ενοποίηση, βρίθει από έναν άκρατο φιλοευρωπαϊσμό στο πλαίσιο του οποίου φαίνεται να απουσιάζει μια κριτική ανάλυση της ευρωπαϊκής ενοποίησης, με αποτέλεσμα η περιοριστική αυτή αντίληψη για την ευρωπαϊκή ενοποίηση να προσδίδει ιδιαίτερο επιστημονικό ενδιαφέρον στην κριτική ανάλυση της ΕΕ

Εξεταστέα ύλη

1. **Τρύφωνας Κωστόπουλος**, *Τοπική Κοινωνία Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση και Μειονότητες*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2010

Τα Κεφάλαια 1, 3, 4, και 6

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ακριτίδου Δήμητρα, *Μουσουλμανική μειονότητα*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 2004.
- Ανθεμίδης Αχιλλέας, *Τουρκία. Η χώρα των θρησκευτικών και εθνικών μειονοτήτων*, εκδ. Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1999.
- Δώδος Δημοσθένης, *Εκλογική γεωγραφία των μειονοτήτων. Μειονοτικά κόμματα στη νότιο Βαλκανική, Ελλάδα, Βουλγαρία, Αλβανία*, εκδ. Εξάντας, Αθήνα, 1994.
- Έκμε-Πουλοπούλου Ήρα, *Η μεταναστευτική πρόκληση*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2007.
- De La Dehesa Guillermo, *Winners and Losers in Globalization*, Blackwell 2006.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κοτζιάς Νίκος, *Ευρωπαϊκή Ένωση ένα σύστημα εν τω γίνεσθαι*, εκδ. Δελφίνι, Αθήνα, 1995.
- Κοτζιάς Νίκος, *Παγκοσμιοποίηση η ιστορική θέση, το μέλλον και η πολιτική σημασία*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 2003.
- Κοτζιάς Νίκος, *Το ενεργητικό δημοκρατικό κράτος, εθνικό κράτος και παγκοσμιοποίηση*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 2003.
- Κωστόπουλος Τρύφωνας, *Ευρωπαϊκή Οικονομική Ολοκλήρωση και Εθνικό Κράτος Περιφέρειες και Περιφερειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, εκδ. Αδελφών Κυριακίδη Θεσσαλονίκη 2000.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κωστόπουλος Τρύφωνας, «Έθνη και Εθνικισμός στα Βαλκάνια». Ανακοίνωση σε Συμπόσιο που οργάνωσε το ΚΚΕ στη Θεσσαλονίκη με θέμα: *Ο Μαρξισμός για τη σύγχρονη πραγματικότητα*, Θεσσαλονίκη 25-26 Νοεμβρίου 1999. Πρακτικά συνεδρίου, Θεσσαλονίκη, 1999.
- Κωστόπουλος Τρύφωνας «Το αδιέξοδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση υπό το πρίσμα της οικονομίας και της πολιτικής», *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, τεύχος 45/2006.
- Λύτρας Ανδρέας–Σουλιώτης Κυριάκος, *Αποκλεισμοί στην παγκοσμιοποίηση: ζητήματα κοινωνικής πολιτικής*, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2004.
- Hobsbawm, E.J., *Έθνη και εθνικισμός από το 1780 μέχρι σήμερα*, εκδ. Καραμίτσα, Αθήνα, 1994.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Λένιν Β.Ι., *Κριτικά σημειώματα πάνω στο εθνικό ζήτημα. Για το δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών*, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα, 1992.
- Λένιν Β.Ι., *Ο ιμπεριαλισμός ανώτατο στάδιο ανάπτυξης του καπιταλισμού*, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα, 1986.
- Λένιν Β.Ι., «Για το σύνθημα των Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης», Άπαντα, τόμος 26ος, εκδ. Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα, 1978.
- Παπαδημητρίου Παναγιώτης, *Οι Πομάκοι της Ροδόπης. Από τις εθνοτικές σχέσεις στους Βαλκανικούς εθνικισμούς (1870-1990)*, εκδ. Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 2003.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Schulze Hagen, *States, Nations and Nationalism: From the Middle Ages to the Present*, Blackwell Publishers Ltd, 1994.
- Τούντα-Φεργάδη Αρετή, *Μειονότητες στα Βαλκάνια*, εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1994.
- Walzer Michael, *Για τον εκπολιτισμό της διαφοράς. Περί ανεκτικότητας*, εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα, 2001.
- Weber Max, *Der Nationalstaat und die Deutsche Politik, Politische Schriften*, Tübingen, 1998 (1η εκδ. 1910).
- Woolf Stuart, *Ο εθνικισμός στην Ευρώπη*, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα, 1999.

Τρύφωνας Κωστόπουλος

Τοπική Κοινωνία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Εθνικό και παγκόσμιο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ (Εξεταστέα Ύλη)

Διεθνοποίηση της παραγωγής και η άνιση ανάπτυξη

- 1. 1. Η διεθνοποίηση της παραγωγής και η ανισόμετρη ανάπτυξη
- 1. 2. Οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί
- 1. 3. Οι διεθνείς πολιτικοί οργανισμοί
- 1. 4. Ο άνισος κόσμος - κέντρο και περιφέρεια

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Παγκοσμιοποίηση και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

- 2. 1. «Παγκοσμιοποίηση» παλιό φαινόμενο νέο καταφύγιο του καπιταλισμού
- 2. 2. «Παγκοσμιοποίηση» ο αποχαλινωμένος καπιταλισμός
- 2. 3. «Παγκοσμιοποίηση» ο ιμπεριαλισμός της εποχής μας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ (Εξεταστέα Ύλη)

Εθνικό κράτος τοπική κοινωνία και μειονότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- 3. 1. Η έννοια του έθνους και οι μειονότητες
- 3. 2. Η ισοτιμία των εθνών και οι εθνικές μειονότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- 3. 3. Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης
- 3. 4. Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης τη σύγχρονη περίοδο
- 3. 5. Οι δύο κοινότητες στην Κύπρο

Τοπική Κοινωνία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

*Η τοπική περιφερειακή διάσταση
της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ (Εξεταστέα Ύλη)

Οικονομικές και πολιτικές διαστάσεις της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- 4.1. Η οικονομική διάσταση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης
- 4.2. Η πολιτική διάσταση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης
- 4.3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του Ευρώ
- 4.4. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης
- 4.5. Ο πόλεμος στο Ιράκ και το πρόβλημα της ηγεμονίας στον κόσμο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Ευρωπαϊκή θεσμική ανάπτυξη και η περιφερειακή διάσταση της Ε.Ε

- 5.1. Οι ιδρυτικές Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 - 5.1.1. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)
 - 5.1.2. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άμυνας (ΕΚΑ)
 - 5.1.3. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)
 - 5.1.4. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ)-ΕΥΡΑΤΟΜ
 - 5.1.5. Τελωνειακή Ένωση και Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Ευρωπαϊκή θεσμική ανάπτυξη και η περιφερειακή διάσταση της Ε.Ε

- 5. 2. Οι Νέες Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης
 - 5.2.1. Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ)
 - 5.2.2. Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Maastricht)
 - 5.2.3. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ
 - 5.2.4. Η Συνθήκη της Νίκαιας
 - 5.2.5. Η Συνθήκη της Λισσαβώνας ή Μεταρρυθμιστική Συνθήκη

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Ευρωπαϊκή θεσμική ανάπτυξη και η περιφερειακή διάσταση της Ε.Ε

- 5.3. Η πρώτη διεύρυνση της ΕΟΚ με τη Βρετανία-Ιρλανδία-Δανία (1973). Η πρώτη άρνηση της Νορβηγίας
- 5.4. Η δεύτερη διεύρυνση της ΕΟΚ με την Ελλάδα (1981)
- 5.5. Η τρίτη διεύρυνση της ΕΟΚ με την Ισπανία και Πορτογαλία (1986)
- 5.6. Η Τέταρτη διεύρυνση της ΕΕ με την Αυστρία-Σουηδία-Φινλανδία (1995). Η δεύτερη άρνηση της Νορβηγίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Ευρωπαϊκή θεσμική ανάπτυξη και η περιφερειακή διάσταση της Ε.Ε

- 5.7. Η διεύρυνση της ΕΕ προς τις Χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης την Κύπρο και τη Μάλτα
- 5.7.1. Τα κριτήρια προσχώρησης των νέων κρατών μελών. Οι χώρες του πρώτου και δεύτερου «κύματος»
- 5.7.2. Οι αντιφάσεις της διεύρυνσης
- 5.7.3 Οι περιφερειακές ανισότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- 5.8. Η ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ (Εξεταστέα Ύλη)

Η κοινοτική διαδικασία λήψης αποφάσεων
ΟΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

- 6.1 Οι τρεις Ευρωπαϊκοί Πυλώνες
- 6.2. Η Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔΚΔ)
- 6.3. Η διαδικασία λήψης αποφάσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- 6.4. Η αρχή της ομοφωνίας
- 6.5. Το σύστημα της ειδικής πλειοψηφίας και της ενισχυμένης ειδικής πλειοψηφίας («διττή πλειοψηφία»)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ (Εξεταστέα Ύλη)

Η κοινοτική διαδικασία λήψης αποφάσεων
ΟΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

- 6. 6. Το απορριφθέν Σύνταγμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- 6. 7. Το απορριφθέν Ευρωπαϊκό Σύνταγμα νέο πλαίσιο λήψης αποφάσεων νέες αντιθέσεις
- 6. 8. Δημοψηφίσματα ο μεγάλος εφιάλτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το «όχι» της Σουηδίας στο «ευρώ»
- 6. 9. Το «όχι» σε δημοψήφισμα της Γαλλίας και της Ολλανδίας στο Ευρωσύνταγμα
- 6.10. Το «δημοκρατικό» έλλειμμα και η «αποεθνικοποίηση» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- 7.1. Η νέα ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική και οι τρεις νέοι στόχοι
- 7.2. Ο κοινοτικός προϋπολογισμός και οι ίδιοι πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- 7.3. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής
 - 7.3.1 Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
 - 7.3.2. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
 - 7.3.3. Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)
 - 7.3.4. Το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)
 - 7.3.5. Το Ταμείο Συνοχής
- 7.4. Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες
- 7. 5. Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης

1^η Ερώτηση

1. Να αναφερθείτε στη διεθνοποίηση της παραγωγής και στην ανισόμετρη ανάπτυξη
 - **1. 1. Η διεθνοποίηση της παραγωγής και η ανισόμετρη ανάπτυξη**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Διεθνοποίηση της παραγωγής και η άνιση ανάπτυξη

1. 1. Η διεθνοποίηση της παραγωγής και η ανισόμετρη ανάπτυξη

- Το φαινόμενο της διεθνοποίησης της παραγωγής αναπτύχθηκε σε μεγάλο βαθμό κατά την διάρκεια του 19ου αιώνα, συγκεκριμένα το 1848 οι Μαρξ και Ένγκελς τόνισαν στο Κομμουνιστικό Μανιφέστο:

Μαρξ και Ένγκελς: Κομμουνιστικό Μανιφέστο

- «Η αστική τάξη τραβάει στον καπιταλισμό όλα, ακόμα και τα πιο βάρβαρα έθνη. Οι φθηνές τιμές των εμπορευμάτων της είναι το βαρύ πυροβολικό που γκρεμίζει όλα τα σινικά τείχη, και που αναγκάζει να συνθηκολογήσει ακόμα και τα πιο σκληροτράχηλο μίσος των βαρβάρων ενάντια στους ξένους. Αναγκάζει όλα τα έθνη να δεχθούν τον αστικό τρόπο παραγωγής, αν δεν θέλουν να χαθούν»

Λένιν: Ο ιμπεριαλισμός, ανώτατο στάδιο ανάπτυξης του καπιταλισμού

- Στην αρχή του 20ου αιώνα ο Λένιν σημειώνει: «στον παλιό καπιταλισμό, που κυριαρχούσε απόλυτα ο **ελεύθερος συναγωνισμός**, χαρακτηριστική ήταν η **εξαγωγή εμπορευμάτων**.
- Για το νεότερο καπιταλισμό όπου κυριαρχούν τα μονοπώλια, έγινε χαρακτηριστική η **εξαγωγή κεφαλαίου**»
- Από τα παραπάνω απορρέει και η **αναγκαιότητα εξαγωγής του**, στην οποία και βρίσκει διέξοδο. Για την δική του αξιοποίηση, αναζητά την εργατική σ' όλο τον πλανήτη.

Εξαγωγή εμπορευμάτων και κεφαλαίου

- Βεβαίως, δε σταματά να γίνεται εξαγωγή εμπορευμάτων και μάλιστα να υπάρχει οξύτατος ανταγωνισμός μεταξύ των ιμπεριαλιστικών κρατών και των ιμπεριαλιστικών κέντρων, ως προς την κατάκτηση των αγορών σε παγκόσμια κλίμακα.
- Η εξαγωγή όμως κεφαλαίων γίνεται το κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα, αποκτά πρωτεύοντα ρόλο του καπιταλισμού στο ιμπεριαλιστικό του στάδιο σε σχέση με την εξαγωγή εμπορευμάτων.

Τα «εθνικά» ορμητήρια των μονοπωλίων

- Ο ανταγωνισμός των μονοπωλιακών επιχειρήσεων οξύνεται και δεν καταργείται. Αντίθετα τα εθνικά κράτη ισχυροποιούνται και τα «εθνικά» τους μονοπώλια, χωρίς τα ίδια να έχουν πατρίδα με «εθνικά» όμως ορμητήρια, επιζητούν περισσότερο ανταγωνισμό αναζητώντας διέξοδο στη διεθνή αγορά.
- Πρόκειται για την ανώτατη βαθμίδα ανάπτυξης της κεφαλαιοκρατικής παραγωγής, όπου με τη δημιουργία των μετοχικών εταιρειών εμφανίζεται το μονοπώλιο που προκαλεί αυτόματα την παρέμβαση του κράτους

Ο Μαρξ για τις μετοχικές εταιρείες και τα μονοπώλια

- «Στις μετοχικές εταιρείες, η λειτουργία είναι χωρισμένη από την ιδιοκτησία του κεφαλαίου.
- Αυτό είναι αποτέλεσμα της ανώτατης ανάπτυξης της κεφαλαιοκρατικής παραγωγής.
- Είναι η κατάργηση του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής μέσα στα πλαίσια του ίδιου του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής.

Ο Μαρξ για τις μετοχικές εταιρείες και τα μονοπώλια

- Αποκαθιστά σε ορισμένες σφαίρες το μονοπώλιο και προκαλεί γι αυτό την ανάπτυξη του κράτους.
- Αναπαράγει μια νέα οικονομική αριστοκρατία, παράσιτα νέου είδους, με τη μορφή σχεδιαστών, ιδρυτών και απλώς ονομαστικών διευθυντών.
- Ένα ολόκληρο σύστημα αγυρτείας και απάτης σχετικά με τις ιδρύσεις, την έκδοση μετοχών και το εμπόριο μετοχών»,

Λένιν: ο ιμπεριαλισμός ανώτατο στάδιο του καπιταλισμού

- «Το βασικό σε αυτό το προτσές από οικονομική άποψη είναι η αντικατάσταση του καπιταλιστικού ελεύθερου συναγωνισμού από τα καπιταλιστικά μονοπώλια.
- Ο ελεύθερος συναγωνισμός είναι η βασική ιδιότητα του καπιταλισμού και της εμπορευματικής παραγωγής γενικά.
- Το μονοπώλιο είναι η άμεση αντίθεση του ελεύθερου συναγωνισμού. Ο τελευταίος αυτός όμως άρχισε μπροστά στα μάτια μας να μετατρέπεται σε μονοπώλιο.

Το «περίσσευμα του κεφαλαίου»

- Αντικειμενικά οι δυσκολίες αναπαραγωγής του κεφαλαίου αναζητούν διέξοδο.
- Τα όρια μιας χώρας γίνονται πλέον ασφυκτικά για ένα μέρος του κεφαλαίου, αφού δεν υπάρχει πλέον πεδίο συμφέρουσας τοποθέτησής του.
- Αυτό έχει ως αποτέλεσμα στις πλούσιες χώρες, όπου η συσσώρευση του κεφαλαίου έλαβε γιγαντιαίες διαστάσεις, να δημιουργηθεί ένα «περίσσευμα κεφαλαίου».

Το «περίσσευμα του κεφαλαίου»

- Αλλά το κεφάλαιο αν δεν επενδυθεί για να συνενωθεί με την εργατική δύναμη προκειμένου να παραχθεί υπεραξία, δεν είναι κεφάλαιο.
- Το «περίσσευμα» του κεφαλαίου, ζητά διέξοδο όχι την οποιαδήποτε, αλλά διέξοδο σε τοποθετήσεις
- οι οποίες μπορούν να επιφέρουν τη μέγιστη δυνατή κερδοφορία του προκειμένου να συνεχίσει απρόσκοπτα την αναπαραγωγή του.

Κ. Μαρξ στο *Κεφάλαιο*

- «Το κεφάλαιο έχει ένα μοναδικό κίνητρο ζωής, το κίνητρο να αξιοποιείται, να δημιουργεί **υπεραξία**, ν' απορροφά με το σταθερό μέρος, με τα μέσα παραγωγής, όσο το δυνατό μεγαλύτερη μάζα **υπερεργασίας**.
- Το κεφάλαιο είναι πεθαμένη εργασία που ζωντανεύει μονάχα σαν το βρικόλακα ρουφώντας ζωντανή εργασία και ζει τόσο περισσότερο, όσο περισσότερη ζωντανή εργασία ρουφά»

Ο άνισος «παγκοσμιοποιημένος» κόσμος

- Ο κόσμος όμως παρά το βαρύ πυροβολικό, της βιομηχανίας και του διεθνούς εμπορίου, των ανά τη γης κεφαλαιοκρατών, εξακολουθεί να παραμένει **ανολοκλήρωτος και ανομοιογενής**.
- Ο κεφαλαιοκρατικός τρόπος κοινωνικής αναπαραγωγής μπορεί να είναι κυρίαρχος, η **ανάπτυξη** όμως εξακολουθεί να παραμένει **εγωιστικό προνόμιο** για μια μικρή μερίδα του πληθυσμού της γης.

Ο Μαρξ στις Θεωρίες για την υπεραξία

- Τάση την οποία έχει επισημάνει ο Μαρξ στις Θεωρίες για την υπεραξία τονίζοντας ότι:
- «δεν θα ήταν καθόλου δυνατή μια καπιταλιστική παραγωγή αν θα έπρεπε ν' αναπτυχθεί **ταυτόχρονα και σύμμετρα** σ' όλες τις σφαίρες της παραγωγής».

Ο άνισος κόσμος

- Το 2001, «οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία αντιπροσώπευαν από μόνες τους το **95% του παγκόσμιου εμπορίου**»
- Το **1845** η **Μ. Βρετανία** παρήγαγε το 50% του Παγκόσμιου Προϊόντος, ενώ το **1945** οι ρόλοι αλλάζουν και το 50% του Παγκόσμιου Προϊόντος παράγεται από τις **ΗΠΑ**, και έπεται συνέχεια.

Ο μαρξιστικός νόμος της ανισόμετρης ανάπτυξης

- **«Για το σύνθημα των Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης»,** διετύπωσε το γνωστό νόμο της ανισόμετρης οικονομικής και πολιτικής ανάπτυξης, ενώ λίγο αργότερα το 1917 στο κλασικό του έργο ***ο Ιμπεριαλισμός ανώτατο στάδιο ανάπτυξης του καπιταλισμού***, διασαφηνίζει:

Λένιν: Ο ιμπεριαλισμός, ανώτατο στάδιο ανάπτυξης του καπιταλισμού

- **«Η ανισομετρία και ο αλματικός χαρακτήρας της ανάπτυξης των διαφόρων επιχειρήσεων, των διαφόρων κλάδων της βιομηχανίας, των διαφόρων χωρών είναι αναπόφευκτα στις συνθήκες του καπιταλισμού.[...] Ο καπιταλισμός δεν θα ήταν καπιταλισμός, γιατί και η ανισομετρία της ανάπτυξης και το βιοτικό επίπεδο πείνας για τις μάζες είναι ουσιαστικοί, αναπόφευκτοι όροι και προϋποθέσεις αυτού του τρόπου παραγωγής»**

Λένιν: Ο ιμπεριαλισμός, ανώτατο στάδιο ανάπτυξης του καπιταλισμού

- «Ταυτόχρονα τα μονοπώλια, ξεπηδώντας από τον ελεύθερο συναγωνισμό, δεν τον καταργούν, μα υπάρχουν πάνω σ' αυτόν και δίπλα σ' αυτόν, γεννώντας έτσι μια σειρά εξαιρετικά οξείες και βίαιες αντιθέσεις, προστριβές, συγκρούσεις.
- Το μονοπώλιο είναι πέρασμα από τον καπιταλισμό σ' ένα ανώτερο σύστημα»

Ο Λένιν στις λαθεμένες απόψεις του Κ. Καούτσκου για τον Ιμπεριαλισμό

- «δεν υπάρχουν αμφιβολίες ότι η ανάπτυξη ακολουθεί την κατεύθυνση προς **ένα και μοναδικό τραστ**, που θα καταβροχθίσει όλες χωρίς εξαίρεση τις επιχειρήσεις, κι όλα χωρίς εξαίρεση τα κράτη. Αλλά η ανάπτυξη αυτή προχωρεί κάτω από τέτοιες συνθήκες με τέτοιους ρυθμούς μέσα από τέτοιες **αντιθέσεις, συγκρούσεις και τρανταγμούς** και όχι μόνο **οικονομικούς**,

Ο Λένιν στις λαθεμένες απόψεις του Κ. Καούτσκου για τον Ιμπεριαλισμό

- αλλά και **πολιτικούς, εθνικούς** και άλλους που πριν ακόμα τα πράγματα φτάσουν στη δημιουργία ενός παγκόσμιου τραστ, μιας «υπεριμπεριαλιστικής» παγκόσμιας ένωσης των εθνικών χρηματιστηριακών κεφαλαίων, ο ιμπεριαλισμός **θα χρεοκοπήσει** οπωσδήποτε, ο καπιταλισμός θα μεταβληθεί στο αντίθετό του»

Ο Μίλοβαν Τζίλας στη δεκαετία του 70'

- «Σήμερα το χάσμα είναι πλατύτερο: το 6% του παγκόσμιου πληθυσμού, δηλαδή οι Ηνωμένες Πολιτείες, παράγουν το 40% των αγαθών και των πρώτων υλών του κόσμου. Ανάμεσα στον Πρώτο και στο Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, οι Ηνωμένες Πολιτείες συνέβαλαν κατά ποσοστό 33% στην παγκόσμια παραγωγή.

Ο Μίλοβαν Τζίλας στη δεκαετία του 70'

- Μετά το Δεύτερο Πόλεμο, συνέβαλαν κατά 50%. Το αντίθετο ισχύει για την Ευρώπη (εκτός από την ΕΣΣΔ), που η συνεισφορά της έπεσε από 68% του 1870 στο 42% ανάμεσα στις χρονιές 1925–29, μετά στο 34% στα 1937 και στο 25% στα 1948 (σύμφωνα με στοιχεία των Ηνωμένων Εθνών)»
- 2008 ΕΕ 22%, ΗΠΑ 20,6%, Κίνα 11,5%
- Ιαπωνία 6,3 %, Ινδία, 4,7% Γερμανία 4,2%
- Ρωσία 3,2%, ΗΒ 3,2%, Γαλλία 3%, Βραζιλία 2,8%

2014 Η Κίνα η πρώτη οικονομία στον κόσμο

- Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέθεσε επισήμως το ΔΝΤ, στο περιθώριο της τελευταίας συνόδου του (2014), η αξία της κινεζικής οικονομίας αγγίζει τα 11 τρισεκατομμύρια ευρώ.
- Αυτό σημαίνει πως άφησε κατά τι στη δεύτερη θέση τις ΗΠΑ των οποίων η αντίστοιχη αξία υπολογίζεται σε 10,8 τρισεκατομμύρια ευρώ.
- Επίσης, η αξία της κινεζικής οικονομίας αναμένεται να αγγίξει σύντομα (το 2019) τα 16,7 τρισεκατομμύρια ευρώ, ενώ οι ΗΠΑ μετά βίας θα φτάσουν τα 13,8 τρισεκατομμύρια ευρώ.
Η Ινδία γίνεται η τρίτη μεγαλύτερη οικονομία, ενώ μέχρι πρότινος βρισκόταν στη δέκατη θέση.
- Το μέγεθος της οικονομίας της σχεδόν διπλασιάστηκε από το 19% της αμερικανικής το 2005, στο 36% το 2011.
- Ακολουθούν: Ιαπωνία, Γερμανία, Ρωσία, Βραζιλία, Γαλλία, Ινδονησία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Παραδείγματα από τις συγχωνεύσεις εταιρειών

Οι συγχωνεύσεις εταιρειών έφτασαν το **1984** σε παγκόσμιο επίπεδο στην αξία των 1,6 τρις. δολαρίων και το 1997 στα 2,4 τρις δολάρια.

- **Το 1999** τα ποσά αυτά κατά τους Financial Times, αυξήθηκαν σε 3,4 τρις. δολάρια, ενώ στις ΗΠΑ οι συγχωνεύσεις σημείωσαν σε αξία την εξής άνοδο:
1998=1,6 τρις δολάρια, 1999=1,7 τρις και το 2000=1,8 τρις δολάρια.
- Χαρακτηριστικό των συγχωνεύσεων των τραπεζών είναι ότι **οι δέκα μεγαλύτερες τράπεζες** του κόσμου έχουν συγκεντρώσει το τεράστιο ποσόν των **7 τρις και 313 δις δολαρίων**.

Καπιταλισμός Καζίνο

- Ο καπιταλισμός στο ιμπεριαλιστικό του στάδιο, είναι ένα σύστημα, όπου καθημερινά παίζονται, **κερδοσκοπικά, 3 τρις δολάρια**, τα οποία κλονίζουν την οικονομία δεκάδων χωρών και καταστρέφουν τη ζωή εκατομμυρίων ανθρώπων. (Καπιταλισμός Καζίνο).

Ο νόμος της ανισόμετρης ανάπτυξης από τον Ζακ Ντελόρ

- (1993). Ζακ Ντελόρ (πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της τότε ΕΟΚ), αναφέρθηκε στον **νόμο της ανισόμετρης ανάπτυξης** προκειμένου να ζητήσει από τους ηγέτες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θυσίες, για ν' **αντιμετωπισθεί ο ανταγωνισμός** από την Ιαπωνία και τις άλλες χώρες της Άπω Ανατολής.

-

Ο νόμος της ανισόμετρης ανάπτυξης από τον Ζακ Ντελόρ

- *Το Βήμα* γράφει σχετικά:
- «από τότε που πρωτοδιατυπώθηκε αυτός ο νόμος, που **επιβεβαιώθηκε** πανηγυρικά από δύο παγκόσμιους πολέμους και από δεκάδες άλλων συρράξεων, πέρασαν 80 χρόνια και ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σοσιαλιστής Ζακ Ντελόρ, τον υπενθύμισε στους ηγέτες της Κοινότητας προσδιορίζοντας αυτή τη φορά την απειλή ως προερχόμενη από την Άπω Ανατολή».

Οι όροι εμπορίου στρέφονται εναντίον των φτωχών χωρών

- Ποιος πραγματικά ωφελείται από την σταδιακή απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου;
- Οι όροι εμπορίου όλο και περισσότερο στρέφονται εναντίον των αναπτυσσόμενων χωρών, εξασθενίζοντας το συγκριτικό τους πλεονέκτημα ως χώρες παραγωγής πρώτων υλών μιας και στα πλαίσια του σύγχρονου διεθνούς εμπορίου, οι πρώτες ύλες, εκτός από το πετρέλαιο, αντιπροσωπεύουν ένα μικρό ποσοστό των ανταλλαγών, αφού τα $\frac{3}{4}$ του εμπορίου αφορούν κυρίως βιομηχανικά προϊόντα.

Η αύξηση του χρηματιστικού κεφαλαίου

- **Το χρηματιστικό κεφάλαιο** αναδεικνύεται σε παράγοντα διεθνούς επικυριαρχίας, όταν η νομισματική κερδοσκοπία, δηλαδή η αγορά και η πώληση εμπορεύσιμων νομισμάτων, ανήλθε **το 1998 σε 1,5 τρισεκατομμυρίων δολαρίων κατά μέσο όρο ημερησίως**. Αυτό σημαίνει ότι σε ετήσια βάση ο όγκος αυτός υπερβαίνει τα **300 τρισεκατομμύρια δολάρια**.

Η αύξηση του χρηματιστικού κεφαλαίου

- Την ίδια χρονιά, η αξία του παγκόσμιου εμπορίου ανήλθε σε 5,3 τρις δολάρια, δηλαδή, ο τζίρος της κερδοσκοπίας στις διεθνείς αγορές συναλλάγματος ξεπερνούσε κατά **50 φορές** την αξία του διεθνούς εμπορίου.
- Όταν **το 1997**, η αξία του Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος των ΗΠΑ ανήλθε σε **7,8 τρις δολάρια**, και των χωρών του **ΟΟΣΑ** ως σύνολο τα **34,6 τρις δολάρια**

Καπιταλισμός καζίνο

- Με άλλα λόγια το 1997, ο **τζίρος της κερδοσκοπίας** στις διεθνείς αγορές συναλλάγματος ήταν **πάνω από 35 φορές** μεγαλύτερος από την αξία του ΑΕΠ των ΗΠΑ και πάνω από **8 φορές** μεγαλύτερος από την αξία του ΑΕΠ των χωρών του ΟΟΣΑ. Αυτό σημαίνει ότι ο όγκος της κερδοσκοπίας στις διεθνείς συναλλαγές αυξάνεται αλματωδώς.

Καπιταλισμός καζίνο

- Από 590 δις δολάρια ημερήσιο όγκο το **1989**, φθάσαμε σε 820 δις το **1992**, 1,19 τρις το 1995 και 1,5 τρις το **1998**. Δηλαδή, μεταξύ 1989 και 1998 η διεθνής **κερδοσκοπία** σημείωσε αύξηση κατά 254%. Και στην ουσία, πρόκειται για καθαρά **παρασιτικό τρόπο δημιουργίας πλούτου**, εφόσον δεν παράγεται κανένα προϊόν ή υπηρεσία

Οι επιχειρήσεις: οι σύγχρονοι στρατοί

- Να πως παρουσιάζει τη διεθνοποίηση του κεφαλαίου ένας από τους εξέχοντες διανοούμενους της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων:
- «Το όραμα της παγκόσμιας οικονομίας που επαγγέλλεται είναι στην πραγματικότητα πολύ περιορισμένο: **οι επιχειρήσεις** δεν είναι παρά **στρατοί** που συγκρούονται για την **κατάκτηση των αγορών και την άμυνα των κερκτημένων θέσεων.**

Οι επιχειρήσεις: οι σύγχρονοι στρατοί

- Οι διευθυντές τους περιγράφονται ως στρατηγοί και στρατηλάτες [...] Η λογική του πολέμου διαποτίζει ακόμα και τη λογική της συνεργατικότητας: η συνεργασία είναι ακόμα ένα πλεονέκτημα για τον ανταγωνισμό», ο οποίος με την σειρά του τροφοδοτεί τις περιφερειακές και εθνικές ανισότητες.

Ο φόρος Tobin

- Ο κεϋνσιανός οικονομολόγος κάτοχος του βραβείου Νόμπελ (1981), James Tobin (1918-2002) κατά τη διάρκεια συνεδρίου στο πανεπιστήμιο του Princeton, πρότεινε να φορολογηθούν οι συναλλαγές σε συνάλλαγμα. Πρόκειται για τη φορολόγηση κατά ένα πολύ μικρό ποσοστό, των βραχυπρόθεσμων κινήσεων συναλλάγματος και την παρεμβολή «ενός κόκκου άμμου στα γρανάζια της κερδοσκοπίας»

Ο φόρος Tobin (Tobin Tax)

- Το 1972 ο Tobin και ενώ ο κόσμος βρισκόταν στη δίνη των νομισματικών αναταραχών πρότεινε τη φορολόγηση κατά 0,1% επί των κινήσεων κεφαλαίων στις διεθνείς χρηματαγορές, κυρίως των βραχυπρόθεσμων κερδοσκοπικών συναλλαγών.

Ο φόρος Tobin

- Τα χρηματιστηριακά κεφάλαια τα οποία σε ποσοστό πάνω από 90% είναι κερδοσκοπικά, υπολογίζεται ότι κατά μέσον όρο, ξεπερνούν το 1,5 τρις δολάρια την ημέρα. Το ποσό είναι ιλιγγιώδες και δε φορολογείται, ούτε ελέγχεται. Η φορολόγησή του κατά 0,1% έως 0,3% θα απέδιδε από 100 έως και 300 δις δολάρια ετησίως, ποσό υπεραρκετό για να καλυφθούν οι ανάγκες σε διατροφή, στοιχειώδη εκπαίδευση και υγειονομική φροντίδα των εξαθλιωμένων πληθυσμών του πλανήτη

Ο φόρος Tobin

- Εντούτοις η εφαρμογή του φόρου Tobin, θεωρείται ως παρέμβαση στην ελεύθερη λειτουργία των αγορών, αποτελεί βεβήλωση των αρχών του νεοφιλελευθερισμού και προσβολή της ιδεολογικής του δύναμης
- Φυσικά δεν εφαρμόστηκε ποτέ

Ο φόρος Tobin

- Ο πυρήνας της λογικής του φόρου «Tobin», κινείται στα όρια του καπιταλισμού και δεν αρνείται την ελευθερία της αγοράς αλλά απλώς επιδιώκει να τη «ρυθμίσει», ούτως ώστε να αποφεύγονται οι οικονομικές κρίσεις, τις οποίες τις αντιμετωπίζει ως κρίσεις υποεπένδυσης. Όμως, όπως έχουν δείξει πολλές έγκυρες μαρξιστικές μελέτες, στην ουσία πρόκειται για κρίσεις υπερσυσσώρευσης

Ο μαρξιστικός νόμος: συγκέντρωσης και συγκεντροποίησης του κεφαλαίου

- «Κάθε κεφαλαιοκράτης σκοτώνει πολλούς άλλους κεφαλαιοκράτες. Μαζί με την διαρκή ελάττωση του αριθμού των μεγιστάνων του κεφαλαίου, αυξάνει η μάζα της αθλιότητας, της καταπίεσης, της υποδούλωσης, του εκφυλισμού, της εκμετάλλευσης, αλλά αυξάνει μαζί και η αγανάκτηση της εργατικής τάξης, που διαρκώς πληθαίνει και διαπαιδαγωγείται, συνενώνεται και οργανώνεται απ' αυτό τον ίδιο το μηχανισμό του κεφαλαιοκρατικού προτσές παραγωγής

Ο μαρξιστικός νόμος: συγκέντρωσης και συγκεντροποίησης του κεφαλαίου

- «Το μονοπώλιο του κεφαλαίου μετατρέπεται σε δεσμά του τρόπου παραγωγής που άνθισε μαζί του και κάτω απ' αυτό. Η συγκεντροποίηση των μέσων παραγωγής και η κοινωνικοποίηση της εργασίας φτάνουν σε ένα σημείο, όπου δε συμβιβάζονται με το κεφαλαιοκρατικό τους περίβλημα. Το περίβλημα αυτό σπάει. Σημαίνει το τέλος της κεφαλαιοκρατικής ατομικής ιδιοκτησίας. Οι απαλλοτριωτές απαλλοτριώνονται»

Η αρχή και το τέλος του καπιταλισμού

- Αυτό έδειξε η παγκόσμια καπιταλιστική κρίση 1929-1933. Οι ΗΠΑ γνώρισαν τεράστιες καταστροφές, χρεοκοπίες επιχειρήσεων, τραπεζών, υψηλή ανεργία που έπληξε πάνω από 17 εκατομμύρια εργαζόμενους.
- Πρόκειται για τις ανυπέρβλητες εσωτερικές αντιφάσεις του καπιταλιστικού τρόπου κοινωνικής αναπαραγωγής, από τις οποίες δεν έχει την δύναμη να απαλλαγεί και μοιραία τον οδηγούν στην καταστροφή.
- Ο Μαρξ λοιπόν απέδειξε αντικειμενικά ότι, ο καπιταλισμός έχει αρχή αλλά έχει και ιστορικό τέλος, το οποίο προδιέγραψε ότι θα επέλθει μόνο με την επαναστατική δράση των μαζών.

2^η Ερώτηση

Να αναφερθείτε στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς

1. 2. Οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί

Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί

ΗΠΑ - Bretton Woods 1-22 Ιουλίου 1944

- New Hampshire, στο Bretton Woods, ομώνυμο παραθεριστικό θέρετρο της πολιτείας των ΗΠΑ παραβρέθηκαν 730 αντιπρόσωποι από 45 συμμαχικές χώρες, όπου ετέθησαν οι βάσεις για τις νομισματικές ισοτιμίες, αλλά και οι γενικότερες κατευθύνσεις του μεταπολεμικού οικονομικού συστήματος.

Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί ΗΠΑ - Bretton Woods1-22 Ιουλίου 1944

- Αποφασίστηκε η δημιουργία:
- Του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ),
- Της Παγκόσμιας Τράπεζας,
- Της GAAT (General Agreement on Tariffs and Trade -Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου
- Το σύστημα των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών που έγινε γνωστό ως το σύστημα του Bretton Woods.

Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί ΗΠΑ - Bretton Woods 1-22 Ιουλίου 1944

- Επικεφαλής της βρετανικής αντιπροσωπείας ήταν ο διάσημος οικονομολόγος John Maynard Keynes, όπου σ' αυτές τις διαπραγματεύσεις έλαμψε το άστρο του, ως ήδη καθιερωμένου οικονομολόγου.
- Η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, θεωρούνται δύο από τα «πνευματικά» του παιδιά.

Η Συμμετοχή της Ελλάδας στο Bretton Woods

- Η Ελλάδα συμμετείχε στο Bretton Woods με 5μελή αντιπροσωπεία.
- Κυριάκος Βαρβαρέσος (1884-1957) καθηγητής πολιτικής οικονομίας υποδιοικητής και διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας και υπουργός. Μέχρι το θάνατό του υπήρξε σύμβουλος της Παγκόσμιας Τράπεζας στην Ουάσιγκτον.

Η Συμμετοχή της Ελλάδας στο Bretton Woods

- Ανδρέας Παπανδρέου (1919-1996) όταν παίρνει μέρος στη διάσκεψη, είναι μόλις 25 χρόνων. Είναι βοηθός καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Χάρβαρντ και εκείνη την περίοδο υπηρετεί ως εθελοντής του αμερικανικού Πολεμικού Ναυτικού
- Την προηγούμενη χρονιά έχει τελειώσει το διδακτορικό του για: «Το είδος και το εύρος της επιχειρηματικής δραστηριότητας». Αυτό φαίνεται ότι είναι το «διαβατήριο» για να γίνει μέλος της αντιπροσωπείας. Είναι άλλωστε και γιος του Έλληνα πρωθυπουργού Γεωργίου Παπανδρέου

Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί

ΔΝΤ Παγκόσμια Τράπεζα

- Ακολουθεί το 1945 η δημιουργία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ), International Monetary Fund (IMF), της Διεθνούς Τράπεζας Ανοικοδόμησης και Ανάπτυξης κατά συντομία Διεθνής Τράπεζα, International Bank of Reconstruction and Development (IBRD), ενώ την ίδια χρονιά η Κοινωνία των Εθνών μετεξελίσσεται στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ).

Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί

ΟΟΣΑ ΟΕCD GATT

- Το 1948 ιδρύεται ο Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (ΟΕΟΣ) και υπογράφεται στην Αβάνα το 1947 (προκομμουνιστική Κούβα) η GATT (General Agreement on Tariffs and Trade -Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου).
- Το Δεκέμβριο του 1960, ο ΟΕΟΣ μεταμορφώθηκε σε Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), Organization for Economic Cooperation and Development (ΟΕCD), με σκοπό να βοηθηθούν οικονομικά οι λιγότερο αναπτυγμένες χώρες με χρηματοδοτικά προγράμματα.

Διεθνείς Οικονομικοί Οργανισμοί

Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου

- Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, δημιουργήθηκε με την τελική Πράξη του Γύρου Ουρουγουάης που υπογράφηκε στο Μαρακές τον Απρίλιο του 1994 και τέθηκε σε ισχύ από 1/1/1995.
- Αποτελεί συνέχεια της GATT.
- Ο ΠΟΕ έχει τα χαρακτηριστικά Διεθνούς Οργανισμού, ενώ η GATT ήταν μια απλή συμφωνία.

1. 2. Οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί

- Οι ανυπέρβλητες εσωτερικές αντιφάσεις του καπιταλισμού, οδήγησε τους ηγέτες των αναπτυγμένων κεφαλαιοκρατικών κρατών στην αναζήτηση πολιτικών διεθνούς συνεργασίας, συνεννόησης και ρύθμισης, οι οποίες αποσκοπούν στη συνολική προστασία των ιδιαίτερων ταξικών τους συμφερόντων.

1. 2. Οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί

- Οι διεθνείς πολιτικές ρύθμισης σε παγκόσμιο επίπεδο, μέσω των διεθνών οργανισμών για την αντιμετώπιση των κοινωνικών «αναταραχών», τις οποίες θέτει στην ημερήσια διάταξη και προκαλεί η ταξική πάλη
- προς όφελος των πολυεθνικών επιχειρήσεων ανά την υφήλιο
- είναι πραγματικά μια μεγάλη ταξική πρόκληση, αλλά και αναγκαίο ζητούμενο για τους επικυρίαρχους ανά την υφήλιο.

Ο πόλεμος των αγορών και οι διεθνείς οργανισμοί –Ο Πρόεδρος Κλίντον

- Ένας ακήρυχτος πόλεμος έχει ξεσπάσει ανάμεσα στα **κράτη-έθνη** για τον **έλεγχο των αγορών**.
- (1999) Ο **Πρόεδρος των ΗΠΑ Κλίντον** πριν τη σύνοδο του ΠΟΕ στο Σιάλτ (Seattle) , προς τους εργάτες των μοτοσικλετών **Harley Davidson** στη Πενσυλβάνια:
- «Τη δική σας επιτυχία, θέλουνε να την μιμηθούν κι άλλες βιομηχανίες μας. Για να γίνει αυτό όμως, πρέπει να **βρούμε τρόπους εξάπλωσης του εμπορίου**.

Ο πόλεμος των αγορών και οι διεθνείς οργανισμοί –Ο Πρόεδρος Κλίντον

- **Εάν δεν καταφέρουμε να πουλήσουμε τα προϊόντα μας στον έξω κόσμο, το μέλλον της χώρας μας θα είναι δυσοίωνο.**
- **Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν το 5% του παγκόσμιου πληθυσμού και το 30% του συνολικού εισοδήματός του. Πρέπει, λοιπόν, να πουλήσουμε τα προϊόντα μας στο υπόλοιπο 95%».**

Ο πόλεμος των αγορών και ο προστατευτισμός- ο Πρόεδρος Ρέιγκαν

- Στη 10ετία του '80 οι **εισαγωγές φθηνών γιαπωνέζικων μοτοσικλετών** στην Αμερική είχε φέρει τη βιομηχανία Harley Davidson στα πρόθυρα της χρεοκοπίας.
- Τότε χρειάστηκε να παρέμβει ο πρόεδρος Ρέιγκαν (Reagan) , ώστε **να επιβληθούν δασμοί ύψους 45%** στις εισαγόμενες από την Ιαπωνία μοτοσικλέτες και να προστατευτεί η εγχώρια παραγωγή.
- Όταν η αμερικανική οικονομία πλήττεται από τον **διεθνή ανταγωνισμό**, η κυβέρνηση των ΗΠΑ, επιστρέφει και πάλι στην **πολιτική του προστατευτισμού**.

Ο πόλεμος των αγορών και ο προστατευτισμός- ο Πρόεδρος Μπους

- Η κυβέρνηση Μπους, υπέρμαχος οπαδός του ελεύθερου εμπορίου, το 2002, ανακοίνωσε την **επιβολή δασμών 30%** στα εισαγόμενα **χαλυβουργικά προϊόντα** σε μια προσπάθεια να βοηθήσει, τις εγχώριες χαλυβουργίες οι οποίες, τελούν υπό κατάρρευση.
- **Η Ευρωπαϊκή Ένωση**, ο μεγαλύτερος εξαγωγέας χάλυβα στις ΗΠΑ, **με ποσοστό 20% του συνόλου των αμερικάνικών εισαγωγών**, προσέφυγε στον ΠΟΕ, και ζήτησε την παρέμβασή του, κατηγορώντας τις ΗΠΑ ότι παραβιάζουν τις συμφωνίες στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

Προστατευτισμός ή Φιλελευθερισμός

- Με την απόφαση αυτή ουσιαστικά απαγορεύεται, η εισαγωγή αυτών των προϊόντων στις ΗΠΑ, τόσο από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και από χώρες όπως, η Βραζιλία, Ιαπωνία, Κορέα, Κίνα, και Ρωσία.
- Όπως ήταν φυσικό η απόφαση αυτή προκάλεσε τη διεθνή κατακραυγή, με αποτέλεσμα μια νέα διαμάχη να ξεσπάσει στο πλαίσιο του ΠΟΕ.

Προστατευτισμός ή Φιλελευθερισμός

- Η επίκληση από τις ΗΠΑ των αρχών του «ελεύθερου» εμπορίου και του «ελεύθερου» ανταγωνισμού, δεν είναι τίποτα περισσότερο από απλή υποκρισία και πρόσχημα ώστε να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των αμερικανικών πολυεθνικών επιχειρήσεων.

GATT General Agreement on Tariffs and Trade

- Η ιστορία αυτή περί «ελεύθερου» εμπορίου επαναλαμβάνεται από το 1947 με τη GATT General Agreement on Tariffs and Trade
- (Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου), όπου επιχειρήθηκε από τη διεθνή κοινότητα, να διαμορφωθεί ένα σύστημα με ανοιχτές αγορές και διεθνή συναίνεση στις εμπορικές αποφάσεις.

Προστατευτισμός για τους πλούσιους- Φιλελευθερισμός για τους φτωχούς

- Και το ερώτημα το οποίο μπορεί να τεθεί χωρίς περιστροφές είναι τι ακριβώς επιτεύχθηκε με τη GATT;
- Μήπως το μόνο που κατάφερε ήταν ν' ανοίξει τις μικρότερες οικονομίες στις ορέξεις των πολυεθνικών επιχειρήσεων, κρατώντας ταυτόχρονα σχετικά προστατευμένες τις οικονομίες των βιομηχανικά ανεπτυγμένων δυτικών οικονομιών;

Προστατευτισμός για τους πλούσιους- Φιλελευθερισμός για τους φτωχούς

- Ενώ η βασική κατηγορία που προσάπτεται στον ΠΟΕ είναι ότι, είναι ένας μη δημοκρατικός οργανισμός, αλλά έχει μεγάλη επιρροή στις αποφάσεις των κυβερνήσεων των μικρών χωρών.

ΗΠΑ-ΕΕ κλειστές οικονομίες-Φτωχές χώρες ανοιχτές οικονομίες

- Πολλές από τις **μικρές χώρες άνοιξαν τις οικονομίες τους στο διεθνές εμπόριο**, η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι ΗΠΑ παραμένουν σε πολύ μεγάλο βαθμό **κλειστές οικονομίες**, ειδικά σε ευαίσθητους τομείς όπως είναι για παράδειγμα τα αγροτικά προϊόντα.
- Ενώ οι αναπτυσσόμενες χώρες βρίσκουν τις πόρτες των αγορών κλειστές όταν οι πλούσιες χώρες θέτουν τις δικές τους προδιαγραφές στον υπόλοιπο κόσμο.

ΗΠΑ-ΕΕ κλειστές οικονομίες-Φτωχές χώρες ανοιχτές οικονομίες

- Η δυσaráσκεια των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων και κρατών προς τον ΠΟΕ οδήγησε στα γεγονότα του **Σιάτλ** κατά την σύνοδο του οργανισμού στην ομώνυμη πόλη **των ΗΠΑ το 1999**, όπου καταδίκασαν το πρόσωπο της φιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης πάνω από 100.000 διαδηλωτές.

ΗΠΑ-ΕΕ κλειστές οικονομίες-Φτωχές χώρες ανοιχτές οικονομίες

- Την ώρα που Ουάσιγκτον και Βρυξέλλες ορκίζονται στην ελεύθερη, χωρίς δασμούς κίνηση των εμπορευμάτων, ζητούν από την Κίνα να μειώσει τις δικές της εξαγωγές γιατί βλάπτονται τα συμφέροντά τους.
- Μάλιστα το 2005 ο υπουργός Εμπορίου της Κίνας, κατηγόρησε τις ΗΠΑ και την ΕΕ για υποκρισία.
- Από τη μια πλευρά, είπε, ανεμίζουν τη σημαία του ελεύθερου εμπορίου, ενώ από την άλλη βιάζονται να βάλουν φραγμούς, όταν οι φτωχές χώρες αξιοποιούν το συγκριτικό πλεονέκτημα που διαθέτουν με τη φτηνή εργασία.

Προστατευτισμός ή φιλελευθερισμός

- Θα συμπληρώναμε εμείς ότι, στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ-28 και των ΗΠΑ «φυλάει» σκοπιά ο John Maynard *Keynes* (κρατικός παρεμβατισμός) και στο εσωτερικό τους κυκλοφορεί ελεύθερα ο Adams Smith και η παμπάλαια αρχή του φιλελευθερισμού το Laisser-faire.

Οι κινέζικες κλωστές θηλιά στους εργάτες της Δύσης

- Από την 1ην Ιανουαρίου 2005 τερματίστηκαν οι ποσοτώσεις που ίσχυαν επί δεκαετίες για τις εξαγωγές προϊόντων ένδυσης από χώρες όπως η Κίνα, η Ινδία, το Μπαγκλαντές, η Ταϊλάνδη, το Πακιστάν, η Αίγυπτος κ.ά.
- Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου εκτιμά ότι, από την εξέλιξη αυτή κινδυνεύουν να χάσουν την εργασία τους περίπου 27 εκατομμύρια εργαζόμενοι, οι οποίοι απασχολούνται κυρίως στις κλωστοϋφαντουργικές βιομηχανίες, αλλά και στη βαμβακοκαλλιέργεια της Ευρώπης και των ΗΠΑ.

Η πύρρειος «νίκη» των Κινέζων Τα φθηνά ημερομίσθια

- Η κατάργηση των ποσοστώσεων θα οδηγήσει στον κατακλυσμό της αγοράς από κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα κινεζικής, ινδικής, πακιστανικής παραγωγής, τα οποία πωλούνται πολύ φθηνότερα, εξαιτίας του χαμηλού κόστους εργασίας στις χώρες αυτές.
- Σύμφωνα με στοιχεία των κινεζικών αρχών το ημερομίσθιο σε αυτή τη χώρα κυμαίνεται από 1 ως 2 δολάρια

Ο αγώνας κατά της παγκοσμιοποίησης-ΗΠΑ-Σιάτλ 1999

- Η δυσaréσκεια λοιπόν, των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων και κρατών προς τον ΠΟΕ οδήγησε στα γεγονότα του Σιάτλ κατά τη σύνοδο του οργανισμού στην ομώνυμη πόλη των ΗΠΑ στις 30 Νοεμβρίου 1999, όπου καταδίκασαν το πρόσωπο της φιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης πάνω από 100.000 διαδηλωτές.

Από το Σιάλτ στην Γένοβα (2001)

- Η αντίθεση των ίδιων αυτών κοινωνικών και εθνικών κατηγοριών προς την παγκοσμιοποίηση επαναλήφθηκε κατά τη Σύνοδο των G7 στη Γένοβα τον Ιούλιο του 2001.
- Οι δυνάμεις αυτές οι οποίες στην ουσία διαφωνούν με αυτή τη μορφή της παγκοσμιοποίησης, σε αντίθεση με την κυρίαρχη τάση, απαιτούν τα οφέλη που προκύπτουν από την απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου να κατανέμονται με δίκαιο τρόπο σε όλες της χώρες-μέλη του ΠΟΕ. Όπερ αδύνατον.

Ο αγώνας κατά της παγκοσμιοποίησης έχει συνέχεια- οι αγροτικές επιδοτήσεις

- Η σύγκρουση **Βορρά–Νότου** επαναλήφθηκε και μάλιστα με μεγαλύτερη ένταση στην Σύνοδο του ΠΟΕ η οποία πραγματοποιήθηκε στην **πόλη Κανκούν του Μεξικού το 2003**. Οι συνομιλίες οδηγήθηκαν σε πλήρη αδιέξοδο.
- Βασική αιτία της αποτυχίας **των 146 κρατών-μελών του ΠΟΕ** να καταλήξουν σε μια συμφωνία, εμφανίζεται η **αντίθεση** μεταξύ **«φτωχών»** και **«πλουσίων»** κρατών με επίκεντρο της διαφωνίας τους τις αγροτικές επιδοτήσεις.

Παγκοσμιοποίηση και το μπλοκ των «φτωχών»

- Στην Σύνοδο του Κανκούν έκανε αισθητή την εμφάνισή της η **«ομάδα των 22»** την οποία συγκροτούσαν φτωχές χώρες, από όλες τις ηπείρους, με επικεφαλής την **Αργεντινή, Βραζιλία, Ινδία και Κίνα.**
- Το μπλοκ των **«φτωχών»** επιζητούσε κυρίως από την ΕΕ, αλλά και από τις ΗΠΑ, **να άρουν τις επιδοτήσεις** στα αγροτικά προϊόντα και να **καταργήσουν τους δασμούς** στα εισαγόμενα προϊόντα από τρίτες χώρες.

Οι επιδοτήσεις καταδικάζουν στη φτώχεια τον Τρίτο Κόσμο

- Οι επιδοτήσεις των πλουσιότερων χωρών του κόσμου στην αγροτική οικονομία, υπολογίζεται ότι ξεπερνούν τα **300** δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως.
- Με την **πολιτική των επιδοτήσεων** οι πλούσιες χώρες προστατεύουν τα δικά τους προϊόντα και αφήνουν εκτός αγοράς τα προϊόντα των φτωχότερων χωρών.

Από το Πόρτο Αλέγκρε στο Φόρουμ του Νταβός

- **(2001-2002) Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ-Πόρτο Αλέγκρε Βραζιλίας** «ένας άλλος κόσμος είναι εφικτός».
- (1971). Φόρουμ του Νταβός. Πρώτη χρονιά διοργάνωσής του με πρωτοβουλία του Ελβετού καθηγητή Κλάους Σβάμπ.
- **Μέλη του Φόρουμ του Νταβός** μπορούν να γίνουν μόνο επιχειρήσεις με ετήσιο τζίρο μεγαλύτερο από 1 δις. δολάρια, και η ετήσια συνδρομή τους κυμαίνεται μεταξύ 10.000 και 20.000 ευρώ.

ΗΠΑ- ΕΕ- Ιαπωνία και οι τίγρεις του Ειρηνικού

- Ο διεθνής ανταγωνισμός μπορεί να σχηματοποιηθεί ως εξής:
- **Ιαπωνία**
- Οι τίγρεις του Ειρηνικού, **Σιγκαπούρη, Ταϊβάν, Χόνγκ Κόνγκ, Ν. Κορέα, η νεοκομμουνιστική Κίνα, και η Ινδία**
- **Ευρωπαϊκή Ένωση ΕΕ28**
- **Η Βορειοαμερικανική Συμφωνία Ελεύθερων Ανταλλαγών, North American Free Trade Agreement (NAFTA) ανάμεσα στις ΗΠΑ και το Μεξικό η οποία ετέθη σε ισχύ το 1994.**

«Σύνορα που δεν διασχίζουν εμπορεύματα, τα διαβαίνουν στρατιώτες».

- Στην πρόοδο του εμπορίου σε διεθνές επίπεδο συνετέλεσε, η καθολική επικράτηση των αρχών του **φιλελευθερισμού** και της σχολής του **«Laissez faire»**.
- Αβραάμ Λίνκολν πρώτος δολοφονημένος Πρόεδρος των ΗΠΑ: **«Σύνορα που δεν διασχίζουν εμπορεύματα, τα διαβαίνουν στρατιώτες»**.
- Εικόνα του κόσμου: **«μόλις το 15% του πληθυσμού της Γης ζει σε μια σχετική σταθερότητα και ευμάρεια, ενώ το 85% ζει στη φτώχεια.**

Το χάσμα πλουσίων και φτωχών χωρών διευρύνεται

- Το **χάσμα αυτό διευρύνεται** συνεχώς καθώς οι αναπτυγμένες χώρες δαπανών ετησίως **300 δις.** δολάρια για επιχορηγήσεις στη γεωργία και **600 δις** δολάρια για αμυντικές δαπάνες.
- Ενώ **οι αναπτυσσόμενες χώρες** δαπανούν ετησίως, πάνω από **200 δις** δολάρια για την άμυνά τους, ποσό ιδιαίτερα υψηλό.

1995 «διεθνή διάσκεψη της Κοπεγχάγης» με την συμμετοχή 160 κρατών

- **Φιντέλ Κάστρο (Πρόεδρος της Κούβας)**
- «Σε έναν κόσμο όπου οι πλούσιοι γίνονται όλο και πλουσιότεροι και οι φτωχοί όλο και φτωχότεροι, δεν μπορεί να υπάρξει κοινωνική ανάπτυξη».
- **Φρανσουά Μιτεράν (Πρόεδρος της Γαλλίας)**
παρίστατο στην τελευταία σημαντική διάσκεψη,
εξαπέλυσε έντονη επίθεση κατά των νόμων «ζούγκλας»
της αγοράς.
- «Θα αφήσουμε άραγε» διερωτήθηκε, «τον κόσμο να μετατραπεί σε **παγκόσμια αγορά** χωρίς νόμους εκτός απ' αυτούς της ζούγκλας, χωρίς άλλο σκοπό από το ανώτατο κέρδος;».

1995: Διάσκεψη της Κοπεγχάγης

- Οι απαισιόδοξες αυτές προβλέψεις επιβεβαιώθηκαν από τις αποφάσεις της διάσκεψης. Οι ηγέτες των πλουσίων κρατών αρκέστηκαν σε γενικές διαπιστώσεις και δεν δεσμεύτηκαν ώστε οι διακηρύξεις τους να συνοδεύονται από χρηματικές υποχρεώσεις. Τελικά, δεν υπήρξε θετικό αποτέλεσμα.
- Τα αναπτυγμένα κράτη αρνήθηκαν να δεσμευτούν συγκεκριμένα για το 0,7%, του ΑΕΠ και πολλοί ηγέτες του Τρίτου Κόσμου εξέφρασαν την λύπη τους για την κατάληξη της διάσκεψης σε απλά «ευχολόγια».

0^η Ερώτηση

1. Να αναφερθείτε στον άνισο κόσμο και στην σχέση κέντρο και περιφέρεια.
 - 1.4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

1.4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- Στο *Μανιφέστο* «Με την εκμετάλλευση της παγκόσμιας αγοράς, η αστική τάξη διαμορφώνει **κοσμοπολίτικα** την παραγωγή και την κατανάλωση όλων των χωρών. Προς μεγάλη λύπη των αντιδραστικών, αφαίρεσε το εθνικό έδαφος κάτω από τα πόδια της βιομηχανίας. Εκμηδενίστηκαν κι' εξακολουθούν καθημερινά να εκμηδενίζονται οι παμπάλαιες εθνικές βιομηχανίες [...]

1.4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- Στη θέση της παλιάς τοπικής και εθνικής αυτάρκειας και αποκλειστικότητας μπαίνει μια ολόπλευρη συναλλαγή, μια ολόπλευρη αλληλεξάρτηση των εθνών [...] Η εθνική μονομέρεια και ο εθνικός περιορισμός γίνονται όλο και πιο αδύνατα και από τις πολλές εθνικές και τοπικές φιλολογίες διαμορφώνεται μια παγκόσμια φιλολογία»

1. 4 Ποσοστιαία σύνθεση του παγκόσμιου ΑΕΠ σε ΜΑΔ έτος 2008 πηγή: ΔΝΤ

• ΧΩΡΑ	εκ. \$	%
• ΚΟΣΜΟΣ	68.996	100
• Ε.Ε	15.247	22.0
• ΗΠΑ	14.264	20.6
• ΚΙΝΑ	7.916	11.5
• ΙΑΠΩΝΙΑ	4.354	6.3
• ΙΝΔΙΑ	3.288	4.7
• ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2.910	4.2
• ΡΩΣΙΑ	2.260	3.2
• ΒΡΕΤΑΝΙΑ	2.230	3.2
• ΓΑΛΛΙΑ	2.130	3.0
• ΒΡΑΖΙΛΙΑ	1.981	2.8

1. 4. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ σε \$ ΗΠΑ έτος 2008 πηγή: ΔΝΤ

Κράτη	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ΜΑΔ
• Νορβηγία	53.451
• ΗΠΑ	46.859
• Ελβετία	42.783
• Ιρλανδία	42.539
• Ολλανδία	40.431
• Αυστρία	39.634
• Γερμανία	35.442
• ΕΕ27	33.400
• ΕΛΛΑΔΑ	30.535
• Βουλγαρία	12.341
• Τουρκία	13.138
• Κίνα	5.936
• Αιθιοπία	897
• Υεμένη	758
• Αφγανιστάν	

1.4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- Παρατηρώντας το κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης των κρατών-μελών της ΕΕ-27, των ΗΠΑ, Ρωσίας, Κίνας και χωρών του Τρίτου Κόσμου παρατηρούμε
- Οι ΗΠΑ μαζί με την εκτός της ΕΕ-27 Νορβηγία βρίσκονται στην κορυφή.
- Τα παλιά κράτη-μέλη της ΕΕ-15 έπονται με τις αντιφάσεις τους. Ακολουθούν τα νέα κράτη-μέλη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, με τελευταία την «κραταιά» Ρωσία που στην ουσία πένεται.

1.4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- Η Κίνα αν και παράγει περίπου το 12% του παγκόσμιου εισοδήματος με κατά κεφαλήν ΑΕΠ 5.963 βρίσκεται πολύ πίσω από όλες τις χώρες-μέλη της ΕΕ-27, ακόμα και από την Τουρκία.
- Το μεγαλύτερο τμήμα της κινεζικής παραγωγής αυτοκαταναλίσκεται για να τραφεί ο πολυπληθής πληθυσμός της αχανούς χώρας.
- Και τον άνισο κόσμο συμπληρώνουν οι χώρες του Τρίτου Κόσμου με πολύ μικρό κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

1.4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- Κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα του σύγχρονου κόσμου είναι η **ανομοιογένεια του**.
- Οι χώρες του **τρίτου κόσμου** εξακολουθούν να παραμένουν **αγροτικές** και καθυστερημένες.
- Αντίθετα στις αναπτυγμένες χώρες της Δύσης ο πρωτογενής τομέας της οικονομίας τείνει προς την μονάδα. **Περιορίζεται η βιομηχανία** και διογκούνται ο τριτογενής τομέας (**τριτογενοποίηση της οικονομίας**)
- Η μεγάλη πλειοψηφία των λαών του Τρίτου Κόσμου ζουν με **1-2 δολάρια ημερησίως**.
- Ενώ οι ΗΠΑ με κατά κεφαλήν ΑΕΠ 46.000 περίπου δολάρια φιγουράρουν ως η αδιαφιλονίκητη οικονομική και στρατιωτική υπερδύναμη του κόσμου.

1.4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- Ο παγκόσμιος οικονομικός και κοινωνικός χώρος δύναται να κατανεμηθεί σε τέσσερις διαφορετικούς «κόσμους».
- **Ο πρώτος κόσμος.** Είναι ο Δυτικός κόσμος, ο «αναπτυγμένος» καπιταλιστικός κόσμος, αποκαλούμενος συχνά και ως «πολιτισμένος».
- **Ο δεύτερος κόσμος.** Είναι ο Ανατολικός κόσμος και οι πρώην σοσιαλιστικές χώρες οι οποίες τελευταία ευγενικά αποκαλούνται ως χώρες της μετάβασης, προφανώς προς την οικονομία της αγοράς και όχι στις τάξεις του Πρώτου Κόσμου.

1.4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- **Ο τρίτος κόσμος.** Είναι οι καθυστερημένες και φτωχές χώρες του Τρίτου Κόσμου, οι οποίες βρίσκονται στην περιφέρεια του καπιταλισμού και συμπληρώνουν το παγκόσμιο κοινωνικοπολιτικό σύστημα.
- **Ο τέταρτος κόσμος.** Είναι σχετικά νέος και εμφανίστηκε τα τελευταία χρόνια στις ανεπτυγμένες κοινωνίες, οι οποίες βρίσκονται σε κοινωνική παρακμή. Εντοπίζεται στην καρδιά του σύγχρονου «πολιτισμένου». (Άνεργοι, άστεγοι, κοινωνικό περιθώριο)

1.4 ΗΠΑ: Η μητρόπολη του καπιταλισμού

- Στις ΗΠΑ το 14% του πληθυσμού –περίπου 40 εκατομμύρια Αμερικανοί– δεν διαθέτουν τις γνωστικές δυνατότητες για να εκπληρώσουν απλούς καθημερινούς στόχους, όπως είναι η ανάγνωση εφημερίδων ή εγχειριδίων με οδηγίες χρήσης.
- Ένας στους έξι Αμερικανούς –περίπου 50 εκατομμύρια άτομα– δεν διαθέτει υγειονομική περίθαλψη.
- Κάθε 90 δευτερόλεπτα πεθαίνει ένας Αμερικανός από ασθένειες που σχετίζονται με την παχυσαρκία.

1.4 ΗΠΑ: Η μητρόπολη του καπιταλισμού

- Πρόωρος θάνατος δια δολοφονίας είναι πέντε φορές υψηλότερος στις ΗΠΑ σε σύγκριση με το μέσο όρο των άλλων χωρών του ΟΟΣΑ.
- Το 1% των αμερικανικών νοικοκυριών κατέχει το 1/3 του πλούτου στις ΗΠΑ.
- Το 10% των νοικοκυριών κατέχει το 71% του πλούτου της χώρας,
- το 60% κατέχει το 4% του πλούτου της χώρας

1.4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- (1999 ΟΗΕ): Το **20%** του παγκόσμιου πληθυσμού κατέχει το **86%** του παγκόσμιου ΑΕΠ.
- Ξοδεύει ετησίως το 90% των παγκόσμιων δαπανών στους τομείς της υγείας, της παιδείας, της επιστήμης και τεχνολογίας.
- Το **20%** του παγκόσμιου πληθυσμού κατέχει το **1%** του παγκόσμιου ΑΕΠ.
- Ο πληθυσμός δε της ανθρωπότητας που ζει με λιγότερο από 1 δολάριο την ημέρα αυξήθηκε από 1,2 δισεκατομμύρια το 1987 σε 1,5 δισεκατομμύρια το 1999.

1.4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- Πρώτες οι **στρατιωτικές δαπάνες**, οι οποίες ανήλθαν σε **780 δισεκατομμύρια δολάρια**. (1998 έκθεση του ΟΗΕ) **1.464 τρις δολάρια (2008)**.
- Δεύτερα τα **ναρκωτικά με 400 δισ. δολάρια**, τα **ποτά μόνο στην Ευρώπη με 105 δισ. δολάρια**. τα **καλλυντικά στις ΗΠΑ με 8 δισ. Δολάρια**
- Στις τελευταίες θέσεις, κάθιδρη βρίσκεται η **βασική εκπαίδευση** για όλους, που μόλις ανέρχεται στα **6 δισ. δολάρια**.
- Το κατά κεφαλήν εισόδημα **στις 20 πλουσιότερες χώρες** του κόσμου είναι 37 φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο των **20 φτωχότερων χωρών**.
- Τα τελευταία 30 χρόνια η απόσταση μεταξύ των δύο αυτών ομάδων διπλασιάστηκε.

1. 4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- **Στις ΗΠΑ το ανώτερο 20% εισοδηματικό κλιμάκιο κατέχει το 45% του ΑΕΠ και το κατώτερο 20% εισοδηματικό κλιμάκιο κατέχει μόλις το 4,5% του ΑΕΠ.**
- **Στις χώρες της περιφέρειας, οι κοινωνικές ανισότητες είναι ακόμη μεγαλύτερες.**
- **Στη Βραζιλία, για παράδειγμα, το ανώτερο 20% εισοδηματικό κλιμάκιο κατέχει το 64% του ΑΕΠ και το χαμηλότερο 20% εισοδηματικό κλιμάκιο κατέχει μόλις το 2,5% του ΑΕΠ.**

1. 4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- Στις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ, οι εισοδηματικές ανισότητες είναι κραυγαλέες Στις χώρες αυτές ο πληθυσμός των ανθρώπων που ζει με εισόδημα λιγότερο από 1 \$ την ημέρα αυξήθηκε από 1,1 εκατομμύρια το 1987 σε 24 εκατομμύρια το 1998.
- Στη Ρωσία, το 19% του πληθυσμού ζει με λιγότερα από 2 δολάρια την ημέρα.
- Οι νόμοι του ελεύθερου ανταγωνισμού, ενώ στα πρώτα στάδια της καπιταλιστικής κοινωνίας λειτούργησαν κατά επαναστατικό τρόπο, στην μεταβιομηχανική κοινωνία μετατρέπονται σε δεσμά της.

1. 4 Ο άνισος κόσμος – κέντρο και περιφέρεια

- **Η ανεργία στην Γερμανία**, την οικονομική ατμομηχανή της ΕΕ, ανήλθε το 2003 στο 10,6% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και διαμορφώθηκε στα 4.407.000 ανέργους.
- Ενώ στην αρχή του 2005 κατέγραψε νέο ρεκόρ ξεπερνώντας τα 5.000.000 ή 12,1%. Επίπεδο το οποίο είχε να καταγραφεί στην Γερμανία από το 1933 (επί Χίτλερ).
- Στην καπιταλιστική μητρόπολη των **Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής το 2003**, ο συνολικός αριθμός των ανθρώπων που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας ξεπερνά τα 35 εκατομμύρια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Παγκοσμιοποίηση και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

- «Κυρίες και κύριοι σκεφτείτε,
- τι είναι η ληστεία μιας τράπεζας
- μπροστά στην ίδρυση μιας τράπεζας»
- Από την «Όπερα της Πεντάρας» του Μπέρτολτ Μπρέχτ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Παγκοσμιοποίηση και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

- 2.1. Παγκοσμιοποίηση παλιό φαινόμενο
νέο καταφύγιο του καπιταλισμού
- 2.2. «Παγκοσμιοποίηση» ο
αποχαλινωμένος καπιταλισμός
- 2.3. Παγκοσμιοποίηση ο ιμπεριαλισμός
της εποχής μας

2. 1. «Παγκοσμιοποίηση» παλιό φαινόμενο νέο καταφύγιο του καπιταλισμού

- Η ανάδειξη των ΗΠΑ σε πλανητική δύναμη γίνεται το μόνιμο μοτίβο όλων των ανά της γης ιδεολογικών εκπροσώπων της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης. Η παγκόσμια κυριαρχία των ΗΠΑ δεν ήρθε από τη μια μέρα στην άλλη, αφού με την έναρξη της μεταπολεμικής εποχής, άμεση προτεραιότητα των Αμερικανών ήταν να οργανώσουν και να κατευθύνουν τη νεοϊμπεριαλιστική κατάσταση.

2. 1. «Παγκοσμιοποίηση» παλιό φαινόμενο νέο καταφύγιο του καπιταλισμού

- Ο πρόεδρος Harry Truman σε μια σημαντική ομιλία του στο πανεπιστήμιο Baylor του Τέξας τόνισε:
- «Το αμερικανικό σύστημα μπορεί να επιζήσει μόνο, όταν γίνει παγκόσμιο σύστημα»

2.1 Η αλλαγή του equilibrium (ισορροπίας)

- Με την πτώση του τείχους του Βερολίνου (9 Νοεμβρίου 1989) και την επανένωση της Γερμανίας, την διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και την ανατροπή του σοσιαλισμού στις Χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, η διεθνής ισορροπία μετεβλήθη άρδην. Το παγκόσμιο equilibrium που είχε επιτευχθεί ανάμεσα στα δύο ανταγωνιστικά, κοσμοϊστορικά κοινωνικοοικονομικά συστήματα, κοινωνικής αναπαραγωγής, καπιταλισμός-σοσιαλισμός, ουσιαστικά δεν υφίσταται.

2.1 Από την πρώην ΕΣΣΔ στην σημερινή Ρωσία

- Η ανατροπή των σοσιαλιστικών χωρών, έδωσε νέα ώθηση στη στρατηγική των ΗΠΑ, αλλά ταυτόχρονα δημιούργησε νέας υφής προβλήματα.
- Για παράδειγμα μια ισχυρή καπιταλιστική Ρωσία δύσκολα θα συνεργαστεί με τις ΗΠΑ και πολύ δυσκολότερα θα υποταχθεί σ' αυτές.

2. 2. «Παγκοσμιοποίηση» ο αποχαλινωμένος καπιταλισμός

- **Elmar Altvater:** «Τα πάντα στη γη λαμβάνουν χώρα εντός των ορίων του χώρου και του χρόνου. Έτσι και ο καπιταλισμός έχει μια αρχή και επομένως και ένα τέλος. Ο καπιταλισμός είναι ιστορικός. Αυτό όμως καθόλου δεν γίνεται αποδεκτό γενικά, αντιθέτως όμως, όπου δεν υπάρχει κανένα τέλος μένει η αρχή στο σκοτάδι. Ο καπιταλισμός φαίνεται, να ανήκει στην εσωτερική φύση του ανθρώπου, έτσι όπως ο μεταβολισμός στην εξωτερική φύση, σαν να ήταν ο καπιταλισμός μια ανθρώπινη προϋπόθεση (condition humaine).

2. 2. «Παγκοσμιοποίηση» ο αποχαλινωμένος καπιταλισμός

- Αν έφτανε ο καπιταλισμός στα όριά του θα σταματούσε ο μεταβολισμός του. Αυτό θα ήταν το τέλος της ανθρωπότητας, ίσως μάλιστα το τέλος της ζωής στη γη. Αυτός ο τρόπος σκέψης δεν είναι γυμνή σπέκουλα, αλλά χαρακτηρίζει τη συζήτηση που εξαπλώθηκε την περίοδο μετά το 1989. Το «τέλος της ιστορίας» φαίνεται να έχει φτάσει, επειδή κατά παράδοξο τρόπο σημαδεύει τη σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία με τους δικούς της κοινωνικούς και πολιτικούς θεσμούς».

2. 2. «Παγκοσμιοποίηση» ο αποχαλινωμένος καπιταλισμός

- Ο Altvater στην υπόθεσή του φαίνεται να αποδέχεται το ιστορικό τέλος του καπιταλισμού μέσω της αιωνιότητάς του. Δηλαδή κάνει ότι κάνουν όλοι οι σοσιαλδημοκράτες. Αποδέχονται το μαρξισμό για να τον αρνηθούν. Μάλιστα, ο Altvater στην προσπάθειά του να υποστηρίξει τον καπιταλισμό, υποπίπτει σ' ένα ακατανόητο κοινωνικό ρατσισμό, ταυτίζοντας τον καπιταλισμό με την εσωτερική φύση του ανθρώπου και τη λειτουργία του μεταβολισμού.

2.2 Ο άλλος καπιταλισμός του Altvater

- Altvater «ο καπιταλισμός δεν θα εξαφανιστεί από την μία μέρα στην άλλη, όπως εξαφανίστηκε ο υπαρκτός σοσιαλισμός, όπως έγινε με την πάροδο μιας «βελούδινης επανάστασης», αλλά θα γίνει ένας άλλος καπιταλισμός, όχι σαν αυτόν που γνωρίσαμε»

2. 3. «Παγκοσμιοποίηση» ο ιμπεριαλισμός της εποχής μας

- **Ο Λένιν για τον ιμπεριαλισμό:** «Ο ιμπεριαλισμός είναι ο καπιταλισμός σε εκείνο το στάδιο της ανάπτυξης, όπου αναπτύσσεται η κυριαρχία των μονοπωλίων και του χρηματιστηριακού κεφαλαίου, όπου η εξαγωγή του κεφαλαίου έλαβε μεγάλη διάσταση και άρχισε το μοίρασμα του κόσμου δια μέσου των διεθνών τραστ και τελείωσε το μοίρασμα όλων των περιοχών της γης, μέσω των μεγαλύτερων καπιταλιστικών χωρών».

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

*Εθνικό κράτος τοπική κοινωνία και μειονότητες στην
Ευρωπαϊκή Ένωση*

- 3.1. Η έννοια του έθνους και οι μειονότητες
- 3.2. Η ισοτιμία των εθνών και οι εθνικές μειονότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση
- 3.3. Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης
- 3.4. Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης την σύγχρονη περίοδο
- 3.5. Οι δύο κοινότητες στην Κύπρο

3^η Ερώτηση

Να αναφερθείτε γενικά στην έννοια του έθνους και στις μειονότητες

3.1. Η έννοια του έθνους και οι μειονότητες

Εθνικό κράτος-και μειονότητες Συγκεντρωτισμός ή αυτοδιοίκηση

- Το εθνικό κράτος από μόνο του μπορεί να επιλύσει το πρόβλημα των μειονοτήτων;
- Ή διευκολύνεται η λύση του στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης;
- Ακόμη ο συγκεντρωτισμός στη διοίκηση ή ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης και η ομοσπονδία διευκολύνουν καλύτερα την κοινωνική ένταξη των μειονοτήτων;

Το κράτος-έθνος και οι μειονότητες

- Για να απαντήσουμε σε αυτά τα ερωτήματα είμαστε υποχρεωμένοι να ανατρέξουμε στην έννοια του έθνους
- Και στην πολιτική των μειονοτήτων η οποία στις μέρες μας είναι πολύ δημοφιλής ιδιαίτερα στις μεγάλες πατρίδες.

3. 1 Κ. Μαρξ-Φ. Ένγκελς, *Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος* για το εθνικό ζήτημα

- «Οι εθνικοί χωρισμοί και οι εθνικές αντιθέσεις ανάμεσα στους λαούς εξαφανίζονται όλο και περισσότερο με την ανάπτυξη της αστικής τάξης, με την ελευθερία του εμπορίου, με την παγκόσμια αγορά, με την ομοιομορφία της βιομηχανικής παραγωγής και των συνθηκών ζωής που αντιστοιχούν σ' αυτήν. Η κυριαρχία του προλεταριάτου θα τους εξαφανίσει ακόμα πιο γρήγορα.

3. 1 Κ. Μαρξ-Φ. Ένγκελς, *Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος* για το εθνικό ζήτημα

- Η κοινή δράση του, τουλάχιστον στις πολιτισμένες χώρες, αποτελεί έναν από τους πρώτους όρους της απελευθέρωσης του. **Στο βαθμό που θα καταργείται η εκμετάλλευση του ενός ατόμου από το άλλο, θα καταργείται και η εκμετάλλευση του ενός έθνους από το άλλο.** Μαζί με την εξάλειψη της αντίθεσης των τάξεων στο εσωτερικό των εθνών, εξαλείφεται η εχθρική στάση των εθνών μεταξύ τους»

3.1 Ι.Β. Στάλιν, «Ο μαρξισμός και το εθνικό ζήτημα»

- «Το έθνος δεν είναι εφήμερο μάζωμα, αλλά μια σταθερή κοινότητα ανθρώπων, όπου η κοινότητα της γλώσσας είναι ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Δεν υπάρχει έθνος που να μιλά ταυτόχρονα διαφορετικές γλώσσες, αυτό όμως δε σημαίνει πως δεν μπορούν να υπάρξουν δύο έθνη που να μιλούν την ίδια γλώσσα. Οι Άγγλοι και οι βορειοαμερικανοί μιλούνε την ίδια γλώσσα κι όμως δεν αποτελούν ένα έθνος.

3.1 Ι.Β. Στάλιν, «Ο μαρξισμός και το εθνικό ζήτημα»

- Τα έθνη δημιουργήθηκαν σαν αποτέλεσμα διάλυσης της φεουδαρχίας και την εμφάνιση του καπιταλισμού. Με την ανάπτυξη του καπιταλισμού στη Δύση σχηματίστηκαν αυτοτελή εθνικά κράτη, ενώ στην Ανατολική Ευρώπη συγκροτήθηκαν πολυεθνικά κράτη, δηλαδή κράτη που αποτελούνταν από κάμποσες εθνότητες»

3.1 Β.Ι. Λένιν, *Κριτικά σημειώματα πάνω στο εθνικό ζήτημα*

- «Μπορούμε να σχηματίσουμε μια ιδέα για τις διαστάσεις που πήρε η πορεία της αφομοίωσης των εθνών στις συνθήκες του προχωρημένου καπιταλισμού από τα στοιχεία, για παράδειγμα της μετανάστευσης στις Ηνωμένες Πολιτείες της Βόρειας Αμερικής. Από την Ευρώπη μετανάστευσαν εκεί μέσα σε 10 χρόνια, από το 1891 ως το 1900, 3,7 εκατομμύρια άτομα και σε 9 χρόνια, από το 1901 ως το 1909, 7,2 εκατομμύρια άτομα. Σύμφωνα με την απογραφή του 1900 στις Ηνωμένες Πολιτείες ζούσαν πάνω από 10 εκατομμύρια ξένοι.

3.1 Β.Ι. Λένιν, *Κριτικά σημειώματα πάνω στο εθνικό ζήτημα*

- Η Πολιτεία της Νέας Υόρκης, όπου σύμφωνα με την ίδια απογραφή ζούσαν πάνω από 78.000 αυστριακοί, 136.000 άγγλοι, 20.000 γάλλοι, 480.000 γερμανοί, 37.000 ούγγροι, 425.000 ιρλανδοί, 182.000 ιταλοί, 70.000 πολωνοί, 136.000 από τη Ρωσία (οι περισσότεροι εβραίοι), 43.000 σουηδοί κτλ. -μοιάζει με μύλο, που αλέθει τις εθνικές διακρίσεις. Κι εκείνο που γίνεται στη Νέα Υόρκη σε μεγάλη, διεθνή κλίμακα, συντελείτε και σε κάθε μεγάλη πόλη και εργοστασιακό συνοικισμό.

3.1 Β.Ι. Λένιν, *Κριτικά σημειώματα πάνω στο εθνικό ζήτημα*

- Όποιος δεν έχει βαλτώσει μέσα στις εθνικιστικές προλήψεις, δεν μπορεί παρά να βλέπει αυτό το προτσές της αφομοίωσης των εθνών από τον καπιταλισμό σαν μια μεγαλειώδη ιστορική πορεία, που καταστρέφει την εθνική αρτηριοσκλήρωση των διάφορων πρωτόγονων περιοχών -ιδιαίτερα στις καθυστερημένες χώρες σαν τη Ρωσία»

3.1 Β.Ι. Λένιν, *Κριτικά σημειώματα πάνω στο εθνικό ζήτημα*

- «Τα μεγάλα κράτη έχουν αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα και από την άποψη της οικονομικής προόδου και από την άποψη των συμφερόντων της μάζας, κι εκτός από αυτό τα πλεονεκτήματα αυτά αυξάνουν συνεχώς με την ανάπτυξη του καπιταλισμού. [...] Σκοπός του σοσιαλισμού είναι όχι μόνο η εξάλειψη του τεμαχισμού της ανθρωπότητας σε μικρά κράτη και κάθε απομόνωση των εθνών, όχι μόνον η προσέγγιση των εθνών, αλλά και η συγχώνευσή τους»

3.1 Ernest Gellner, *Nation and Nationalism*

- Εάν υποθέσουμε, ότι το έθνος ορίζεται με βάση τη γλώσσα και όσοι μιλούν την ίδια γλώσσα αποτελούν ένα έθνος, είμαστε υποχρεωμένοι να αποδεχθούμε την ισχύ των παρακάτω δεδομένων. Αυτή τη στιγμή στην υδρόγειο υπάρχουν γύρω στα 200 περίπου κράτη-έθνη, ότι ταυτοχρόνως υπάρχουν γύρω στις 800 εθνότητες οι οποίες διεκδικούν να γίνουν κράτος-έθνος και ότι παράλληλα υφίστανται 8.000 δυνητικά κράτη-έθνη, ακριβώς διότι υπάρχουν 8.000 διαφορετικές γλώσσες.

3.1 Ο εθνικισμός

- Ο εθνικισμός αποσπά την προσοχή των πλατιών μαζών από τα κοινωνικά προβλήματα και στρέφει την ταξική πάλη στα εθνικά ζητήματα, τα υποτιθέμενα «κοινά» θέματα προλεταριάτου και αστικής τάξης. Η πολιτική του εξερεθισμού του ενός έθνους ενάντια στο άλλο, όχι σπάνια παίρνει τρομαχτικές διαστάσεις, απειλώντας να πνίξει στο αίμα και στα δάκρυα την υπόθεση των εργατών. «Διαίρει και βασίλευε» (Divide et Impera) από την εποχή της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, αυτός είναι πάντα ο σκοπός της πολιτικής του εξερεθισμού.

4^η Ερώτηση

Να αναφερθείτε στην ισοτιμία των εθνών
και στις εθνικές μειονότητες στην
Ευρωπαϊκή Ένωση

3.2. Η ισοτιμία των εθνών και οι εθνικές
μειονότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

3. 2. Η ισοτιμία των εθνών και οι εθνικές μειονότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Η κυρίαρχη τάση των φιλοευρωπαϊστών (νεοφιλελεύθερων, σοσιαλιστών, ρεφορμιστών) διακατέχεται από την αντίληψη, ότι στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το κράτος-έθνος δύναται να ξεπεραστεί χάριν μιας άλλης ενότητας.
- Για παράδειγμα της Ενωμένης Ευρώπης

Το κεφάλαιο δεν έχει πατρίδα;

- Οι φιλοευρωπαϊστές, περί δήθεν ξεπεράσματος του εθνικού κράτους στο πλαίσιο της ΕΕ υποκρύπτουν μια μεγάλη υποκρισία.
- Στο κέντρο του ενδιαφέροντός τους βρίσκεται η ίδια η σωτηρία του καπιταλισμού και όχι τα επιμέρους κράτη-έθνη.

Το κεφάλαιο δεν έχει πατρίδα;

- Τα κράτη-έθνη ως γενικός κανόνας θα συνεχίσουν να υπάρχουν, όσο θα υφίστανται και ο καπιταλισμός. Τώρα αν κάποια από αυτά στο πλαίσιο της ΕΕ τρωθούν, αλλοιωθούν ή ακόμα εξαφανιστούν μικρή σημασία έχει για τους υποστηρικτές της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης. Από εδώ βγαίνει και η μαρξιστική ρήση *το κεφάλαιο δεν έχει πατρίδα*.

Η ευρωπαϊκή γλωσσική Βαβέλ

- Στην ΕΕ των «28» κρατών-μελών ομιλούνται επίσημα 24 γλώσσες. Τα αγγλικά αν και ομιλούνται μόνο στη Μεγάλη Βρετανία και την Ιρλανδία διδάσκονται σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και όλοι οι γονείς, χωρίς να τους το επιβάλλει κανείς, προσπαθούν να μάθουν τα παιδιά τους τα αγγλικά. Κατά κοινή ομολογία η αγγλική γλώσσα, τείνει να γίνει παγκόσμια γλώσσα και τυγχάνει γενικής αναγνώρισης

Ο Λένιν για την κοινή γλώσσα

- «Οι ανάγκες της οικονομικής κυκλοφορίας θα αναγκάζουν πάντα τις εθνότητες που ζουν στο ίδιο κράτος (εφ' όσον θέλουν να ζουν μαζί) να μαθαίνουν τη γλώσσα της πλειοψηφίας. Όσο πιο δημοκρατικό θα είναι το καθεστώς της Ρωσίας, τόσο πιο δυνατή, πιο γρήγορη και πιο πλατιά θα είναι η ανάπτυξη του καπιταλισμού και τόσο πιο επίμονα οι ανάγκες της οικονομικής κυκλοφορίας θα σπρώχνουν τις διάφορες εθνότητες στην εκμάθηση της πιο κατάλληλης γλώσσας για τις κοινές υποθέσεις»»

Η αφομοίωση των εθνών οδηγεί στον σοσιαλισμό;

- Ο αχαλίνωτος καπιταλισμός στην Ευρώπη καλπάζει με 24 επίσημες γλώσσες αποκομίζοντας αμύθητα κέρδη έχοντας τα αγγλικά ανεπίσημη γλώσσα χωρίς να θίγεται ουδείς. Κι αυτό πράγματι είναι προοδευτικό.
- Κατά τον Λένιν: «η παγκόσμια ιστορική τάση του καπιταλισμού να σπάζει τους εθνικούς φραγμούς, να σβήνει τις εθνικές διαφορές και να αφομοιώνει τα έθνη, τάση που από δεκαετία σε δεκαετία εκδηλώνεται όλο και με μεγαλύτερη ισχύ και αποτελεί έναν από τους ισχυρότερους κινητήρες που μετατρέπουν τον καπιταλισμό σε σοσιαλισμό».

Διαφωτισμός- ρομαντισμός

- Να θέσουμε λοιπόν γλωσσικά το ζήτημα του έθνους. Από τη μια μεριά υπάρχουν οι επιμέρους γλώσσες και από την άλλη η ιδέα της καθολικής γλώσσας. Το ζήτημα είναι πως θα διαμεσολαβήσουμε ανάμεσα στα δύο επίπεδα και όχι να αναγάγουμε αφηρημένα τη μητρική γλώσσα στην καθολική γλώσσα.

Διαφωτισμός- ρομαντισμός

- Ουσιαστικά πρόκειται για την πάλη του διαφωτισμού με το ρομαντισμό, τόσο στο γλωσσικό, όσο και στο πολιτικό επίπεδο. Ο ρομαντισμός ταυτίζεται με τον τοπικισμό και ο διαφωτισμός με τον κοσμοπολιτισμό. Οι ιμπεριαλιστές ενώ οι ίδιοι δεν έχουν πατρίδα «υποκλίνονται» στις πατρίδες των άλλων και στους καταπιεσμένους και αδαείς τους αποδίδουν τον επαρχιωτισμό.

1. Διαφωτισμός

- Ο **Διαφωτισμός** αποτελεί σημαντικό πνευματικό κίνημα που τοποθετείται στα μέσα του 18ου αιώνα
- Ο Διαφωτισμός παρατηρήθηκε αρχικά στην Γαλλία και αργότερα στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης προετοιμάζοντας παράλληλα το έδαφος για την Γαλλική Επανάσταση.
- Οι διαφωτιστές πρέσβευαν τον ορθολογισμό και την πίστη στην πρόοδο, αξιώνοντας αλλαγές σε όλες τις πτυχές της ανθρώπινης δράσης, στους πολιτικοκοινωνικούς θεσμούς, την οικονομία, την εκπαίδευση και τη θρησκεία.

1. Διαφωτισμός

- Τάχθηκαν υπέρ της ατομικής ελευθερίας και ενάντια στην τυραννική διακυβέρνηση και την καταπίεση που ασκούσε η Εκκλησία.
- Βασικός φορέας των νέων ιδεών που έφερε ο Διαφωτισμός ήταν η ανερχόμενη αστική τάξη που μέχρι εκείνη την εποχή παρέμενε αποκλεισμένη από το σύστημα της απολυταρχίας.
- Ανάμεσα στους σημαντικούς εκφραστές του Διαφωτισμού τοποθετούνται ο Βολταίρος και ο Μοντεσκιέ.
- Οι Διαφωτιστές Ντιντερό και Νταλεμπέρ συγκρότησαν το ιδεολογικό υπόβαθρο του Διαφωτισμού στην Εγκυκλοπαίδεια. Παράλληλα ο Ζαν Ζακ Ρουσσώ διατύπωνε τη θεωρία του *Κοινωνικού Συμβολαίου*, προτρέποντας σε μια Ευρώπη που θα υποστήριζε τα δικαιώματα του ανθρώπου.

1.Ρομαντισμός

- Με τον όρο ρομαντισμός στη λογοτεχνία εννοείται το λογοτεχνικό κίνημα που, με επίκεντρο τη Γερμανία, την Αγγλία και τη Γαλλία εξαπλώθηκε στην Ευρώπη το πρώτο ήμισυ του 19ου αιώνα. Το θεμέλιο όμως της επίδρασης του ρομαντισμού στη λογοτεχνία διαμορφώθηκε στις αρχές του 18ου αιώνα. Η γενικευμένη κρίση οι ταχείς ρυθμοί αστικοποίησης και εκβιομηχάνισης των ευρωπαϊκών χωρών, μετά τη διάσπαση της φεουδαρχικής κοινωνίας, είχε ως αποτέλεσμα μια σειρά ραγδαίων εξελίξεων σε οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο.
- Οι έντονες οικονομικές ανακατατάξεις οδήγησαν σε σημαντική πτώση του βιοτικού επιπέδου ενός μεγάλου μέρους του πληθυσμού.

1.Ρομαντισμός

- Το γεγονός αυτό είχε ως επακόλουθο την έκρηξη και εξάπλωση διαφόρων επαναστατικών κινημάτων με κοινωνικά αιτήματα, με αποκορύφωμα τη Γαλλική Επανάσταση του 1789, γεγονός που οδήγησε στη διατύπωση νέων θεωριών.
- Οι νέες θεωρίες φέρνουν στο προσκήνιο **το άτομο και και την ιδεαλιστική προσέγγιση του κόσμου** ως αντίδραση στον ορθολογισμό και τις «απόλυτες» αλήθειες του Διαφωτισμού.
- Η εμμονή του Εμμάνουελ Καντ (Immanuel Kant) στην κυριαρχία της ελεύθερης βούλησης, η θεωρία της γνώσης του Φίχτε (Johann Fichte), η εισαγωγή της έννοιας του εξπρεσιονισμού από τον Χέρντερ (Herder) και της ιδέας του *ανήκειν*, φαίνεται πως απέδωσαν καρπούς στον 19ο αιώνα.

Ο αμερικάνικος κοσμοπολιτισμός

- Ο ιμπεριαλιστής πρόεδρος Κλίντον χρησιμοποιεί το ρομαντισμό σαν άλλοθι για να προχωρήσει στην παγκοσμιοποίηση και στον κοσμοπολιτισμό. Διαστρεβλώνοντας το φιλέλληνα Schelling και την ρήση του: «είμαστε όλοι Έλληνες» κολακεύει τους λαούς της βαλκανικής και υποδύοντας στην Αθήνα τον έλληνα, στη Σόφια το βούλγαρο και στο Κόσσοβο τον κοσοβάρο, για να παραμείνει αμερικάνος κοσμοπολίτης. Κινείται στο πνεύμα της εποχής περιπταίζοντας με φολκλορικό τρόπο ότι, «small is beautiful» (το μικρό είναι όμορφο) για να αναδείξει το παγκόσμιο πνεύμα της

κυριαρχίας του

Το τέλος του καπιταλισμού θα είναι και το τέλος του εθνικού κράτους;

- Πρόκειται για το μόνιμο μοτίβο το οποίο επαναλαμβάνουν σε όλους τους τόνους οι θιασώτες της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης. Της υποχώρησης του κράτους έθνους χάριν της ευρωπαϊκής «ιδέας» με τον καπιταλισμό κυρίαρχο. Πρόκειται για οξύμωρο σχήμα ή για έμμεση ομολογία για το αντικειμενικό τέλος του καπιταλισμού και του εθνικού κράτος το οποίο υπήρξε παράγωγο του πρώτου.

Το τέλος του κράτους-έθνους;

- Το κράτος-έθνος δεν θα αποσυρθεί από το προσκήνιο της ιστορίας, όσο το κεφαλαιοκρατικό σύστημα κοινωνικής αναπαραγωγής εξακολουθεί να κυριαρχεί στον κόσμο. Κάτι τέτοιο αποτελεί μια διακήρυξη μια ουτοπία. Η οριστική εξάλειψη του εθνικού κινήματος είναι δυνατή μονάχα με την πτώση της αστικής τάξης και τον θρίαμβο του σοσιαλισμού.

Τα δύο έθνη του Λένιν

- «Μέσα σε κάθε σύγχρονο έθνος υπάρχουν δύο έθνη –λέμε εμείς σε όλους τους εθνικοσοσιαλιστές. Μέσα σε κάθε εθνικό πολιτισμό υπάρχουν δύο εθνικοί πολιτισμοί. [...] παράλληλα με τις ιδέες του μεγαλωρωσικού παπαδίστικου πολιτισμού, δρουν εκεί και οι ιδέες της μεγαλωρωσικής δημοκρατίας και σοσιαλισμού»

Ένας λαός μπορεί να είναι ελεύθερος όταν καταπιέζει άλλον;

- **Μαρξ:** «Είναι ατύχημα για ένα λαό, όταν υποδουλώνει άλλο λαό».
- **Λένιν:** «Η εργατική τάξη της Αγγλίας δεν θα απελευθερωθεί, όσο η Ιρλανδία δεν θα έχει απελευθερωθεί από την αγγλική καταπίεση. Την αντίδραση στην Αγγλία τη στερεώνει και την τρέφει η υποδούλωση της Ιρλανδίας όπως τρέφει την αντίδραση στη Ρωσία η υποδούλωση μιας σειράς εθνών απ' αυτήν!))»

«εργατικό ζήτημα» και «εθνικό ζήτημα»

- Λένιν τονίζει ότι:
- Για τον Μαρξ, δεν χωράει καμιά αμφιβολία ότι, σε σύγκριση με το «εργατικό ζήτημα» το εθνικό ζήτημα έχει δευτερεύουσα σημασία.
- Η θεωρία του όμως βρίσκεται τόσο μακριά από το να αγνοεί τα εθνικά κινήματα, όσο ο ουρανός από τη γη».

«εργατικό ζήτημα» και «εθνικό ζήτημα»

- Η θέση αυτή του Μαρξ φαίνεται καλύτερα στην περίπτωση της Ιρλανδίας την οποία και επικαλείται ο Λένιν:
- «Ο Μαρξ στην αρχή σκέφτηκε ότι την Ιρλανδία δεν θα την απελευθερώσει το εθνικό κίνημα του **καταπιεζόμενου έθνους**, μα το εργατικό κίνημα μέσα στο έθνος που **καταπιέζει**. Ο Μαρξ δεν φτιάχνει από τα εθνικά κινήματα κάτι το απόλυτο, γιατί ξέρει ότι μονάχα η νίκη της εργατικής τάξης θα μπορέσει να φέρει την ολοκληρωτική απελευθέρωση όλων των εθνοτήτων».

4.3. Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης

- Στην Περιφέρεια της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης και συγκεκριμένα στους Νομούς Ξάνθης και Ροδόπης είναι συγκεντρωμένη μια μουσουλμανική μειονότητα.
- Η Τουρκία αξιοποιεί αυτή τη μειονότητα για να προωθήσει τα δικά της εθνικά συμφέροντα. Οι ΗΠΑ «σύμμαχοι» ελλήνων και τούρκων στο ΝΑΤΟ συχνά παίρνουν υπό την «προστασία» τους τη μειονότητα προωθώντας μέσω του παμπάλαιου ιμπεριαλιστικού δόγματος, «Divide et Impera» (διαίρει και βασίλευε), τα αμερικανικά συμφέροντα στην ευρύτερη περιοχή.

Η ανταλλαγή πληθυσμών Ελλάδας-Τουρκίας

- Με την Συνθήκη της Λωζάνης (30 Ιανουαρίου 1923) η οποία μεταξύ των άλλων προέβλεπε την υποχρεωτική ανταλλαγή πληθυσμού ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία. Ως ανταλλάξιμοι πληθυσμοί ορίστηκαν οι Έλληνες ορθοδόξου θρησκειότητας κάτοικοι της Τουρκίας, εκτός των κατοίκων της Κωνσταντινούπολης και των νήσων Ίμβρου και Τενέδου και οι μουσουλμάνοι της Ελλάδας, εκτός από τους κατοίκους της Δυτικής Θράκης. Στη σύμβαση αυτή ως βασικό κριτήριο ανταλλαξιμότητας ορίστηκε η θρησκεία και όχι η γλώσσα.

Η ανταλλαγή πληθυσμών Ελλάδας-Τουρκίας

- Σύμφωνα με τη Μεικτή Επιτροπή Ανταλλαγής των Πληθυσμών, το 1923 μη ανταλλάξιμη ιδιότητα είχαν οι εξής ομάδες:
- α) 73.000 ελληνορθόδοξοι κάτοικοι της Κωνσταντινούπολης πρώην Οθωμανοί υπήκοοι,
- β) 30.000 ελληνορθόδοξοι κάτοικοι της Κωνσταντινούπολης με ελληνική υπηκοότητα, οι οποίοι έλαβαν άδεια παραμονής,
- γ) 7.000 και 1.200 ελληνορθόδοξοι κάτοικοι της Ίμβρου και της Τενέδου αντίστοιχα
- και δ) 106.000 μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης. Από αυτούς:
- Το 50% ήσαν «τουρκογενείς», 30% πομάκοι και το 20% αθίγγανοι

Ο εκτουρκισμός των μουσουλμάνων

- Το κεμαλικό καθεστώς από το 1923 επιχείρησε να διεισδύσει στην ελληνική Θράκη καλλιεργώντας τον τουρκικό εθνικισμό. Ανυπέρβλητο όμως εμπόδιο για τον εκτουρκισμό της μειονότητας ήταν η **παλαιομουσουλμανική** πνευματική ηγεσία η οποία διάκειτο αρνητικά στην κεμαλική Τουρκία.
- Αποτέλεσμα το 1931 μετά την ελληνοτουρκική προσέγγιση, ο Ισμέτ Ινονού ζήτησε από τον Ελευθέριο Βενιζέλο και επέτυχε την απέλαση της **παλαιομουσουλμανικής** ηγεσίας.
- Το κενό κατέλαβαν οι τούρκοι εθνικιστές, οι οποίοι από το 1928 ίδρυσαν και τους πρώτους συλλόγους με τον όρο «τουρκικό» στον τίτλο τους.

Η μειονότητα κατά την διάρκεια της βουλγαρικής κατοχής

- Στις 5 Μαΐου 1941 οι γερμανοί παρέδωσαν την περιοχή ανάμεσα στους ποταμούς Στρυμόνα και Έβρο στους συμμάχους τους βούλγαρους. Η βουλγαρική κατοχή στόχευε και στον εκβουλγαρισμό των σλαβόφωνων πομάκων. Στα περισσότερα μουσουλμανικά σχολεία η θρησκευτική διδασκαλία περιορίστηκε σε μια ώρα την εβδομάδα και γινόταν στην αραβική γλώσσα. Τα υπόλοιπα μαθήματα γίνονταν στα βουλγαρικά. Οι βούλγαροι κατακτητές αποχώρησαν στις 9 Σεπτεμβρίου 1944

Η κυβέρνηση Παπάγου για την μουσουλμανική μειονότητα

- Το 1950 η πρώτη μετεμφυλιακή κυβέρνηση του στρατηγού Παπάγου όχι μόνον απεδέχθη επισήμως τον όρο «τουρκική μειονότητα», αλλά και διέταξε την υποχρεωτική αντικατάσταση από τις επιγραφές του όρου «μουσουλμανικός» από τον όρο «τουρκικός»!

Η κυβέρνηση Παπάγου για την μουσουλμανική μειονότητα

- Με εντολή του ΝΑΤΟ, η Αθήνα προωθεί τον εκτουρκισμό των πομάκων της Ελλάδας με σκοπό να επηρεάσει το πολυάριθμο πομακικό στοιχείο της Βουλγαρίας και να αποσταθεροποιήσει το κομμουνιστικό καθεστώς! Κι αυτό, παρά τις τότε αντιστάσεις των ίδιων των πομάκων. Όλα αυτά συνέβησαν λίγο πριν από το πογκρόμ εναντίον των ελλήνων της Κωνσταντινούπολης το 1955.

4. 4. Η μουσουλμανική μειονότητα της Θράκης τη σύγχρονη περίοδο

- Η πληθυσμιακή εικόνα της μουσουλμανικής μειονότητας σήμερα βρίσκεται σε πλήρη ακμή, αφού από τον αρχικό πληθυσμό των 106.000 μουσουλμάνων που σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λωζάνης έχει το δικαίωμα εγκατάστασης στην ελληνική Θράκη η μειονότητα σημείωσε πληθυσμιακή αύξηση η οποία υπερέβη τις 130.000, σε αντίθεση με τους έλληνες της Τουρκίας που από 180.000 οδηγήθηκαν στην αμέσως ή εμμέσως μείωση ή εγκατάλειψη της Τουρκίας με αποτέλεσμα να παραμένουν εκεί λιγότεροι από 3.000 κυρίως ηλικιωμένοι θλιβερά απομεινάρια της άλλοτε κραταιάς μειονότητας

Τοπική Κοινωνία και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

*Η τοπική περιφερειακή διάσταση
της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης*

5^η Ερώτηση

1. Να αναφερθείτε στην οικονομική και πολιτική διάσταση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης
 - 4.1. Η οικονομική διάσταση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης
 - 4.2. Η πολιτική διάσταση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ

ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

- Β.Ι. Λένιν, «Για το σύνθημα των Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης»
- «Μπορεί να δημιουργηθούν και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης, σαν συμφωνία των *ευρωπαϊών* καπιταλιστών ... με ποιο σκοπό; Μόνο με το σκοπό να πνίξουν από κοινού το σοσιαλισμό στην Ευρώπη, να περιφρουρήσουν από κοινού τις ληστεμένες αποικίες *ενάντια* στην Ιαπωνία και στην Αμερική [...]
- Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης μέσα σε καπιταλιστικό καθεστώς είτε είναι απραγματοποίητες, είτε είναι αντιδραστικές».

4. 1. Η οικονομική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Η δημιουργία αρχικά της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (1958) και ειδικά η μετεξέλιξή της σε Ευρωπαϊκή Ένωση (1993) αποτελούν πολιτικές επιλογές του ευρωπαϊκού κεφαλαίου υψίστης σημασίας.
- Η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση απασχόλησε και συνεχίζει να απασχολεί, τόσο τα ενδιαφέροντα των πολιτικών, όσο και το επιστημονικό ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας.

4. 1. Η οικονομική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Σχετικά με οικονομικά φαινόμενα ο Albert Einstein το 1949 τόνιζε ότι:
- «Η ανακάλυψη γενικών οικονομικών νόμων δυσχεραίνεται από το γεγονός ότι τα παρατηρούμενα οικονομικά φαινόμενα επηρεάζονται συχνά από πολυάριθμους παράγοντες, ώστε να είναι πολύ δύσκολη η εκτίμησή τους.
- Οι προηγούμενοι λόγοι πρέπει να μας κάνουν προσεκτικούς, ώστε να μην υπερεκτιμούμε την επιστήμη και τις μεθόδους της, όταν αντιμετωπίζουμε ανθρώπινα φαινόμενα».

4. 1. Η οικονομική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Το οικονομικοπολιτικό φαινόμενο της ευρωπαϊκής ενοποίησης, ανταποκρίνεται στις αντικειμενικές τάσεις κίνησης και ανάπτυξης της οικονομίας, η οποία διαρκώς διεθνοποιείται.
- Οι οικονομικές ολοκληρώσεις αποτελούν αδιαμφισβήτητες νομοτέλειες του καπιταλισμού της εποχής μας, και είναι αποτέλεσμα του διεθνούς ανταγωνισμού.

4. 1. Η οικονομική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Οι προσπάθειες των ιμπεριαλιστικών χωρών για παγκόσμια ηγεμονία, δένει στο άρμα τους, ένα, ένα τα μικρά κράτη, ως βαγόνια σε αμαξοστοιχία.
- Ο ανταγωνισμός είναι σφοδρός, οι πόλεμοι είναι τότε κρυφοί και τότε ξεσπούν ανοιχτά.
- Στο πλαίσιο αυτό του διεθνούς ανταγωνισμού, λειτουργεί και η ευρωπαϊκή ενοποίηση. Το μέλλον αβέβαιο.
- Γενικός κριτής. Η πάλη των τάξεων.

4. 1. Η οικονομική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Οι **Jean Monnet** και **Robert Schuman** είχαν ως δόγμα ότι οικοδομώντας την **οικονομική Ευρώπη** θα οικοδομούσαν ταυτόχρονα και την **πολιτική Ευρώπη**

4. 1. Η οικονομική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Σχετικά με την άνιση ανάπτυξη ο Ένγκελς το 1875 ότι:
- «από χώρα σε χώρα, από επαρχία σε επαρχία, ακόμα και από χωριό σε χωριό, θα υπάρχει πάντα *κάποια* ανισότητα στους όρους ζωής, που θα μπορεί κανείς να την μειώσει στο ελάχιστο, μα που δε θα μπορέσει ποτέ να την εξαλείψει ολότελα.
- Οι κάτοικοι των Άλπεων θα 'χουν πάντα άλλους όρους ζωής από τους ανθρώπους του κάμπου».

4. 1. Η οικονομική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Αν όλα αυτά ισχύουν στην **σοσιαλιστική προοπτική** της ανθρωπότητας στην οποία αναφέρεται ο Ένγκελς, τότε είναι καθαρή ουτοπία να αναμένουμε **οικονομικές συγκλίσεις**, τόσο στο εσωτερικό των καπιταλιστικών κρατών, όσο και σε διεθνές επίπεδο ανάμεσα σε ξεχωριστά κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Για την Ιταλία 50 και πλέον έτη Κοινότητας-Ένωσης αποδείχθηκαν πολύ λίγα για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα ανάμεσα στον πλούσιο βιομηχανικό **Βορρά** και τον καθυστερημένο αγροτικό **Νότο**.

4. 1. Η οικονομική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Το αποτέλεσμα επίσης γνωστό.
- Η βόρειος Ιταλία συνεχίζει να αναπτύσσεται με γρήγορους ρυθμούς διευρύνοντας το χάσμα από το προβληματικό **Mezzogiorno (Νότος)** που όλο και περισσότερο βυθίζεται στην υπανάπτυξη και οδηγείται στο οικονομικό περιθώριο των ευρωπαϊκών εξελίξεων.

4. 2 Η πολιτική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- 1915. Ο Γερμανός Friedrich Naumann εκδίδει το βιβλίο του «Mitteleuropa» (Κεντρική Ευρώπη)
- Το 1923 ο αυστριακός κόμης Coudenhove Kalergi εξαγγέλλει στη Βιέννη τη δημιουργία του **Πανευρωπαϊκού Κινήματος** και οραματίζεται τη σταδιακή μετεξέλιξη της Γηραιάς Ηπείρου **στις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης**.
- **Στις 7 Σεπτεμβρίου 1929** ο πρωθυπουργός της Γαλλίας **Aristide Briand** ο οποίος είχε τιμηθεί με Νομπέλ Ειρήνης το 1926, ανακοίνωσε, στη Γενική Συνέλευση της Κοινωνίας των Εθνών, την δημιουργία μιας **ομοσπονδιακής Ευρώπης**, με βάση το ομοσπονδιακό πρότυπο των ΗΠΑ.

4. 2 Η πολιτική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Ο **Winston Churchill** αδίστακτος εκπρόσωπος του αγγλικού ιμπεριαλισμού.
- Με άρθρο του το **1930**, υποστήριξε το σχέδιο του **Aristide Briand**.
- Ενώ τον Σεπτέμβριο του **1946** μπροστά στα μεταπολεμικά ερείπια κατά την διάρκεια ομιλίας του στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης πρότεινε τη δημιουργία των Ευρωπαϊκών Ηνωμένων Πολιτειών.

4. 2 Η πολιτική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Στο ίδιο μήκος κύματος, και ο **John Foster Dulles**, υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ, σε ομιλία του στις 17 Ιανουαρίου του 1947, ανάλογης ιστορικής σημασίας με την ομιλία του **Churchill** δήλωνε:
- *«Η Ευρώπη πρέπει να ομοσπονδοποιηθεί ή να εξαφανισθεί»*
- Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η ανακοίνωση στις **5 Ιουνίου 1947** από τον υπουργό των Εξωτερικών των ΗΠΑ **Marshall** του ομώνυμου **Σχεδίου Marshall**, για την οικονομική στήριξη της Ευρώπης.

4. 2 Η πολιτική διάσταση της ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης

- Η ίδρυση στις **23 Μαΐου 1949** της **Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας**, ανοίγει τον δρόμο για την ενοποίηση της Δυτικής Ευρώπης.
- Σ' αυτή την κατεύθυνση εντάσσεται και η ιστορική διακήρυξη της **9ης Μαΐου 1950**, η οποία σήμερα εορτάζεται και ως «η ημέρα της **Ευρώπης**» του υπουργού Εξωτερικών της Γαλλίας **Robert Schuman**. Εμπνευσμένη από τις προτάσεις του συμβούλου του **Jean Monnet**

6^η Ερώτηση

Να αναφερθείτε στο πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη με την είσοδο του ευρώ

4.3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Το «μοντέλο» της ευρωπαϊκής ενοποίησης κατά τη διάρκεια της μακρόχρονης διαδρομής του υπέστη μια σειρά μεταβολές, τόσο στην αρχική του δομή και λειτουργία, όσο και στο επίπεδο της ηγεμονίας. Με τη νέα Συνθήκη της Νίκαιας ουσιαστικά κλείνει μισός αιώνας «γαλλικής» λειτουργίας της ΕΟΚ-ΕΕ στη βάση της «τριαδικής» θεσμικής κατασκευής:

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Με την νέα **Συνθήκη της Νίκαιας** ουσιαστικά κλείνει μισός αιώνας «γαλλικής» λειτουργίας της ΕΟΚ-ΕΕ, στη βάση της «τριαδικής» θεσμικής κατασκευής:
- 1. **Το Συμβούλιο των Υπουργών**, το οποίο απαρτίζεται από τα μέλη των εθνικών κυβερνήσεων ως «νομοθετικό» και εκτελεστικό όργανο.
- 2. **Την Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, η οποία χωρίς να εκλέγεται άμεσα από τους λαούς της Ένωσης αποτελεί το Γενικό Επιτελείο των ισχυρών κρατών-μελών με «νομοθετική πρωτοβουλία» και ισχυρές εκτελεστικές αρμοδιότητες.
- 3. **Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** το οποίο λειτουργεί ως άλλοθι «νομιμότητας» έχοντας ελάχιστες ουσιαστικές αρμοδιότητες.
- Το «πείραμα», το οποίο στηρίχτηκε στις **«υπερεθνικές»** και αντιδημοκρατικές εντολές, στη βάση ενός **«Διευθυντηρίου»** υπό τον **γερmano-γαλλικό** άξονα, με **βρετανική** «ιδιαιτερότητα» και **ιταλο-ισπανούς** «μπαλαντέρ» έκλεισε την ιστορική του φάση.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Όπως απεκάλυψε αργότερα ο γερμανός καγκελάριος Χέλμουτ Κολ, ο αρχιτέκτονας της γερμανικής ενοποίησης, η Βόννη δέχθηκε να εγκαταλείψει το **ισχυρό μάρκο** για να επιτύχει ως αντάλλαγμα την υποχρεωτική συναίνεση της Γαλλίας, ως μιας εκ των τεσσάρων συμμάχων δυνάμεων του Β' Παγκοσμίου Πολέμου στην ενοποίηση της Γερμανίας.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Η πρώτη ολοκληρωμένη πρόταση για «**το μέλλον της Ευρώπης**» έγινε από τον Γερμανό υπουργό των Εξωτερικών **Γιόσκα Φίσερ στις 12 Μαΐου του 2000** σε ομιλία του στο πανεπιστήμιο Χούμπολντ του Βερολίνου, όπου έριξε το σύνθημα «**ζήτω η μεγάλη ευρωπαϊκή ομοσπονδία**», υπονοώντας την γερμανική ηγεμονία στο υπό κατασκευή ευρωπαϊκό μοντέλο.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Οι διαφορές όμως μεταξύ Γερμανίας και Γαλλίας δεν άργησαν να γίνουν φανερές.
- Στις 30 Ιουνίου του 2000, ο Γάλλος Πρόεδρος Ζακ Σιράκ, σε λόγο του τον οποίο εκφώνησε στο ανακαινισμένο Ράιχσταγκ του Βερολίνου, δήλωσε χωρίς περιστροφές ότι το Παρίσι τάσσεται υπέρ **«μιας ομοσπονδίας κρατών-εθνών»** με την δημιουργία μιας **«πρωτοπορίας»**, γύρω από τον γαλλο-γερμανικό «άξονα», κάνοντας σαφές τις διαφορές που χωρίζουν τις δύο χώρες για το μέλλον της Ευρώπης.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Στην επιδίωξη της Γερμανίας για ηγεμονία στην Ευρώπη αντιτίθεται και η **Βρετανία**. Το 2001 ο Μπλερ απέρριψε προτάσεις για «συντακτική» επανίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και έκανε λόγο για μια «Ευρώπη ελεύθερων, ανεξάρτητων και κυρίαρχων εθνών» και μίλησε για ένα «σύγχρονο πατριωτισμό».

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Το Λονδίνο απορρίπτει την ιδέα της πολιτικής «ολοκλήρωσης» αλλά και κάθε πρόταση περί δημιουργίας στο μέλλον μιας «ευρωπαϊκής ομοσπονδίας», και συμφωνεί με τις γαλλικές αντιρρήσεις για ένα «ευρωπαϊκό υπερκράτος».
- Η Βρετανία συμφωνεί με την Γαλλία στην αντίληψη ότι δεν μπορείς να κατασκευάσεις την Ευρώπη, διαλύοντας σε τελευταία ανάλυση τα κράτη-έθνη.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Με την Συνθήκη του Μάαστριχ φαίνεται να ενισχύθηκε ο γερμανογαλλικός άξονας, ταυτόχρονα όμως η **Γαλλία** μέσω της Ένωσης, αλλά και η **Βρετανία** η οποία τις περισσότερες φορές συμπλέει με τις ΗΠΑ, εκφράζονται και οι προσπάθειες **ελέγχου των τάσεων του ηγεμονισμού της Γερμανίας**.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Απόφαση του Eco/Fin της **12/2/2002** απέτρεψε τη σύσταση **«έγκαιρης προειδοποίησης»** προς την Γερμανία και την Πορτογαλία, ύστερα από σχετική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προς το Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομίας διότι παραβίασαν το **Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης**.
- Το **2001** σε ίδια περίπτωση το **Δουβλίνο** δέχτηκε επίσημη σύσταση να αλλάξει δημοσιονομική πολιτική. Με άλλα λόγια το Eco/Fin υιοθέτησε άνευ άλλου την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Εδώ έχουμε: Δύο μέτρα και δύο σταθμά

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Το 2003 το Σύμφωνο Σταθερότητας παραβίασαν από κοινού Γερμανία και Γαλλία. Η Επιτροπή εισηγήθηκε στις κυβερνήσεις την επιβολή ενός καθεστώτος επιτήρησης των δύο οικονομιών μέχρι την ευθυγράμμισή τους με τις επιταγές του Συμφώνου Σταθερότητας.
- Βερολίνο και Παρίσι επέβαλαν την αθώωση των χωρών τους αποδεικνύοντας ότι σ' αυτή την ιστορία κάποιοι είναι πιο «ίσοι» από τους άλλους.
- Η κατάργηση του Συμφώνου Σταθερότητας επιβεβαίωσε ότι κουμάντο στην Ευρώπη κάνουν οι «μεγάλοι» και ο κορσές είναι μόνο για τους

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- 15 Αυγούστου 1971 διάλυση του συστήματος του **Bretton Woods** και κατάργηση της μετατρεψιμότητας του δολαρίου σε χρυσό
- **Οκτώβριο 1970** η έκθεση Werner (Πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου) πρότεινε:
- Να μειωθούν σε πρώτη φάση τα όρια διακύμανσης μεταξύ των νομισμάτων των κρατών μελών και τέλος να καθοριστεί αμετάκλητη ισοτιμία των νομισμάτων.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Στο τέλος του 1977, μόνο τα μισά από τα εννέα κράτη μέλη της εποχής:
- Γερμανία, Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο και Δανία παρέμειναν στο εσωτερικό του μηχανισμού, ενώ οι υπόλοιπες χώρες είχαν αφήσει τα νομίσματά τους σε πλήρη διακύμανση. Το σχέδιο Werner εγκαταλείφθηκε την ίδια χρονιά.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- **1978** Διάσκεψη Κορυφής των Βρυξελλών αποφάσισε τη δημιουργία ενός **Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΕΝΣ)**.
- **Το 1989**, η έκθεση της **Επιτροπής Delors** προέβλεπε την πραγματοποίηση της ΟΝΕ σε **τρία στάδια**.
- Οι τελικές αποφάσεις για την ΟΝΕ περιλαμβάνονται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση η οποία υπεγράφη στο Μάαστριχ της Ολλανδίας στις 7 Φεβρουαρίου 1992.
- Το 1995, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης έδωσε ένα όνομα στο νόμισμα, **ευρώ**.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Το 1998, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών αποφάσισε τη συμμετοχή στη ζώνη του ευρώ από έντεκα χώρες: Γερμανία, Βέλγιο, Ισπανία, Γαλλία, Ιρλανδία, Λουξεμβούργο, Αυστρία, Ολλανδία, Πορτογαλία, και Φινλανδία.
- Η Ελλάδα αρχικά δεν πληρούσε τα κριτήρια σύγκλισης και συμπεριλήφθη στη ζώνη του ευρώ με νέα απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το 1999.

Τα 19 κράτη-μέλη της Ευρωζώνης

- **Αυστρία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 1999 (ιδρυτικό μέλος)
- **Βέλγιο**, μέλος της Ευρωζώνης από το 1999 (ιδρυτικό μέλος)
- **Κύπρος**, μέλος της Ευρωζώνης από το 2008
- **Εσθονία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 2011
- **Λετονία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 2014
- **Λιθουανία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 2015
- **Φινλανδία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 1999 (ιδρυτικό μέλος)
- **Γαλλία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 1999 (ιδρυτικό μέλος)
- **Γερμανία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 1999 (ιδρυτικό μέλος)
- **Ελλάδα**, μέλος της Ευρωζώνης από το 2001
- **Ιρλανδία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 1999 (ιδρυτικό μέλος)
- **Ισπανία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 1999 (ιδρυτικό μέλος)
- **Ιταλία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 1999 (ιδρυτικό μέλος)
- **Λουξεμβούργο**, μέλος της Ευρωζώνης από το 1999 (ιδρυτικό μέλος)
- **Μάλτα**, μέλος της Ευρωζώνης από το 2008
- **Ολλανδία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 1999 (ιδρυτικό μέλος)
- **Πορτογαλία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 1999 (ιδρυτικό μέλος)
- **Σλοβακία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 2009
- **Σλοβενία**, μέλος της Ευρωζώνης από το 2007

Τα τρία στάδια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης

- Πρώτο στάδιο (1η Ιουλίου 1990 – 31 Δεκεμβρίου 1993)
- Συνίσταται στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, που πραγματοποιήθηκε με τον στόχο της 31ης Δεκεμβρίου 1992, η οποία χαρακτηρίζεται από την πλήρη απελευθέρωση των κινήσεων κεφαλαίου εργαζομένων και των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

Τα τρία στάδια της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης

- Δεύτερο στάδιο (1η Ιανουαρίου 1994 – 31 Δεκεμβρίου 1998)
- Με την Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (1993) ορίστηκαν τα πέντε κριτήρια σύγκλισης

Τα πέντε κριτήρια σύγκλισης της Συνθήκης του Μάαστριχ

- **Ο πληθωρισμός** σε κάθε κράτος μέλος δεν πρέπει να υπερβαίνει το **1,5%** του μέσου των τριών χωρών οι οποίες επιτυγχάνουν την καλύτερη επίδοση στο πρόβλημα αυτό.
- **Το έλλειμμα του προϋπολογισμού** δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το **3%** του ΑΕΠ ή, τουλάχιστον, να πλησιάζει το επίπεδο αυτό και με την προϋπόθεση ότι βρίσκεται σε συνεχή φάση καθόδου.
- **Το δημόσιο χρέος** δεν θα πρέπει να υπερβαίνει το **60%** του ΑΕΠ, ή τουλάχιστον, να προσεγγίζει αυτό το επίπεδο ευρισκόμενο σε ισχυρή τάση μείωσης.
- **Το μακροπρόθεσμο επιτόκιο** δεν πρέπει να υπερβαίνει το **2%** του μέσου όρου των τριών χωρών οι οποίες έχουν την καλύτερη επίδοση στο πρόβλημα αυτό.
- Η διατήρηση του εθνικού νομίσματος στο εσωτερικό των κανονικών ορίων διακύμανσης του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος **και απουσία υποτίμησης** επί δύο τουλάχιστον έτη.

Τρίτο στάδιο (1η Ιανουαρίου 1999 – 1η Ιουλίου 2002)

- **Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Ισοτιμιών και Κεντρικής Ευρωπαϊκής Τράπεζας.** Τα ιδρύματα αυτά τέθηκαν σε λειτουργία την 1η Ιανουαρίου 1999.
- **Την διαδικασία εισαγωγής του ευρώ. Την 1η Ιανουαρίου 2002,** τα χαρτονομίσματα και τα κέρματα σε ευρώ τέθηκαν σε κυκλοφορία. Την 1η Ιουλίου 2002, τα τραπεζογραμμάτια και τα κέρματα των επιμέρους κρατών μελών αποσύρθηκαν.

Τρίτο στάδιο (1η Ιανουαρίου 1999 – 1η Ιουλίου 2002)

Το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών.
Με την είσοδο του ευρώ η οικονομική πολιτική των κρατών μελών πρέπει να θεωρηθεί σαν ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος. Το Συμβούλιο καθορίζει πλέον τις μεγάλες κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής που θα εφαρμοστούν στην Ένωση.

Το Συμβούλιο ελέγχει τα υπερβολικά **δημόσια ελλείμματα**, υποχρεώνοντας τα κράτη της ευρωζώνης να εκπονήσουν προγράμματα σταθερότητας στο πλαίσιο του **Συμφώνου Σταθερότητας** και Ανάπτυξης το οποίο εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ 1997. Σε περίπτωση υπερβολικών ελλειμμάτων προβλέπονται κυρώσεις.

Στάθμιση των νομισμάτων στις 8.10.90 και 1.1.01 βάσει των τρεχουσών κεντρικών ισοτιμιών (%)

1.Αυστριακό Σελίνι		
2. Βελγικό Φράγκο	7,78	8,18
3. Γερμανικό Μάρκο	30,36	31,91
4. Ελληνική Δραχμή	0,70	0,42
5. Πορτογαλικό Εσκούδο	0,78	0,69
6. Γαλλικό Φράγκο	19,32	20,30
7. Ολλανδικό Φιορίνι	9,49	9,97
8. Ιρλανδική Λίρα	1,11	1,08
9. Λουξεμβουργιανό Φράγκο	0, 31	0,32
10. Ιταλική Λιρέτα	9,87	7,84
11. Ισπανική Πεσέτα	5,18	4, 16
12. Λίρα Στερλίνα	12,60	
13. Δανική Κορώνα	2,52	
14. Φινλανδία		
15. Σουηδία		

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Το σχέδιο ΟΝΕ είναι κατασκεύασμα του ευρωπαϊκού κεφαλαίου. Το συνέλαβαν και άρχισαν να το εφαρμόζουν σχεδόν αμέσως μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.
- Πήρε πολλά χρόνια μέχρι να φτάσει, τουλάχιστον από τη σκοπιά της οικονομίας, να αντιπαρατίθεται στις ΗΠΑ αλλά τελικά το πέτυχε.
- Το ευρώ λειτουργεί ως θεμέλιο στην κατεύθυνση της δημιουργίας ενός εναλλακτικού ιμπεριαλιστικού πόλου, γιατί ενοποιεί νομισματικά τις ευρωπαϊκές χώρες και κατά συνέπεια τη δημοσιονομική και οικονομική πολιτική τους

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Το ευρώ ευνοεί το γερμανικό κεφάλαιο και ιδιαίτερα το μονοπωλιακό και πιο ειδικά, τα πιο εξελιγμένα τεχνολογικά τμήματα του ευρωπαϊκού καπιταλισμού, κάτω όμως από την ηγεμονία του γερμανικού κεφαλαίου.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Η προσπάθεια μεταλλαγής της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε μια αυστηρά ομοσπονδία, με όλα τα χαρακτηριστικά της, όπου τα κράτη-μέλη θα στερούνται της εθνικής τους κυριαρχίας, κι όπου το βαρύ χέρι της Γερμανίας θα υπαγορεύει τις τύχες τους με την έλευση του ευρώ βρίσκεται προ των πυλών.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Οι γερμανικοί σχεδιασμοί για μια ομοσπονδιακή οργάνωση της Ευρώπης φέρνει στη μνήμη τα σχέδια του Schacht και Funk για μια Ευρωπαϊκή Οικονομική Ένωση το 1940, όπου το τότε Γ' Ράιχ θα ήταν το κυρίαρχο κράτος μέσα στην Ευρώπη και το Reichsmark, ένα από τα δύο σταθερά νομίσματα του κόσμου μαζί με το δολάριο. Οι χώρες που θα μπορούσαν να μετάσχουν στην τότε Ένωση θα ήσαν η Ολλανδία, η Δανία, η Σλοβενία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία και η Ουγγαρία.
- Συνδεδεμένα κράτη-μέλη θα ήσαν το Βέλγιο, η Νορβηγία και η Σουηδία. Ειδικές συμφωνίες θα εσυνάπτοντο μετά τη λήξη του πολέμου με τη Γαλλία και τη Βρετανία.

4. 3. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη και η είσοδος του ευρώ

- Το ευρώ γίνεται ο δούρειος ίππος της γερμανικής κυριαρχίας στην Ευρώπη. Όπως ανέφερε σχετικώς ένας γερμανός διπλωμάτης, είναι καιρός να αρχίσει η Γερμανία να ασκεί τόση επιρροή στην Ευρώπη, όση δημοσιονομική ενίσχυση παρέχει στα Ταμεία της.
- Αυτό κυρίως όμως που αναδεικνύει το ρόλο της Γερμανίας ως ηγέτη της Ευρώπης, είναι το πώς εννοεί την ευρωπαϊκή ενοποίηση, δηλαδή την επέκτασή της και τη διεύρυνση προς Ανατολάς. Το γνωστό σύνθημα του βασιλιά της Πρωσίας Γουλιέλμου, Drang Nach Osten.
- (Η ορμή προς την Ανατολή).

7η Ερώτηση

Να αναφερθείτε στο σύνθημα του Λένιν για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

4.4. Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Πολύ πιο πριν από τους οραματιστές της καπιταλιστικής Ευρώπης και συγκεκριμένα στις αρχές του αιώνα, ο **Λένιν** το 1915 στο περίφημο άρθρο του:
- **«Για το σύνθημα των Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης»** είχε προβλέψει και το ενδεχόμενο της Ενωμένης Ευρώπης και το ταξικό της περιεχόμενο.

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Κατά τον Λένιν :
- «Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης στις συνθήκες του καπιταλισμού θα ισοδυναμούσαν με συμφωνία για το **μοίρασμα των αποικιών**. Στον καπιταλισμό όμως δεν μπορεί να υπάρξει άλλη βάση, άλλη αρχή μοιρασιάς εκτός από τη **δύναμη** [...] Στις συνθήκες του καπιταλισμού είναι **αδύνατη** μια **ισόμετρη οικονομική ανάπτυξη** των διαφόρων **οικονομιών** και των **διαφόρων κρατών**

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- [...] Φυσικά είναι δυνατές **προσωρινές** συμφωνίες ανάμεσα σε καπιταλιστές και ανάμεσα σε κράτη. Μ' αυτή την έννοια μπορεί να δημιουργηθούν και οι **Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης**, σαν συμφωνία των *ευρωπαίων* καπιταλιστών ... **με ποιο σκοπό;** Μόνο με το σκοπό να πνίξουν από κοινού **το σοσιαλισμό** στην Ευρώπη, να περιφρουρήσουν από κοινού τις ληστεμένες αποικίες *ενάντια* στην **Ιαπωνία** και στην **Αμερική**»
- Ο Λένιν καταλήγει στο συμπέρασμα ότι: «οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης **μέσα σε καπιταλιστικό** καθεστώς **είτε** είναι αππραγματοποίητες, **είτε** είναι αντιδραστικές»

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Η θεωρητική σύλληψη του Λένιν είναι καθ' όλα προφητική και επίκαιρη. Η ερμηνεία της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης μπορεί να γίνει και μάλιστα σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό με βάση τις υποθέσεις του.
- Η βάση των συμφωνιών οι οποίες αποφασίζονται κατά τη διάρκεια των Συνόδων Κορυφής είναι η δύναμη.
- Οι Ευρωπαϊκές Συνθήκες αναθεωρούνται με αποτέλεσμα οι συμφωνίες να έχουν πάντα προσωρινό χαρακτήρα.

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Ένας φιλοευρωπαϊστής για την ένταξη της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση τονίζει:
- «Η Ελλάδα εντάχθηκε στο ΝΑΤΟ (1952) συνδέθηκε με την ΕΟΚ 1961 (Συμφωνία Σύνδεσης) αλλά περισσότερο με την ένταξή της (1981) ανήκει στην περιοχή επιρροής της Δυτικής Ευρώπης. Η τότε ΕΟΚ θεωρήθηκε για την Ελλάδα ως αντίβαρο στον «κομμουνιστικό κίνδυνο», αφού τη δεκαετία του '50 το 25% του ελληνικού λαού ψήφιζε τους κομμουνιστές.

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Με την εκλογική νίκη του ΠΑΣΟΚ (1981), ήρθε χωρίς άλλο αμέσως στην εξουσία ένας ισχυρός εθνικός προσανατολισμός της ελληνικής κυβέρνησης.
- Τα πράγματα όμως άλλαξαν το Μάιο του 1990 σε προοδευτική κατεύθυνση με την εκλογή στην κυβέρνηση φιλοευρωπαϊστών, και το 2001 η Ελλάδα μπήκε στη ζώνη του ευρώ. Έκτοτε στην Ελλάδα έχουμε φιλοευρωπαϊκές κυβερνήσεις, οι οποίες υποστήριξαν την ένταξη της Κύπρου και την υποψηφιότητα της Τουρκίας».

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Κάτι ανάλογο συνέβη με την παρουσία σοσιαλιστικών κυβερνήσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Όπως για παράδειγμα οι σοσιαλιστές «τύπου» Ντ' Αλέμα, Ζοσπέν και Μπλέρ βομβάρδιζαν ανηλεώς τη Γιουγκοσλαβία, επιβεβαιώνοντας την άποψη ότι η Ενωμένη Ευρώπη υπό καπιταλιστικό καθεστώς ούτως ή άλλως είναι αντιδραστική.

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Οι φιλοευρωπαϊστές συνειδητά αποσιωπούν το βαθύτερο νόημα του άρθρου του Λένιν, αλλά και γενικότερα του μαρξισμού. Ο μαρξισμός απορρίπτεται συλλήβδην και δυστυχώς, στην πλουραλιστική μας δημοκρατία δεν υπάρχει ελάχιστος χώρος για να δημοσιευτεί ένα άρθρο 5-6 σελίδων, για να φωτίσει το σύγχρονο αυτό ευρωπαϊκό φαινόμενο.

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Ο μεγαλοφυής Albert Einstein (1879-1955) σχετικά με το μέλλον της Ευρώπης το 1930 επισημαίνει:
- «Η Ευρώπη θα μπορούσε σήμερα να αποτελεί ένα ομοσπονδιακό κράτος και όχι ένα φρενοκομείο εθνικισμών. Ο εθνικισμός είναι παιδική αρρώστια. Είναι η ιλαρά της ανθρωπότητας» και κατέληγε:
- «ο μπολσεβικισμός είναι εξαίρετο πείραμα. Δεν αποκλείεται η ροή της μελλοντικής κοινωνικής ανάπτυξης να βρίσκεται στην κατεύθυνση που δείχνει ο κομμουνισμός».

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Το σύνθημα του στρατηγού Ντε Γκωλ «**Ευρώπη των πατρίδων**», ήρθε σε πλήρη αντίθεση με την φεντεραλιστική εκδοχή της «**Ευρώπης των Περιφερειών**». Είναι η περίοδος της χαλαρής ένωσης στην οποία πρωταγωνιστικό ρόλο παίζουν τα κράτη-έθνη

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Ο στρατηγός Ντε Γκωλ υπήρξε υπερασπιστής των συμφερόντων της αστικής τάξης της πατρίδας του.
- Πολιτική θέση την οποία υποστήριξε κατά τη διάρκεια της συνόδου κορυφής της Νίκαιας (Δεκέμβριος 2000) ο νεογκωλικός πρόεδρος της Γαλλίας Ζακ Σιράκ επισημαίνοντας:
- «Και βέβαια οι επικεφαλής κρατών και κυβερνήσεων που ήσαν παρόντες στη Νίκαια φρόντιζαν τα δικά τους εθνικά συμφέροντα. Και αυτό δεν θα πρέπει να εκπλήσσει, διότι δεν μπορεί να αμφισβητηθεί η ύπαρξη των εθνών μας»

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Το ευρωπαϊκό οικοδόμημα φαίνεται να αμφισβητείται από τους εργαζόμενους στη καρδιά του καπιταλιστικού κόσμου και μάλιστα με πολύ έντονο τρόπο.
- Οι απεργιακές κινητοποιήσεις των Γάλλων, Ιταλών και Γερμανών εργατών, με αποκορύφωμα την διεθνή διαδήλωση της Γένοβας (2001), μπορούν να χαρακτηριστούν ως οι μεγαλύτερες από την λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, προοιωνίζοντας σημαντικές κοινωνικές εξελίξεις, τόσο στην Ευρώπη, όσο και στον κόσμο γενικότερα.

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Οι κοινωνικές αλλαγές για μία ακόμα φορά ακολουθούν το γνώριμο δρόμο τους.
- Η εργατική τάξη των αναπτυγμένων καπιταλιστικών κοινωνιών και μόνο αυτή μπορεί να θέσει κεφαλαιώδη προβλήματα που αφορούν το μέλλον του καπιταλισμού.
- Πρόκειται για ποιοτικές αλλαγές στη δομή του συστήματος, που επιφέρει η κοινωνική «θύελλα» των εργαζομένων και τρέμει η αστική τάξη γιατί αφορά το ίδιο το πολιτικό της μέλλον.

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Με την ορθολογική συμπεριφορά των εργαζομένων του καπιταλιστικού κέντρου, συγκρούονται οι πολυσχιδείς μικροαστοί των κάτω άκρων της Ευρώπης.
- Πιστοί στην πολυσυλλεκτική ιδεολογία των μικροαστών, φαίνεται να βρίσκουν θέση στο ευρωπαϊκό κατασκευάσμα, σπεύδοντας κάθε φορά να επωφεληθούν από τους πόρους τους οποίους χορηγούν κατά περιόδους τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης (ΚΠΣ) μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων της Ένωσης.

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Είναι λάθος ο ισχυρισμός ότι λόγω «παγκοσμιοποίησης» ξεπερνιέται το έθνος-κράτος. Η ίδια η πορεία της ΕΕ, αποδεικνύει ότι το έθνος-κράτος συνεχίζει να υπάρχει και να ενισχύεται.
- Η αντίληψη για αποδυνάμωση του έθνους-κράτους στο πλαίσιο τη ΕΕ και γενικότερα η κατάργηση της εθνοκρατικής οργάνωσης είναι ουτοπία, παρά την ένταση της τάσης διεθνικής δράσης του κεφαλαίου.
- Μήπως το γερμανικό ή το βρετανικό κράτος έχουν αποδυναμωθεί ή βρίσκονται σε διαδικασία κατάργησής τους;

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Μπορεί να υποστηρίξει κανείς και μάλιστα σοβαρά ότι οι κεφαλαιοκράτες π.χ της Γερμανίας θα απεμπολήσουν τα ιδιαίτερα συμφέροντά τους, μοιράζοντάς τα με τους Βρετανούς; Ποτέ.
- Αυτά γίνονται κοινά, όταν συνασπίζονται για να εφαρμόζουν μέτρα εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης των λαών των χωρών τους και των άλλων πιο αδυνάτων οικονομικά χωρών της ΕΕ, ή να διεκδικήσουν σφαίρες επιρροής σε διάφορα σημεία του πλανήτη προκειμένου να εκμεταλλευτούν άλλους λαούς.

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Ταυτόχρονα ανταγωνίζονται για να εξασφαλίσουν μεγαλύτερο μερίδιο, τόσο από τις πιο αδύνατες καπιταλιστικές χώρες στο πλαίσιο της Ένωσης, όσο και έξω απ' αυτήν.
- Δεν πρέπει να ξεχνάμε την οξύτητα, αλλά και το μέγεθος των αντιθέσεων στους κόλπους της Ένωσης με διάφορες αφορμές, π.χ. στη Συνθήκη της Νίκαιας για τον τρόπο λήψης των αποφάσεων, στον πόλεμο του Ιράκ κτλ. Επομένως, θα συνεχίσει να υπάρχει και γερμανικό κράτος, και γαλλικό, και ελληνικό, και πολωνικό κτλ.

4. 4 Οι Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

- Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις μπορεί να δρουν σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, μπορεί να διακλαδώνονται παντού, όλες όμως έχουν μια εθνική βάση, έχουν τα ορμητήριά τους, ώστε να επωφελούνται των ρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο.
- Το εθνικό επίπεδο είναι η αφετηρία της δράσης τους. Μπορεί κάποιες να αλλάζουν βάση, ή οι θυγατρικές τους να μεταφέρουν την έδρα σε άλλη χώρα, σε σχέση με τη χώρα προέλευσης, όμως το εθνικό επίπεδο παραμένει.

4. 5. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στον κόσμο και ο πόλεμος στο Ιράκ

- Στις 29 Ιανουαρίου 2003 οι ηγέτες τριών νέων κρατών-μελών (Ουγγαρίας, Πολωνίας και Τσεχίας) συνυπέγραψαν με τους ηγέτες της Βρετανίας, της Ιταλίας, της Ισπανίας, της Πορτογαλίας και της Δανίας ένα κείμενο υποστήριξης των ΗΠΑ και του πολέμου εναντίον του Ιράκ.

4. 5. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στον κόσμο και ο πόλεμος στο Ιράκ

- Ως απάντηση στην αμερικανική κυριαρχία οι κυβερνήσεις **Γαλλίας, Γερμανίας, Βελγίου και Λουξεμβούργου** υπέβαλαν από κοινού μια πρόταση για τη διαμόρφωση μιας κοινής και «αυτόνομης» στρατιωτικής πολιτικής από την Ευρωπαϊκή Ένωση, δημιουργώντας το «αντίπαλο δέος» στη στρατιωτική μηχανή των ΗΠΑ όχι μόνο στον οικονομικό, αλλά και στον στρατιωτικό τομέα.

4. 5. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στον κόσμο και ο πόλεμος στο Ιράκ

- Οι ΗΠΑ μπορεί να προστατεύουν πολιτικά και στρατιωτικά την Ευρώπη, αλλά στον οικονομικό τομέα οι δύο πόλοι παραμένουν ανεξάρτητοι και μάλιστα ανταγωνιστικοί.
- Άλλο πράγμα η στρατιωτική ισχύς, και άλλο η αγορά και το εμπόριο που νομοτελειακά θα αναδείξουν τον νικητή.

4. 5. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στον κόσμο και ο πόλεμος στο Ιράκ

- Η ΕΕ27 και οι ΗΠΑ είναι οι δύο μεγαλύτερες οικονομίες στον κόσμο και αλληλεξαρτώνται όλο και περισσότερο.
- Μαζί, αποτελούν το 42% της παγκόσμιας οικονομίας.
- Το ΑΕΠ των ΗΠΑ, ξεπερνά τα 14 τρισεκατομμύρια δολάρια και αντιστοιχεί στο 20% του παγκόσμιου προϊόντος.
- Η ΕΕ27 παράγει το 22% του παγκόσμιου προϊόντος.
- Δεύτερη μεγαλύτερη σε μέγεθος εθνική οικονομία μετά τις ΗΠΑ, είναι η Κίνα.
- Η Κίνα παράγει το 11,5% του παγκόσμιου ΑΕΠ.

4. 5. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στον κόσμο και ο πόλεμος στο Ιράκ

- Οι στρατιωτικές δαπάνες στις ΗΠΑ το 2003 ανήλθαν στα 450 δις δολάρια έναντι 350 δις το 2002, δηλαδή μια αύξηση της τάξης του 28,6%.
- Το 2008 έφθασαν στο επίπεδο-ρεκόρ των 1,464 τρις δολάρια.

4. 5. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στον κόσμο και ο πόλεμος στο Ιράκ

- Στις ΗΠΑ αναλογεί το 41 % του συνόλου. Στην Κίνα το 6% και έπονται Γαλλία και Βρετανία με 3,5% εκάστη.
- Η Ρωσία ανήλθε από την έβδομη στην πέμπτη θέση –σχεδόν τριπλασιάζοντας, όπως και η Κίνα, τον στρατιωτικό της προϋπολογισμό κατά την τελευταία δεκαετία.

4. 5. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στον κόσμο και ο πόλεμος στο Ιράκ

- Επίσης είναι γνωστό ότι οι **ΗΠΑ καταναλώνουν περισσότερα από όσα παράγουν.**
- Είναι χαρακτηριστικό ότι πάνω από τα 2/3 του ΑΕΠ των ΗΠΑ αναλογεί στη λεγόμενη «**εσωτερική κατανάλωση**», ενώ οι εξαγωγές αναλογούν μόλις και μετά βίας στο 10% του ΑΕΠ, όταν το αντίστοιχο ποσοστό για τη Γερμανία είναι 20% και για τη Γαλλία ακόμα μεγαλύτερο.

4. 5. Το πρόβλημα της ηγεμονίας στον κόσμο και ο πόλεμος στο Ιράκ

- Η υπερκατανάλωση, όμως έχει ως αποτέλεσμα, αφενός, το εμπορικό έλλειμμα των ΗΠΑ να ανέρχεται στα 500 δις δολάρια και, αφετέρου, το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών να αντιστοιχεί στο 12% του ΑΕΠ.
- Παρά την υποχώρηση του δολαρίου έναντι του ευρώ κατά 30% το πρώτο εξάμηνο του 2003, το 73% των παγκόσμιων συναλλαγματικών αποθεμάτων εξακολουθούν να είναι σε δολάρια, ενώ οι συναλλαγές στα βασικά προϊόντα γίνονται με βάση το αμερικανικό νόμισμα.
- Όσο για το Ιράκ, που τόλμησε να σκεφθεί ότι μπορεί να πουλά πετρέλαιο και σε ευρώ, πλήρωσε ήδη ακριβό τίμημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ

- Συμφωνίες των Παρισίων:
- Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)

Η πρώτη κοινοτική Συνθήκη, υπεγράφη στο Παρίσι στις 18 Απριλίου 1951, και ετέθη σε ισχύ στις 25 Ιουλίου 1952.

- Την ιδρυτική Συνθήκη υπέγραψαν τα έξι μέλη:
- Γαλλία, Δυτική Γερμανία, Ιταλία, Βέλγιο, Ολλανδία και το Λουξεμβούργο.
- Πρώτος πρόεδρος της ΕΚΑΧ ορίστηκε ο Ζαν Μονέ ένας από τους οραματιστές της ευρωπαϊκής ενοποίησης.

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άμυνας (ΕΚΑ)

- Υπεγράφη στις **27 Μαΐου 1952** στο Παρίσι από τα έξι ιδρυτικά μέλη της ΕΚΑΧ, δηλαδή και από την ηττημένη Γερμανία.
- Με την δημιουργία της ΕΚΑ στόχος του **Ζαν Μονέ** ήταν, μεταξύ άλλων, η Ευρώπη να καταστεί αμυντικά ανεξάρτητη και από τις δύο υπερδυνάμεις.
- Η Ευρωπαϊκή Αμυντική Κοινότητα και μαζί μ' αυτή το Σχέδιο περί Ευρωπαϊκής Πολιτικής Κοινότητας ναυάγησαν γιατί η **Γαλλική Βουλή** στις **30 Αυγούστου 1954** κυρίως με τις ψήφους των **γκωλικών** και των **κομμουνιστών**, αρνήθηκε να κυρώσει την συμφωνία

Οι Συμφωνίες της Ρώμης

- Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) Υπεγράφη στις 25 Μαρτίου 1957 **στη Ρώμη** από τα ιδρυτικά μέλη της ΕΚΑΧ και ετέθη σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1958.
- Ο βασικός στόχος της ΕΟΚ ήταν η δημιουργία μιας **Κοινής Αγοράς** μεταξύ των κρατών μελών της

Κοινή Αγορά

- (α). Την πραγματοποίηση μιας **τελωνειακής ένωσης**, με την εξάλειψη, αφενός, των **τελωνειακών δασμών**, των ποσοστώσεων εισαγωγής και των άλλων εμποδίων στις ανταλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και, αφετέρου, την υλοποίηση ενός **κοινού τελωνειακού δασμολογίου έναντι των τρίτων χωρών**.
- (β). Την πραγματοποίηση, μέσω ιδίως της εναρμόνισης των εθνικών πολιτικών, των *τεσσάρων ουσιωδών ελευθεριών*:

ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ «ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ» ΤΗΣ ΕΕ

- 1. Ελεύθερης κυκλοφορίας των βιομηχανικών και αγροτικών προϊόντων
- 2. Ελεύθερης κυκλοφορίας των μισθωτών εργαζομένων
- 3. Ελεύθερης εγκατάστασης και παροχής υπηρεσιών από ανεξάρτητους επαγγελματίες και επιχειρήσεις
- 4. Ελεύθερης κίνησης των κεφαλαίων

Τελωνειακή Ένωση Ζώνη-Ελεύθερων Συναλλαγών

- Η Μ. Βρετανία αρχικά αρνείται να συμμετάσχει στη δημιουργία των ευρωπαϊκών κοινοτήτων, και αντιπροτείνει τη δημιουργία μιας **Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών.**
- Απορρίπτει την ένταξή της σε μια εκτεταμένη γεωγραφική ενότητα (Κοινή Αγορά) με βάση μια Τελωνιακή Ένωση μέσα στην οποία τα αγαθά, τα πρόσωπα, οι υπηρεσίες, τα κεφάλαια και οι πληρωμές θα κινούνται ελεύθερα.

Τελωνειακή Ένωση- Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών

- Οι διαφορές και οι ομοιότητες ανάμεσα στην **Τελωνειακή Ένωση** και στη **Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών** είναι:
- **Τελωνειακή Ένωση** είναι η συμφωνία μεταξύ δύο ή περισσότερων χωρών, που αναλαμβάνουν να καταργήσουν τους μεταξύ τους τελωνειακούς φραγμούς και να εφαρμόσουν απέναντι στις **τρίτες χώρες** ένα **κοινό δασμολόγιο**.

Τελωνειακή Ένωση- Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών

- Η Τελωνειακή Ένωση *διαφέρει* από την Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών, γιατί τα κράτη-μέλη της τελευταίας, παρόλο που έχουν καταργήσει τους μεταξύ τους δασμούς, δεν ακολουθούν κοινό δασμολόγιο έναντι των **τρίτων χωρών**.

Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών

- Στις 3 Μαΐου 1960 υπογράφεται στη Στοκχόλμη η Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών-EΖΕΣ (European Free Trade Area-EFTA)
- Στην ΕΖΕΣ αρχικά εντάσσονται η Βρετανία, η Αυστρία, η Δανία, η Ελβετία, η Νορβηγία, η Πορτογαλία, και η Σουηδία,
- Αργότερα προστέθηκαν η Ισλανδία,(1970) η Φινλανδία (1986) και το Λιχτενστάιν, το 1991.

Οι Νέες Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (ΕΕΠ)
- Εγκρίθηκε το 1985 και ετέθη σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1987, μετά την επικύρωσή της από τα κράτη-μέλη.
- *Ενιαία Εσωτερική Αγορά* μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 1992.

Οι Νέες Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Μάαστριχ). Υπογράφεται το 1992 με την οποία τίθενται για πρώτη φορά οι βάσεις για τη δημιουργία της **Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης** (ΟΝΕ) και την κυκλοφορία του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος.
- Αποφασίζεται η ίδρυση **Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας** στην οποία τα κράτη-μέλη της ζώνης του **ΕΥΡΩ** συναίνεσαν να παραχωρήσουν τα κυριαρχικά τους δικαιώματά τους για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ

- Υπογράφεται το 1997 στο Άμστερνταμ της Ολλανδίας
- Διεύρυνση με τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, την Κύπρο και την Μάλτα.

Η Συνθήκη της Νίκαιας

- Υπεγράφη στην ομώνυμη πόλη της Γαλλίας το 2000
- Τα κύρια θέματα τα οποία απασχόλησαν την Διακυβερνητική Διάσκεψη στην Σύνοδο κορυφής της Νίκαιας ήταν τα εξής:
- **A). Το μέγεθος και η σύνθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.**
- **B). Η στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο Υπουργών.**

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 1973 (Πρώτη)

- (1973) Η πρώτη διέυρυνση της τότε ΕΟΚ με την Βρετανία, Ιρλανδία και Δανία
- Η περίπτωση της Βρετανίας και της Νορβηγίας.
- Ο Ντε Γκωλ δεν εμπιστευόταν την Αγγλία ως Ευρωπαίο εταίρο λόγω της ειδικής της σχέσεως (special relationship) με τις ΗΠΑ.
- Στις 29 Ιανουαρίου 1963 ο Ντε Γκωλ διακόπτει μονομερώς τις διαπραγματεύσεις ένταξης και με τις τέσσερις υποψήφιες χώρες.

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 1973 (Πρώτη)

- **Τον Απρίλιο του 1969** έχουμε την οριστική αποχώρηση του Ντε Γκώλ από την πολιτική σκηνή στη Γαλλία, η οποία εκδηλώνεται στον απόηχο των γεγονότων του Μάη του 68', και την νίκη των σοσιαλδημοκρατών υπό την ηγεσία του Βίλι Μπραντ στη Γερμανία.
- Η Γαλλία με την εκλογή του **Ζορζ Πομπιντού το 1969** στην Προεδρία της Δημοκρατίας, αλλάζει την ευρωπαϊκή της πολιτική.

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 1973 (Πρώτη)

- Υπό το πρίσμα αυτών των πολιτικών αλλαγών στην Ευρώπη, **στις 30 Ιουνίου 1970** αρχίζουν οι διαπραγματεύσεις για την ένταξη των υποψηφίων κρατών, οι οποίες και ολοκληρώνονται με επιτυχία στις **22 Ιανουαρίου 1972**
- Την **1η Ιανουαρίου 1973** έχουμε την πρώτη διεύρυνση της ΕΟΚ με την προσχώρηση της Βρετανίας, της Ιρλανδίας και της Δανίας. Τα κράτη-μέλη αυξάνονται από έξι (6) σε εννέα (9) και οι ευρωβουλευτές από 142 σε 198.

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 1981 (Δεύτερη)

- Η δεύτερη διεύρυνση της τότε ΕΟΚ με την Ελλάδα (1981)
- Στις 8 Ιουνίου 1959 η Ελλάδα επί κυβερνήσεως Κωνσταντίνου Καραμανλή υπέβαλλε αίτηση σύνδεσης με την τότε ΕΟΚ. Ενώ έξι εβδομάδες αργότερα, στις 31 Ιουλίου 1959 ακολουθεί το παράδειγμά της και η Τουρκία.
- Το Μάρτιο του 1961 περατώνονται με επιτυχία οι διαπραγματεύσεις για τη σύναψη Συμφωνίας Σύνδεσης της Ελλάδας με την ΕΟΚ.

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 1981 (Δεύτερη)

- **Την 21η Απριλίου 1967**, μετά το πραξικόπημα των συνταγματαρχών και την επιβολή της επτάχρονης δικτατορίας η Κοινότητα «παγώνει» τη Συμφωνία Σύνδεσης με την Ελλάδα.
- **Στις 26 Σεπτεμβρίου 1974** με την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Ελλάδα, με κοινό ψήφισμα όλων των πολιτικών ομάδων το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο «εκφράζει ικανοποίηση για την επάνοδο της δημοκρατίας στην Ελλάδα και ζητεί την αναθέρμανση της Συμφωνίας Σύνδεσης».

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 1981 (Δεύτερη)

- **Στις 12 Ιουνίου 1975** και πάλι επί κυβερνήσεως **Κωνσταντίνου Καραμανλή** η Ελλάδα υπέβαλλε αίτηση προσχώρησης ως πλήρους μέλους στην ΕΟΚ.
- **Στις 28 Μαΐου 1979** υπογράφεται στο Ζάππειο από τον Κωνσταντίνο Καραμανλή η Πράξη (Συνθήκη) Προσχώρησης της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 1981 (Δεύτερη)

- Ο τότε αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης **Ανδρέας Παπανδρέου** δεν παρευρίσκεται στην πανηγυρική τελετή και μαζί με τους **κομμουνιστές καταγγέλλει την Πράξη** προσχώρησης ως επιζήμια για τα εθνικά μας συμφέροντα.
- **Την 1η Ιανουαρίου 1981** η Ελλάδα καθίσταται το δέκατο κράτος-μέλος της Κοινότητας, ενώ ο συνολικός αριθμός των ευρωβουλευτών μετά την προσθήκη των 24 ελλήνων συναδέλφων τους αυξάνεται σε 434.
- Στις 18 Οκτωβρίου 1981 από τις διπλές εκλογές (εθνικές-ευρωεκλογές) εκλέγονται άμεσα οι **24 έλληνες ευρωβουλευτές**.

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 1986 (Τρίτη)

- **Ισπανία και Πορτογαλία (1986)**
- **Στις 28 Μαρτίου 1977** η Πορτογαλία υποβάλλει αίτηση προσχώρησης στην ΕΟΚ και στις 28 Ιουλίου 1977 ακολουθεί η Ισπανία.
- **Στις 12 Ιουνίου 1985** υπογράφεται η Συνθήκη Προσχώρησης της Πορτογαλίας και της Ισπανίας στη Λισσαβόνα και στην Μαδρίτη αντιστοίχως, ύστερα από διαπραγματεύσεις έξι ετών.

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 1986 (Τρίτη)

- Την 1η Ιανουαρίου 1986 μετά την επίσημη ένταξη της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, δημιουργείται η Κοινότητα των Δώδεκα, ενώ ο αριθμός των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου αυξάνεται αντιστοίχως κατά **60 Ισπανούς** και **24 Πορτογάλους** και ανέρχεται συνολικά στους **518** ευρωβουλευτές.

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 1995 (Τέταρτη)

- Η τέταρτη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Αυστρία, Σουηδία, Φινλανδία (1995). Δεύτερη άρνηση της Νορβηγίας

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 1995 (Πέμπτη)

- Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης την Κύπρο και τη Μάλτα

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 2004 (Έκτη)

- Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης την Κύπρο και τη Μάλτα
- Οι χώρες του πρώτου «κύματος» ήταν:
- Κύπρος, Εσθονία, Ουγγαρία, Πολωνία, Τσεχία, και η Σλοβενία.
- Οι χώρες του δεύτερου «κύματος» ήταν: αποτελείται από την Ρουμανία, Σλοβακία, Λετονία, Λιθουανία, Βουλγαρία και η Μάλτα.

Οι διευρύνσεις της Ε.Ε 2007 (Έβδομη)

- Ρουμανία και Βουλγαρία

Τα κριτήρια προσχώρησης των νέων κρατών μελών

- **1. Το πολιτικό κριτήριο.** Η ύπαρξη σταθερών θεσμών οι οποίοι να εγγυώνται τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου, τα δικαιώματα του ανθρώπου, το σεβασμό και την προστασία των μειονοτήτων.
- **2. Το οικονομικό κριτήριο.** Η ύπαρξη βιώσιμης οικονομίας της αγοράς, καθώς και την ικανότητα αντιμετώπισης των ανταγωνιστικών πιέσεων και των δυνάμεων της αγοράς στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- **3. Το κριτήριο υιοθέτησης του κοινοτικού κεκτημένου.** Η ικανότητα της υποψήφιας χώρας να επωμιστεί τις υποχρεώσεις της, ως μέλους της Ένωσης και, ειδικότερα, να υιοθετήσει τους στόχους της πολιτικής, Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης

Οι ένταξη των νέων κρατών-μελών (ΕΕ27) και ο διπλασιασμός των περιφερειακών ανισοτήτων

- Στην ΕΕ των 27 κρατών μελών με βάση το κατά κεφαλήν ΑΕΠ, ξεχωρίζουν τρεις ομάδες χωρών αντί των δύο τις οποίες διακρίναμε στην ΕΕ15.

Η πρώτη ομάδα χωρών

- Την πρώτη ομάδα την αποτελούν τα παλιά μέλη της ΕΕ15, εκτός της Ισπανίας, της Ελλάδας και της Πορτογαλίας, των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ υπερβαίνει κατά 20% τον νέο σταθμισμένο μέσο όρο της ΕΕ27.

Η δεύτερη ομάδα χωρών

- Την δεύτερη ομάδα την αποτελούν τα παλιά κράτη-μέλη της κοινοτικής συνοχής, (Ισπανία, Ελλάδα και Πορτογαλία) συν την Κύπρο, τη Τσεχία και την Μάλτα, με κατά κεφαλήν ΑΕΠ μεταξύ 68% (Τσεχία) και 95% (Ισπανία) του μέσου όρου της ΕΕ των «27».

Η τρίτη ομάδα χωρών

- Την τρίτη ομάδα χωρών την συγκροτούν οι εναπομείνουσες οκτώ (8) νέες-χώρες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ κάτω από το 40% του μέσου της ΕΕ27, με εξαίρεση την Σλοβακία και την Ουγγαρία των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ βρίσκεται στο 56-58% του μέσου της ΕΕ27.

Επιπτώσεις της διεύρυνσης

- Πρώτον η διεύρυνση υπερδιπλασίασε τον πληθυσμό της Ε.Ε ο οποίος κατοικεί σε περιφέρειες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ κάτω του 75% του μέσου όρου της ΕΕ. Ο αριθμός αυτός ανήλθε από 71 εκ. στην Ε.Ε.15 σε 174 εκ.κατοίκους, ή διαφορετικά από 19% του συνόλου της ΕΕ15 σε 36% του συνόλου της ΕΕ27.

Οι αντιφάσεις της διεύρυνσης

- Το σχέδιο διεύρυνσης της ΕΕ προς ανατολάς δέχθηκε το πρώτο πλήγμα από τις ΗΠΑ στην πανηγυρική **σύνοδο του ΝΑΤΟ στην Πράγα στις 21 Νοεμβρίου 2002** όπου αποφασίστηκε η διεύρυνσή του με επτά χώρες της Ανατολικής Ευρώπης:
- **Βουλγαρία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Ρουμανία, Σλοβακία και Σλοβενία.**
- **Το 1999** είχαν προηγηθεί, **Πολωνία, Ουγγαρία και Τσεχία.**

Οι αντιφάσεις της διεύρυνσης

- **Η Ουάσινγκτον**, χωρίς χρονοτριβές και πολύ πιο έγκαιρα από την ΕΕ, κάλυψε το πολιτικό κενό που άφησε η ανατροπή των σοσιαλιστικών χωρών.
- **Οι Βρυξέλλες**, τρέχοντας πίσω από τις ΗΠΑ στη Σύνοδο κορυφής της Κοπεγχάγης (**Δεκέμβριος 2002**) έδωσαν το πράσινο φως για την ένταξη δέκα νέων μελών στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι αντιφάσεις της διεύρυνσης

- Οι υπό ένταξη χώρες βρίσκονται σε κατάσταση καπιταλιστικής υπανάπτυξης.
- Αν και έχουν το 20% του πληθυσμού της ΕΕ15 (75 εκ.) εν τούτοις το ΑΕΠ τους, ανερχόμενο σε 404 δις ευρώ, αντιστοιχεί μόλις στο 5% του ΑΕΠ της ΕΕ.
- Στις δέκα νέες χώρες εργάζονται τρεις φορές περισσότεροι στον αγροτικό τομέα (13,3% του συνόλου της απασχόλησης) απ' όσους απασχολούνται στην ΕΕ (μόλις 4,3%).

Οι περιφερειακές ανισότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Η οικονομική δραστηριότητα της Ε.Ε συγκεντρώνεται σε έναν πυρήνα, ο οποίος εκτείνεται στο τρίγωνο μεταξύ Βρετανίας Γαλλίας και το Αμβούργο στη Γερμανία.
- Πρόκειται για μια περιφέρεια η οποία αντιστοιχεί μόλις στο 1/7 του εδάφους της ΕΕ25 όπου κατοικεί το 1/3 του πληθυσμού. Σ' αυτή την περιοχή παράγεται το ήμισυ του εισοδήματος (47%) της κοινότητας. (Η πλούσια «μπανάνα»)

Οι περιφερειακές ανισότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Με την διεύρυνση της Ε.Ε το οικονομικό τοπίο θα μεταβληθεί άρδην. Οι περιφέρειες ανισότητες θα διπλασιαστούν. Δηλαδή σε μια Ένωση με «27» κράτη-μέλη, σε εθνικό επίπεδο, πάνω από το 1/3 του πληθυσμού ζει σε χώρες με κατά κεφαλή εισόδημα μικρότερο του 90% του μέσου όρου της Ένωσης, σε σύγκριση με το 1/6 στη ΕΕ των «15».

Οι περιφερειακές ανισότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Σε εθνικό επίπεδο, σε μια Ένωση των 27, οι χώρες θα χωρίζονται σε τρεις μεγάλες κατηγορίες.
- Η πρώτη ομάδα των πιο πλούσιων κρατών μελών των οποίων το εισόδημα βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο, και περιλαμβάνει «12» από τα παλιά κράτη μέλη της Ένωσης –δηλαδή όλα εκτός από την Ελλάδα, την Ισπανία, την Πορτογαλία.

Οι περιφερειακές ανισότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Ακολουθεί μια ενδιάμεση ομάδα, με την Ελλάδα, την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Κύπρο, τη Μάλτα, τη Σλοβενία και την Τσεχία, των οποίων το εισόδημα ανέρχεται στο 80% περίπου του μέσου όρου και έχουμε έναν πληθυσμό της τάξεως του 13% του συνολικού πληθυσμού της Ένωσης των 27.

Οι περιφερειακές ανισότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Την μεγάλη αλλαγή της διεύρυνσης αποτελεί η Τρίτη ομάδα στην οποία περιλαμβάνονται οι υπόλοιπες 8 χώρες όπου το κατά κεφαλήν εισόδημα ανέρχεται μόνο στο 40% του μέσου όρου της ΕΕ27.

- Πρόκειται για μια μεγάλη ομάδα με πληθυσμό που αντιστοιχεί στο 16% του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ27.

Η περίπτωση της Νορβηγίας και ο κοινοτικός βραχίονας

- Ενδιαφέρον παρουσιάζει η περίπτωση της Νορβηγίας, η οποία αν και δεν είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μαζί με τις ΗΠΑ είναι η πλουσιότερη χώρα του κόσμου με κατά κεφαλήν ΑΕΠ 43.000 δολάρια.
- Στη Ε.Ε. των «27» 13 χώρες μέλη της βρίσκονται στο επίπεδο πάνω από το 100 δηλ ο βραχίονας (Γερμανία, Γαλλία, Βρετανία Ιταλία) δεσπάζει στην σχετική ισχύ της Ε.Ε.

Κράτος Πρόνοιας και φιλελευθερισμός

- Το κοινωνικό κράτος στην Ευρώπη γεννήθηκε από την αστική επανάσταση και βρίσκεται στον αντίποδα της φιλελευθεροποίησης των ΗΠΑ
- Και πρέπει να ισχύει η ρήση του J.M. Keynes: «In the long run we are all dead» (Μακροχρόνια όλοι πεθαίνουμε). Μ' αυτή την έννοια οι άνθρωποι από την κούνια τους μέχρι το θάνατο χρειάζονται την κρατική φροντίδα.

Η Τουρκία στην περιφέρεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η Τουρκία χώρα με τον 17ο μεγαλύτερο πληθυσμό της γης και με μια αγορά 70 εκατ. περίπου καταναλωτών φαίνεται να έλκει το άμεσο ενδιαφέρον των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.
- Οι επιπτώσεις από την ένταξη της Τουρκίας στην Ε.Ε

Κεφάλαιο Έκτο

Η κοινοτική διαδικασία λήψης αποφάσεων

ΟΙ ΤΟΠΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

- Οι τρεις Ευρωπαϊκοί Πυλώνες
- α) Ο πρώτος ευρωπαϊκός πυλώνας
- Περιλαμβάνει τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, της ΕΚΑΧ και της ΕΥΡΑΤΟΜ. Την ιθαγένεια της Ένωσης, τις πολιτικές της Ένωσης, την Οικονομική και Νομισματική Ένωση, κλπ (Συνθήκες)
- β) Ο δεύτερος ευρωπαϊκός πυλώνας
- Περιλαμβάνει την Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- γ) Ο τρίτος ευρωπαϊκός πυλώνας
- Ο τρίτος ευρωπαϊκός πυλώνας περιλαμβάνει την Αστυνομική και Δικαστική συνεργασία καθώς επίσης και σε Ποινικά θέματα.

Η Διακυβερνητική Διάσκεψη (ΔΔ)

- Στην ιστορία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας πραγματοποιήθηκαν επτά Διακυβερνητικές Διασκέψεις, τέσσερις εκ των οποίων από το 1985 και μετά.
- Για παράδειγμα: Η ΔΔ του 1996 ήταν η έκτη. Η ΔΔ αυτή άρχισε τις εργασίες της στις 29 Μαρτίου 1996 και ολοκληρώθηκε κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Άμστερνταμ (16-17 Ιουνίου 1997) με την έγκριση της Συνθήκης του Άμστερνταμ.

Ευρωπαϊκή ενοποίηση και η διαδικασία λήψης αποφάσεων

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση ομοιάζει σαν ένα σύγχρονο ομοσπονδιακό κρατικό μόρφωμα.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να προσομοιωθεί ως η «κεντρική κυβέρνηση» της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Ο Πρόεδρος της Επιτροπής μπορεί να εκληφθεί ως πρωθυπουργός της Ευρώπης τον οποίο πλαισιώνουν οι «υπουργοί» επίτροποι.
- Η Επιτροπή είναι ταυτόχρονα εκτελεστικό και νομοθετικό όργανο της Ένωσης.
- Εκπονεί όλες τις προτάσεις κανονισμών, οδηγιών και αποφάσεων του Συμβουλίου. Παράλληλα εκτελεί τις αποφάσεις του Συμβουλίου και διαχειρίζεται τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ειδικά τους πόρους των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Ευρωπαϊκή ενοποίηση και η διαδικασία λήψης αποφάσεων

- Ο πρόεδρος της Επιτροπής διορίζεται από τους αρχηγούς των κρατών-μελών της Ένωσης σε μια από τις Συνόδους Κορυφής.
- Τα μέλη της Επιτροπής διορίζονται ύστερα από κοινή συμφωνία με τις κυβερνήσεων των κρατών μελών.
- Η Επιτροπή εγκρίνεται στο σύνολό της από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- Η θητεία της Επιτροπής είναι πενταετής.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή η οποία συνήθως ονομάζεται απλά Επιτροπή εδρεύει στις Βρυξέλλες.
- Υπό την ευθύνη της εργάζονται περίπου 18.000 υπάλληλοι μόνιμοι και ανεξάρτητοι από τις κυβερνήσεις των χωρών από τις οποίες κατάγονται.
- Είναι κατανεμημένοι σε 24 γενικές διευθύνσεις, υπεύθυνες η καθεμιά για μια κοινοτική πολιτική, όπως τα υπουργεία στα κράτη μέλη

Το COREPER

- Η Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων, γνωστή και ως COREPER (Comite des Representants Permanents), λειτουργεί στα πλαίσια του Συμβουλίου και στην οποία μετέχουν οι 25 Μόνιμοι Αντιπρόσωποι των κρατών-μελών της Ένωσης.
- Κατέχει κεντρική θέση στο κοινοτικό σύστημα λήψης αποφάσεων, όπου αποτελεί ταυτόχρονα μian αρχή διαλόγου.
- Η Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων συνεδριάζει σε δύο τμήματα, ώστε να αντιμετωπίζει το σύνολο των καθηκόντων τα οποία της έχουν ανατεθεί:
- Το πρώτο τμήμα (COREPER I), αποτελείται από τους Αναπληρωτές Μόνιμους Αντιπροσώπους των κρατών μελών και εξετάζει τα πιο τεχνικά θέματα.
- Το δεύτερο τμήμα (COREPER II), αποτελείται από τους πρέσβεις των κρατών μελών και εξετάζει περισσότερο τα πολιτικά θέματα.

Το Συμβούλιο των Υπουργών της Ένωσης

- Το Συμβούλιο όπως και η Επιτροπή είναι επιφορτισμένο, τόσο με νομοθετικές αρμοδιότητες, όσο και εκτελεστικές.
- Στην πράξη υπάρχουν πολλά ειδικά Συμβούλια, αναλόγως των υπό συζήτηση θεμάτων, ώστε να έχουμε Συμβούλιο εξωτερικών, άμυνας, γεωργίας, οικονομικών, κλπ. Η συχνότητα των συνεδριάσεων ποικίλλει. Ορισμένοι υπουργοί, όπως οι των εξωτερικών ή της γεωργίας συνεδριάζουν τουλάχιστον μια φορά το μήνα. Η Προεδρία του Συμβουλίου εναλλάσσεται κάθε έξι μήνες μεταξύ των κρατών-μελών και έχει αποκτήσει σημαντική πολιτική επιρροή τα τελευταία χρόνια
- Επίσης στη συνεδρίαση του Συμβουλίου, η Επιτροπή εκπροσωπείται από τον αρμόδιο για το θέμα Επίτροπο και συχνά από τον ίδιο τον Πρόεδρό της.

Το Συμβούλιο των Υπουργών της Ένωσης

- Οι αποφάσεις στο Συμβούλιο παίρνονται είτε με **ομοφωνία**, οπότε η ψήφος του πιο μικρού κράτους μετράει όσο και εκείνη του μεγαλύτερου, και οποιοδήποτε κράτος μπορεί να παραλύσει την κοινοτική διαδικασία, είτε με **ειδική πλειοψηφία**, ιδίως στα πεδία όπου υπάρχει συμμετοχή του Κοινοβουλίου στη λήψη των αποφάσεων.

Η αρχή της ομοφωνίας

- Ως ομοφωνία νοείται η επίτευξης συναίνεσης, μεταξύ όλων των κρατών-μελών στο πλαίσιο του Συμβουλίου, ώστε να μπορεί μια πρόταση να εγκριθεί. Στο πλαίσιο αυτό, όταν ένα κράτος-μέλος διαπιστώσει ότι τα συμφέροντά του θίγονται με κάποια απόφαση του Συμβουλίου, δύναται να προβάλει το γνωστό μας «βέτο» και να «μπλοκάρει» την επιζήμια γι' αυτό απόφαση.
- Μετά την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1987), η ομοφωνία αρχίζει σταδιακά να έχει πιο περιορισμένο πεδίο εφαρμογής από ότι παλαιότερα.

Η αρχή της ομοφωνίας

- Στη Σύνοδο της Νίκαιας (2000), καταργήθηκαν 39 περιπτώσεις «βέτο», για τις οποίες πλέον θα απαιτείται ειδική πλειοψηφία, ώστε να ληφθεί απόφαση. Στην προηγούμενη Συνθήκη προβλέπονταν 73 περιπτώσεις «βέτο». Συνεπώς τα κράτη-μέλη για την λήψη ομόφωνης απόφασης περιορίζονται σε 34 μόνο θέματα.

Το σύστημα της ειδικής πλειοψηφίας

- Η δυνατότητας προσφυγής σε ενισχυμένη ειδική πλειοψηφία προκύπτει από την πεποίθηση ορισμένων κρατών μελών, καθώς και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ότι η διατήρηση του κανόνα της ομοφωνίας θα οδηγούσε σε πολλές περιπτώσεις τη διευρυμένη Ένωση σε παραλυσία.

Το σύστημα της ειδικής πλειοψηφίας

- Με την Συνθήκη της Νίκαιας (8-10 Δεκεμβρίου 2000), οι ψήφοι επανασταθμίζονται και κατανέμονται κατά τον ακόλουθο τρόπο:
- Γερμανία, Γαλλία, Ιταλία και Βρετανία 29 ψήφοι. Ισπανία και Πολωνία 27 ψήφοι. Ρουμανία 14, Ολλανδία 13, Βέλγιο, Ελλάδα, Πορτογαλία, Ουγγαρία, Τσεχία 12 ψήφοι.
- Αυστρία, Βουλγαρία, Σουηδία 10 ψήφοι. Δανία, Ιρλανδία Σλοβακία, Φινλανδία, και Λιθουανία 7 ψήφοι. Κύπρος, Λουξεμβούργο, Εσθονία, Λετονία και Σλοβενία 4 ψήφοι. Η Μάλτα με 3 ψήφους. Έτσι, το σύνολο των ψήφων έφθασε τις 345.

Το σύστημα της ειδικής πλειοψηφίας

- Η επαναστάθμιση των ψήφων γίνεται υπέρ των ισχυρών κρατών μελών.
- Μέχρι την Συνθήκη της Νίκαιας η αναλογία των ψήφων των ισχυρών χωρών σε σχέση με τις μικρές ήταν 2 προς 1 και αυτό ενισχύθηκε σε 2,4 προς 1.

Το σύστημα της «διττής» πλειοψηφίας ΕΕ15

- α). Στην ΕΕ15 για τον σχηματισμό της ειδικής πλειοψηφίας, απαιτούνταν 169 ψήφοι σε σύνολο ψήφων 237, δηλαδή το 71,3% των ψήφων. Αυτό σήμαινε ότι η «αναστέλλουσα μειοψηφία» ανέρχονταν σε 69 ψήφους, πράγμα που μπορούσαν δύο μεγάλες χώρες σε συνεργασία με μια μικρότερη να «μπλοκάρουν» τις αποφάσεις.
- β). Μαζί με τις 169 ψήφους της ειδικής πλειοψηφίας θα έπρεπε να συγκεντρώνουν και τις ψήφους της πλειοψηφίας των κρατών-μελών.
- γ) Ενώ κάθε μέλος του Συμβουλίου μπορούσε να ζητήσει να εξακριβωθεί ότι τα κράτη-μέλη τα οποία συνιστούσαν την ειδική πλειοψηφία αντιστοιχούσαν στο 62% του συνολικού πληθυσμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εάν κάτι τέτοιο δεν συνέβαινε, τότε η απόφαση δεν περνούσε..

Το σύστημα της «διττής» πλειοψηφίας ΕΕ27

- Στην διευρυμένη ΕΕ27 συμφωνήθηκε με άλλη σχετική Δήλωση η οποία είναι προσαρτημένη στη Συνθήκη της Νίκαιας, ότι για την λήψη μιας απόφασης απαιτούνται 258 ψήφοι από το σύνολο των 345 ψήφων. Δηλαδή το όριο της ειδικής πλειοψηφίας ανέρχεται στο 74,7% των ψήφων, και οι ψήφοι της «αναστέλλουσας μειοψηφίας» τους 88. Παράλληλα ισχύουν και οι δύο άλλες προϋποθέσεις/πλειοψηφίες (κρατών-μελών και 62% του πληθυσμού).

Το σύστημα λήψης αποφάσεων υπέρ του «σκληρού πυρήνα»

- Εξετάζοντας την αναστέλλουσα μειοψηφία από καταβολής ΕΟΚ μέχρι και την νέα επαναστάταθμιση των ψήφων (Νίκαια), παρατηρούμε ότι δύο μεγάλα κράτη ήταν πάντα αρκετά ώστε σε συμφωνία με ένα «μικρό» να μπορούν να συγκροτούν την «μειοψηφία του βέτο». Εκείνο όμως το οποίο φαίνεται πρακτικά αδύνατον για τις «μικρές» και «περιφερειακές» χώρες είναι, τόσο η διαμόρφωση *Ειδικής Πλειοψηφίας* για την προώθηση των ιδιαίτερων συμφερόντων τους, όσο και η δημιουργία *Αναστέλλουσας Μειοψηφίας* για την αποτροπή αρνητικών αποφάσεων του «σκληρού πυρήνα».

Το σύστημα λήψης αποφάσεων υπέρ του «σκληρού πυρήνα»

- Ανατρέχοντας στην μεγάλη πολιτική κρίση που αντιμετώπισε η τότε ΕΟΚ το 1965, όταν ουσιαστικά περάσαμε από την αρχή της ομοφωνίας, στην εφαρμογή του κανόνα της πλειοψηφίας και τη λύση την οποία έδωσε ο στρατηγός Ντε Γκωλ υπερασπιζόμενες τα ουσιώδη εθνικά συμφέροντα της Γαλλίας υιοθετώντας την πολιτική της «κενής έδρας», καταδείχνοντας με ανάγλυφα τρόπο τις περιορισμένες δυνατότητες τις οποίες διαθέτουν στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα μικρά κράτη μέλη για να προασπίσουν τα εθνικά τους συμφέροντα.

Το σύστημα λήψης αποφάσεων υπέρ του «σκληρού πυρήνα»

- Με την Συνθήκη της Νίκαιας επικρατούν τα συμφέροντα των μεγάλων χωρών, και προωθείται ο ηγετικός ρόλος της Γερμανίας. Οι «μεγάλες» χώρες φαίνεται να διατηρούν το δικαίωμα να «μπλοκάρουν» τη λήψη αποφάσεων, έστω και αν αυτό απαιτεί τη συνδρομή μιας «μικρής» χώρας.
- Αυτό σημαίνει ότι τρεις ισχυρές χώρες και μια μικρότερη, η οποία θα προστίθεται ανάλογα με το θέμα, μπορούν να «μπλοκάρουν» αποφάσεις οι οποίες αντίκεινται ή δεν προωθούν τα συμφέροντά τους.

Η κατάργηση του «βέτο» ενισχύει την ανισοτιμία

- Στην Νίκαια οι ισχυρές χώρες, προώθησαν την κατάργηση του «βέτο» σε μια σειρά θέματα και επίσης ενέκριναν την ενισχυμένη συνεργασία και ευελιξία, όπου μια ομάδα κρατών-μελών θα μπορεί να αποφασίζει και να υλοποιεί δράσεις, στον τομέα που τις ενδιαφέρει χωρίς οι υπόλοιπες χώρες να μπορούν να προβάλλουν εμπόδια. Γίνεται λοιπόν κατανοητό ότι οι νέοι θεσμοί οι οποίοι συμφωνήθηκαν στη Συνθήκη της Νίκαιας ενισχύουν την ανισοτιμία και την ανισόμετρη ανάπτυξη.

8η Ερώτηση

Να αναφερθείτε στα δημοψηφίσματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον σας στο «όχι» της Σουηδίας στο ευρώ και στο «όχι» της Γαλλίας και Ολλανδίας στο Ευρωσύνταγμα

- 6. 8. Δημοψηφίσματα ο μεγάλος εφιάλτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το «όχι» της Σουηδίας στο «ευρώ»
- 6. 9. Το «όχι» σε δημοψήφισμα της Γαλλίας και της Ολλανδίας στο Ευρωσύνταγμα

Τα αρνητικά-θετικά δημοψηφίσματα στην ΕΟΚ-Ευρωπαϊκή Ένωση

- Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΕΟΚ-ΕΕ) έγινε με πρωτοβουλία από τα πάνω και όχι από τα κάτω (Λαϊκό Κίνημα-Δημοψηφίσματα).
- Γιατί δεν τίθεται πάντα η ένταξη μιας χώρας σε δημοψήφισμα;
- Πότε διενεργήθηκαν δημοψηφίσματα
- Τα αρνητικά δημοψηφίσματα

Τα αρνητικά δημοψηφίσματα της Νορβηγίας

- Η Νορβηγία από τα ιδρυτικά μέλη του ΝΑΤΟ αρνείται να ενταχθεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Δύο φορές οι νορβηγοί έχουν πει «όχι» στην Κοινότητα.
- Το 1972 με (53%) και το 1994 (52,1%).
- Η Νορβηγία αρνείται για δεύτερη φορά την ένταξή της στην Κοινότητα, όπως και το 1972.
- Σε δημοψήφισμα το οποίο διεξήχθη το 1994 οι Νορβηγοί επέρριψαν την ένταξή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση με ποσοστό 52,1%, ανατρέποντας τις σχετικές αποφάσεις κυβέρνησης και κοινοβουλίου.

Τα θετικά δημοψηφίσματα σε Αυστρία, Φινλανδία και Σουηδία

- Το 1994 διεξάγεται δημοψήφισμα στην Αυστρία και εγκρίνεται με ποσοστό 66,4% η ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Το 1994 διεξάγεται δημοψήφισμα στη Φινλανδία και η ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση εγκρίνεται με 56,9%.
- Το 1994 δημοψήφισμα διεξήχθη και στην Σουηδία όπου οι Σουηδοί είπαν «ναι» στην Ευρωπαϊκή Ένωση με ποσοστό 52,3%.

Η απόρριψη του ευρώ σε δημοψήφισμα από την Σουηδία

- Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το μέλλον της Ευρωπαϊκής ενοποίησης, αποκτά το αρνητικό δημοψήφισμα το οποίο διεξήχθη στη Σουηδία στις **14.9.2003**.
- Το εκλογικό σώμα της σκανδιναβικής χώρας απέρριψε με διαφορά 15 εκατοστιάων μονάδων την ένταξη της Σουηδίας στη ζώνη του ευρώ.
- **(57% με 42%).**

Η απόρριψη του ευρώ σε δημοψήφισμα από την
Σουηδία

Βίκινγκς τα «άτακτα» παιδιά της ΕΕ

Αξιοσημείωτο είναι ότι το «όχι»
θριάμβευσε παρ' όλο που υπέρ του «ναι»
είχαν ταχθεί **όλα τα κόμματα της**
Σουηδίας, ο σύνδεσμος των εργοδοτών
και το σύνολο των Μέσων Μαζικής
Ενημέρωσης, με εξαίρεση μόνο τους
Πράσινους και τους **πρώην**
κομμουνιστές.

Η απόρριψη του ευρώ σε δημοψήφισμα από την Σουηδία

Βίκινγκς τα «άτακτα» παιδιά της ΕΕ

- **Οι δανοί** ψήφισαν δύο φορές αρνητικά.
- **Στις 2 Ιουνίου 1992** σε δημοψήφισμα απέρριψαν με ποσοστό 50,7% τη συνθήκη του Μάαστριχ.
- Στη συνέχεια χρειάστηκε και δεύτερο δημοψήφισμα ώστε οι **δανοί** να υπερψηφίσουν τη Συνθήκη του Μάαστριχ.
- Πάλι οι **δανοί** τα «άτακτα» παιδιά σε δημοψήφισμα στις 28 Σεπτεμβρίου 2000 με άνετη πλειοψηφία των 53,1% απέρριψαν την ΟΝΕ και το κοινό νόμισμα το ευρώ.
- Το 1972 εγκρίνεται η ένταξη της Δανίας με ποσοστό 63,5%

Η απόρριψη σε δημοψήφισμα της Συνθήκης της Νίκαιας από τους Ιρλανδούς

- Την σκυτάλη των «όχι» πήραν **οι ιρλανδοί**.
- Σε δημοψήφισμα στις 7 Ιουνίου 2001, η Ιρλανδία με ποσοστό 53,87% απέρριψε την συνθήκη της Νίκαιας, σκορπίζοντας απογοήτευση στις Βρυξέλλες.
- Ένα έτος αργότερα, ύστερα από διευκρινίσεις κι εγγυήσεις της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έστειλε για δεύτερη φορά **τους ιρλανδούς** στις κάλπες, όπου και επικύρωσαν την συνθήκη της Νίκαιας.

Η Ιρλανδία τον Ιούνιο του 2008 απέρριψε την ευρωπαϊκή συνθήκη της Λισαβόνας

- Βροντερό ΟΧΙ της Ιρλανδίας για το νέο Ευρωσύνταγμα
- Με ποσοστό 54,7%, οι **Ιρλανδοί** ψήφισαν “**όχι**” στη μεταρρυθμιστική συνθήκη της Λισαβόνας, προκαλώντας προβληματισμό στις Βρυξέλλες και τις άλλες ευρωπαϊκές

Η Γαλλία του Μιτεράν κόπηκε στα δύο με την
Συνθήκη του Μάαστριχ

Η Γάλλοι είπαν «ναι» εντελώς οριακά
με ποσοστό 51%-49% σε
δημοψήφισμα- θρίλερ για την
Συνθήκη του Μάαστριχτ.

Γαλλικό και Ολλανδικό «όχι» στο «ευρωσύνταγμα»

- «Η Γαλλία είναι η χώρα όπου περισσότερο από οπουδήποτε αλλού οι ταξικοί αγώνες έφταναν κάθε φορά ως την αποφασιστική μάχη και όπου, συνεπώς, διαγράφονταν με τον πιο ανάγλυφο τρόπο οι μεταβαλλόμενες πολιτικές μορφές που μέσα τους κινούνται οι ταξικοί αγώνες και όπου συνοψίζονται τα αποτελέσματά τους»
- Φ. Ένγκελς (Πρόλογος στην *18η Μπρυμαίρ του Λουδοβίκου Βοναπάρτη* του Κ. Μαρξ)

Γαλλικό και Ολλανδικό «όχι» στο «ευρωσύνταγμα»

- Στις 29 Μαΐου 2005 οι Γάλλοι με ποσοστό 55% απέρριψαν τη νέα Συνταγματική Συνθήκη
- Την 1 Ιουνίου 2005 οι Ολλανδοί με 62% απέρριψαν κι' αυτοί τη νέα Συνταγματική Συνθήκη

Το «όχι» στο ευρώ της Σουηδίας (2003)

- Στη Σουηδία η συμμετοχή στις ευρωεκλογές του 2004 δεν ξεπέρασε το 37% αυξάνοντας όμως εντυπωσιακά το ποσοστό των «ευρω-σπεπτικιστών».
- Να σημειωθεί ότι το 2003 στο δημοψήφισμα για το ευρώ η συμμετοχή ανήλθε στο 81% και το 57% τάχθηκε υπέρ του «όχι».

Το «όχι» στο ευρώ της Σουηδίας (2003)

- Οι Σουηδοί αρνούνται πρώτα-πρώτα να διοικείται η σουηδική οικονομία από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα της Φραγκφούρτης.
- Ο δεύτερος λόγος είναι η εθνική κυριαρχία
- Ο τρίτος λόγος η ανησυχία τους για το δημόσιο τομέα και το «κράτος πρόνοιας», το οποίο βρίσκεται κυριολεκτικά στο στόχαστρο της ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας και η άμεση ελαχιστοποίησή του.

Το «όχι» στο ευρώ της Σουηδίας (2003)

- Επίσης το «όχι» σημαίνει άμεσο μπλοκάρισμα της προοπτικής ένταξης της Σουηδίας στο **NATO**.
- Εάν το «ναι» είχε κερδίσει, η είσοδος της Σουηδίας στο NATO θα ήταν το επόμενο βήμα των κυρίαρχων κύκλων.

Το «όχι» στο ευρώ της Σουηδίας (2003)

- Οι *Financial Times* του Λονδίνου
- «όποτε ερωτώνται οι ψηφοφόροι μιας χώρας-μέλους της ΕΕ για κάποιο ευρωπαϊκό ζήτημα, απαντούν με ένα «όχι» ή με ένα «ναι» με το στενότερο δυνατό περιθώριο»
- Ο επίσης βρετανικός *Economist* τονίζει:
- «το δημοψήφισμα της Σουηδίας αποτέλεσε επίκαιρη υπόμνηση μιας άλλης βαθιάς αλήθειας γύρω από την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Είναι ένα ελιτίστικο σχέδιο, με πολύ ρηχή λαϊκή υποστήριξη. Καθώς η ευρωπαϊκή οικοδόμηση προσθέτει διαρκώς νέους ορόφους και χαρακτηριστικά, τα ρηχά θεμέλια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης μπορεί να την κάνουν αυξανόμενα ετοιμόρροπη»

Το «όχι» στο ευρώ της Σουηδίας (2003)

- Στη στάση της απέναντι στο ευρώ εντόπιζε τα αίτια της δολοφονίας της Άννα Λιντ η *Guardian* σημειώνοντας πριν στηθούν οι κάλπες:
- «Και όταν οι Σουηδοί θα ψηφίζουν την Κυριακή για το αν θα υιοθετήσουν το ευρώ ή όχι, τότε πιθανόν το τελευταίο της κατόρθωμα θα είναι να γείρει η πλάστιγγα προς την αποδοχή του ενιαίου νομίσματος».
- Οι Βίκινγκς δεν άκουσαν τις ταξικές προτροπές της *Guardian* και η πλάστιγγα έγειρα υπέρ του «όχι». Για την *Guardian* όμως, σημασία είχε ο σκοπός και όχι τα μέσα.

Το «όχι» στο ευρώ της Σουηδίας (2003)

- Τα δημοψηφίσματα γενικά δίνουν την δυνατότητα στο εκλογικό σώμα να εκφραστεί περισσότερο ελεύθερα απ' οι βουλευτικές ή νομαρχιακές εκλογές.
- Στα δημοψηφίσματα δεν υπάρχει άμεση διαμεσολάβηση (βουλευτής-δήμαρχος-νομάρχης).
- Το πελατειακό σύστημα στα δημοψηφίσματα δεν παίζει πρωτεύοντα ρόλο.
- Το εκλογικό σώμα καλείται να απαντήσει με ένα ΝΑΙ ή ένα ΌΧΙ και η απάντηση σχετικά είναι εύκολη
- Μ' αυτή την έννοια τα κεφαλαιώδη προβλήματα στις αστικές δημοκρατίες δεν επιλύονται με δημοψηφίσματα

Η περίπτωση της Μεγάλης Βρετανίας

- Στη Βρετανία η συνθήκη προσχώρησης κυρώνεται και από τα δύο νομοθετικά σώματα της χώρας. Ενώ στις 5 Ιουνίου 1974 επιβεβαιώνεται με δημοψήφισμα και με ποσοστό 67,2% η ένταξη της Βρετανίας στην ΕΟΚ μετά την ανάδειξη στην κυβέρνηση του Εργατικού Κόμματος, που διαδέχτηκε τους συντηρητικούς κατά τις εκλογές του 1974.

Η μεγάλη άρνηση της μικρής Γροιλανδίας

- Το 1982 η Γροιλανδία, η οποία ως συνδεδεμένο τμήμα της Δανίας είχε καταστεί την 1η Ιανουαρίου 1973 μέλος της Κοινότητας, αποφάσισε με δημοψήφισμα και με ποσοστό 52% την αποχώρησή της από την ΕΟΚ. Η μικρός πληθυσμός της Γροιλανδίας ήταν ιδιαίτερα επιφυλακτικός έναντι της κοινής αλιευτικής πολιτικής της τότε ΣΟΚ. Μετά το αρνητικό δημοψήφισμα, η δανική κυβέρνηση και η ΕΟΚ, συμφώνησαν, τον Φεβρουάριο 1984, να επιτρέψουν στην Γροιλανδία να αποχωρήσει από την Κοινότητα από την 1η Φεβρουαρίου 1985 παραχωρώντας της, το καθεστώς υπερπόντιου εδάφους, συνδεδεμένου με την Κοινότητα.

Το «δημοκρατικό» έλλειμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το «δημοκρατικό» έλλειμμα είναι μια έννοια που χρησιμοποιείται κυρίως για να δείξει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση υποφέρει από μια έλλειψη δημοκρατικότητας και ότι φαίνεται απρόσιτη στον πολίτη εξαιτίας της περίπλοκης οργάνωσής της.

Το «δημοκρατικό» έλλειμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η έκφραση αυτή είχε μεγάλη απήχηση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.
- Βασίζεται στην ακόλουθη διαπίστωση:
- η μεταφορά αρμοδιοτήτων από τα κράτη-μέλη στην Κοινότητα δεν συνοδεύτηκε από αντίστοιχη μεταφορά εξουσιών των εθνικών κοινοβουλίων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το «δημοκρατικό» έλλειμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Με τις διαδοχικές μεταβιβάσεις κυριαρχίας ιδίως μετά την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1987), αφαιρέθηκαν βαθμιαία από τα εθνικά κοινοβούλια ορισμένες νομοθετικές αρμοδιότητες προς όφελος του Συμβουλίου των Υπουργών και μόνο.
- Συγκεντρώνει έτσι εκτελεστική και νομοθετική εξουσία, ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει πραγματικές αρμοδιότητες μόνο στον τομέα του προϋπολογισμού και όταν καλείται να παράσχει σύμφωνη γνώμη για ορισμένες διεθνείς συμφωνίες που συνάπτει η κοινότητα.

Το «δημοκρατικό» έλλειμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Η αντίληψη ύπαρξης δημοκρατικού ελλείμματος κατά κάποιο τρόπο αμβλύθηκε με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ(1997), με την οποία προβλέπεται η επέκταση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τη συστηματική ενημέρωση των εθνικών Κοινοβουλίων.

Το «δημοκρατικό» έλλειμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να πως περιγράφει τον ρόλο της Επιτροπής ένας άριστος γνώστης του ευρωπαϊκού οικοδομήματος,
- «Καθώς αυξάνονται οι εξουσίες της Επιτροπής, αυξάνονται και οι επικρίσεις εις βάρος της όχι βέβαια για έλλειψη δραστηριότητας, την οποία δύσκολα θα μπορούσε να επικαλεστεί κανείς ενόψει των πολυπληθών πρωτοβουλιών που παίρνει κάθε χρόνο, ούτε για μεροληψίες εις βάρος ή προς όφελος κάποιου κράτους μέλους, αλλά αντίθετα για την ανεξαρτησία της από οποιαδήποτε εθνική εξουσία, η οποία θεωρείται από μερικούς σαν έλλειψη ελέγχου για τις πράξεις και τις προτάσεις της»

Η «αποεθνικοποίηση» της Επιτροπής

- Σκέψεις περί «αποεθνικοποίησης» της Επιτροπής οι οποίες στην ουσία υιοθετήθηκαν στην Σύνοδο της Νίκαιας (Δεκέμβριος 2000), στοχεύουν κατ' ευθείαν στην υποβάθμιση των ασθενέστερων κρατών μελών και την σταδιακή άλωσή τους από τον «σκληρό» πυρήνα της Ένωσης.
- Η «αποεθνικοποίηση» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι πλέον θεσμοθετημένη στη Συνθήκη της Νίκαιας.
- Τα «περιφερειακά» κράτη μέλη της Ένωσης σταδιακά θα χάνουν την εθνική τους υπόσταση, σ' αντίθεση με τα «κεντρικά» κράτη μέλη τα οποία και ενισχύονται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- 7.1. Η νέα ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική και οι τρεις νέοι στόχοι
- 7.2. Ο κοινοτικός προϋπολογισμός και οι ίδιοι πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- 7.3. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής
 - 7.3.1 Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
 - 7.3.2. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
 - 7.3.3. Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)
 - 7.3.4. Το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)
 - 7.3.5. Το Ταμείο Συνοχής
- 7.4. Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες
- 7. 5. Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης

Η νέα ευρωπαϊκή περιφερειακή πολιτική και οι τρεις νέοι στόχοι

- **Ο νέος στόχος 1**
- Στοχεύει στην ανάπτυξη των καθυστερημένων περιφερειών. Επιλέξιμες περιφέρειες και περιοχές είναι, όλες εκείνες των οποίων το ΑΕΠ ορίζεται κάτω από το 75% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Το 69,7% του συνολικού προϋπολογισμού των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 2000-2006 ύψους 135,9 δισεκατομμυρίων ευρώ θα διατεθεί για τις περιφέρειες οι οποίες εμπίπτουν στα κριτήρια του στόχου 1

Ο νέος στόχος 2

- Στοχεύει στην στήριξη της οικονομικής και κοινωνικής ανασυγκρότησης εκείνων των περιφερειών οι οποίες αντιμετωπίζουν **διαρθρωτικά προβλήματα**.
- Ο συνολικός πληθυσμός των εν λόγω περιοχών δεν υπερβαίνει το 18% του πληθυσμού της Ε.Ε.
- Το 11,5% του συνολικού προϋπολογισμού των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 2000-2006 ύψους 22,5 δισεκατομμυρίων ευρώ αφορά τον στόχο 2.

Ο νέος στόχος 3

- Στηρίζει την προσαρμογή και τον εκσυγχρονισμό των πολιτικών και συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης.
- Το 12,3% του συνολικού προϋπολογισμού των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 2000-2006 ύψους 24,05 δισεκατομμυρίων ευρώ θα διατεθεί για τις περιφέρειες οι οποίες εμπίπτουν στα κριτήρια του στόχου 3.
- Οι επενδύσεις του στόχου 3 χρηματοδοτούνται μόνο από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Οι νέοι τρεις στόχοι 1.2.3

- Οι νέοι τρεις στόχοι όπως και οι κοινοτικές πρωτοβουλίες των Διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 2000-2006 έχουν ως εξής:

Το σύνολο των πόρων για τα τρία Διαρθρωτικά Ταμεία ανέρχεται σε 194,95 δις. Ευρώ, για το Ταμείο Συνοχής 18 δις. Ευρώ. Σύνολον για το Γ' ΚΠΣ 213 δισεκατ. ευρώ για την περίοδο 2000-2006.

Οι χρηματοδοτήσεις μέσω των αναπτυξιακών στόχων

- **Στόχος 1** Ανάπτυξη και διαρθρωτική προσαρμογή των περιφερειών που βρίσκονται σε αναπτυξιακή καθυστέρηση (135,9 δισ. ευρώ)
- **Στόχος 2** Οικονομική και κοινωνική ανασυγκρότηση των περιοχών που αντιμετωπίζουν διαρθρωτικά προβλήματα (22,5 δισ. ευρώ)
- **Στόχος 3** Προσαρμογή και εκσυγχρονισμός των πολιτικών και των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης (24,05 δισ. ευρώ).

Οι χρηματοδοτήσεις των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών

- Για την ίδια περίοδο
- 2000-2006 ο προϋπολογισμός για τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες ορίστηκε, σε 10,44 δισ.ευρώ.

Ο Κοινοτικός προϋπολογισμός και οι ίδιοι πόροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- 1. Η διάρθρωση του Κοινοτικού Προϋπολογισμού
- Γεωργικοί δασμοί και εισφορές ζάχαρης και ισογλυκόζης. Πρόκειται κατά κύριο λόγο για τους γεωργικούς τελωνειακούς δασμούς, στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης των αγορών της ζάχαρης. Δηλαδή εισφορές κατά την παραγωγή και την αποθήκευση της ζάχαρης

1. Η διάρθρωση του Κοινοτικού Προϋπολογισμού

- 2. Δασμοί γενικά, οι οποίοι προέρχονται από την εφαρμογή του κοινού δασμολογίου στις εισαγωγές από τρίτες χώρες.
- 3. Ο φόρος ΦΠΑ, που προέρχεται από την εφαρμογή του ενιαίου συντελεστή στη βάση του ΦΠΑ κάθε κράτους μέλους και σε ποσοστό 1%, επί των εισπράξεων

1. Η διάρθρωση του Κοινοτικού Προϋπολογισμού

- Ο τέταρτος φόρος, θεσπίσθηκε το 1988 Βασίζεται στο ΑΕΠ και στην εφαρμογή ενός συντελεστή ο οποίος καθορίζεται στο πλαίσιο της διαδικασίας του προϋπολογισμού, επί του ποσού των ΑΕΠ όλων των κρατών μελών.

Συμμετοχή των κρατών-μελών ΕΕ15 στον Κοινοτικό Προϋπολογισμό

- Τα κράτη μέλη συμμετέχουν στα έσοδα του Κοινοτικού Προϋπολογισμού με την εξής σειρά:
- Γερμανία 26%, Γαλλία 17%, Ιταλία 13% Μ. Βρετανία 13%, Ισπανία 8%, Ολλανδία 6%, Σουηδία 3%, Δανία, 2%, Ελλάδα, 2%, Αυστρία 2%, Ιρλανδία 1%, Πορτογαλία 1%, Φινλανδία 1%, και Λουξεμβούργο 0%.

Το ύψος του Κοινοτικού σε σχέση με το κοινοτικό ΑΕΠ

- Το 2000 το ύψος του Κοινοτικού Προϋπολογισμού ανήλθε σε 89.600 εκ.ευρώ, ενώ το έτος 2006 αναμένεται να ανέλθει στα 103.840 εκατομμύρια Ευρώ.
- Σε απόλυτους αριθμούς, οι δαπάνες της Ε.Ε αυξάνονται σταθερά τα τελευταία χρόνια, ενώ σε πραγματικές τιμές έχουν τουλάχιστον διπλασιαστεί σε σχέση με το 1985.
- Μολοταύτα, εξακολουθούν να αποτελούν το 1,2% περίπου του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το 2,5% των δημοσίων δαπανών στα κράτη μέλη

Οι δαπάνες για την Γεωργία

- Οι δαπάνες για την Γεωργία βρίσκονται για πρώτη φορά κάτω από το 50% του Κοινοτικού Προϋπολογισμού, με τάση περαιτέρω μείωσής τους.
- Οι δαπάνες για την γεωργία ανήλθαν το 2000 στο 40,5% του Κοινοτικού Προϋπολογισμού

Οι δαπάνες για την περιφερειακή πολιτική

- Οι δαπάνες για την περιφερειακή πολιτική και οι πόροι των Διαρθρωτικών Ταμείων όπως και του Ταμείου Συνοχής, ενώ ακολούθησαν μια ανοδική πορεία φαίνεται να υποχωρούν, προς όφελος άλλων πολιτικών.
- Ειδικότερα οι ποσοστιαία σύνθεση των Διαρθρωτικών Πολιτικών το 2000 ανήλθαν στο 35% του Κοινοτικού Προϋπολογισμού, και το 2006 αναμένεται να πέσουν στο 28%.
- Οι δαπάνες τις διοίκησης είναι σταθερές και κινούνται γύρω στο 5% του Κοινοτικού Προϋπολογισμού

Κοινοτικός προϋπολογισμός- Εθνικοί προϋπολογισμοί

- Οι εθνικοί προϋπολογισμοί των κρατών-εθνών συνήθως υπερβαίνουν το 50% του ΑΕΠ, σ' αντίθεση με τον κοινοτικό, ο οποίος όπως προαναφέρθηκε ανέρχεται μόλις στο 1,27% του κοινοτικού ΑΕΠ. Στην ουσία πρόκειται για ασήμαντο ποσό συγκρινόμενο με τους εθνικούς κολοσσούς. Μπορεί λοιπόν να υποστηριχτεί η άποψη ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση ουσιαστικά στερείται δημοσιονομικής πολιτικής, και εκείνο το οποίο κάνει είναι, να επηρεάζει τις εθνικές πολιτικές των κρατών μελών μέσω του Προγράμματος Σταθερότητας.

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαθέτει τέσσερα Διαρθρωτικά Ταμεία.
- Τα τρία Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής μέσω των οποίων επιδιώκει στη μείωση της διαφοράς μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διάφορων περιφερειών και μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμβάλλοντας στην οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Τα Διαρθρωτικά Ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)
2. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)
- 3α).Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)
- 3β).Το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)
4. Το Ταμείο Συνοχής

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

- Το ΕΤΠΑ δημιουργήθηκε το 1975 για τη χρηματοδοτική υποστήριξη των προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης υπέρ των μειονεκτικών περιφερειών.
- Η χρηματοδοτική ενίσχυση που προέρχεται από το ΕΤΠΑ προορίζεται κυρίως για :
 - Την υποστήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
 - Την προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων
 - Τη βελτίωση των διαρθρώσεων
 - Την ενίσχυση της τοπικής ανάπτυξης.
 - Την προώθηση της αειφόρου και ανταγωνιστικής ανάπτυξης.

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

- Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) η ίδρυση του οποίου προβλεπόταν από τη συνθήκη της Ρώμης, θεσμοθετήθηκε το 1960, και είναι το βασικό μέσο της κοινωνικής κοινοτικής πολιτικής
- Η ενίσχυση του ΕΚΤ επικεντρώνεται ιδιαίτερα στους νέους άνεργους, τους άνεργους μακράς διάρκειας, στις μειονεκτούσες κοινωνικά ομάδες και τις γυναίκες.

Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)

- ιδρύθηκε το 1962
- Το ΕΓΤΠΕ είναι το χρηματοδοτικό μέσο της πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης που αποτελεί τον δεύτερο πυλώνα της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.
- Χρηματοδοτεί τις ενέργειες ανάπτυξης των αγροτικών περιοχών στο σύνολο της επικράτειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων (ΕΓΤΠΕ)

- Το ΕΓΤΠΕ συνιστούν δύο τμήματα:
- Το ΕΓΤΠΕ-τμήμα Προσανατολισμού υποστηρίζει τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης στις επιλέξιμες περιοχές του Στόχου 1.
- Το ΕΓΤΠΕ-τμήμα Εγγυήσεων παρεμβαίνει στις άλλες περιοχές. Η Γενική Διεύθυνση Γεωργίας της Επιτροπής διαχειρίζεται τις πιστώσεις του ΕΓΤΠΕ

Το Ταμείο Συνοχής

- Το Ταμείο Συνοχής χρηματοδοτεί έργα συνδεδεμένα με το περιβάλλον και τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών στα κράτη μέλη της Ένωσης όπου το ΑΕΠ είναι κατώτερο από το 90% του ευρωπαϊκού μέσου όρου.
- Το Ταμείο δημιουργήθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ το 1993 και αποσκοπεί στην ενδυνάμωση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, βοηθώντας τις λιγότερο ευημερούσες χώρες να συμμετάσχουν στην ΟΝΕ

Το Ταμείο Συνοχής

- Ο διατιθέμενος προϋπολογισμός στο Ταμείο Συνοχής για την περίοδο 2000-2006 ανέρχεται σε 18 δις ευρώ
- Το ποσοστό συγχρηματοδότησης ενός έργου από το Ταμείο Συνοχής μπορεί να ανέλθει σε 80 έως 85% των δημόσιων δαπανών, είτε πρόκειται για έργα συνδεδεμένα με το περιβάλλον ή για αντίστοιχα συνδεδεμένα με τις υποδομές. Το ποσοστό αυτό μπορεί πάντως να μειωθεί σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Οι κοινοτικές πρωτοβουλίες

- **A. Interreg:** Αφορά την διασυνοριακή, διεθνική και διαπεριφερειακή συνεργασία ΕΤΠΑ.
- **B. URBAN:** Αποσκοπεί στην οικονομική και κοινωνική αποκατάσταση των αστικών περιοχών που βρίσκονται σε κρίση.
- **Γ. Leader:** Αποβλέπει στην προώθηση της αγροτικής ανάπτυξης μέσω πρωτοβουλιών ομάδων τοπικής δράσης ανάπτυξη.
- **Δ. Equal:** Προβλέπει στην διεθνική συνεργασία για την καταπολέμηση των διακρίσεων
- Το ύψος της χρηματοδότησης από προϋπολογισμό των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 2000-2006 καθορίστηκε στο 5,35%.

Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης

- Α' ΚΠΣ (περίοδος 1989-1993) 7,5 δις ECU. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-12 ανήλθε σε 67 δις ECU.
- Β' ΚΠΣ (περίοδος 1994-1999) 16,5 δις ECU. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-15 ανήλθε σε 176 δις ECU
- Γ' ΚΠΣ (περίοδος 2000-2006) για την Ελλάδα έχουν δεσμευτεί 27,2 δις ΕΥΡΩ. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ-15 προβλέπεται να φθάσει τα 212,5 δις ΕΥΡΩ
- Δ'. ΚΠΣ (περίοδος 2007-2013) για την Ελλάδα εγκρίθηκαν 20,101 δις ΕΥΡΩ. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ25 προβλέπεται να ανέλθει τα 162,1 δις ΕΥΡΩ

Το Α' ΚΠΣ 1989-1993

- Το Α' ΚΠΣ αφορά την περίοδο 1989-1993. Για την Ελλάδα το συνολικό ύψος της κοινοτικής χρηματοδότησης ανήλθε σε 7,5 δις ECU.
- Το σύνολο του προγράμματος για την ΕΕ12 ανήλθε σε 67 δις ECU

Το Β' ΚΠΣ 1994-1999.

- Το Β' ΚΠΣ αφορά την περίοδο 1994-1999. Για την Ελλάδα το συνολικό ύψος της κοινοτικής χρηματοδότησης ανήλθε σε 16,5 δις ECU.
- Το σύνολο του προγράμματος για την ΕΕ15 ανήλθε σε 176 δις ECU

Το Γ' ΚΠΣ 2000-2006

- Το Γ' ΚΠΣ αφορά την περίοδο 2000-2006. Για την Ελλάδα το συνολικό ύψος της κοινοτικής χρηματοδότησης αναμένεται να ανέλθει σε 27,2 δις ΕΥΡΩ.
- Για την ΕΕ15 αναμένεται να ανέλθει σε 212,5 δις ΕΥΡΩ

Το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

- Το συνολικό ύψος του Γ' Κοινοτικού Πλαίσιο Στήριξης για την περίοδο 2000-2006 το οποίο αποφασίστηκε στη Σύνοδο Κορυφής του Βερολίνου (24-25 Μαρτίου 2000) έχει ως εξής:
- Διαρθρωτικά Ταμεία 194,5 δις Ευρώ και Ταμείο Συνοχής 18 δις ευρώ.

Το Ελληνικό Γ' ΚΠΣ

- Το συνολικό ποσό του ελληνικού Γ'ΚΠΣ, ανέρχεται σε 51.248,7 εκατ. ευρώ, για την επταετία 2000-2006.
- Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται οι πόροι των Διαρθρωτικών Ταμείων 44.241,8 εκατ. ευρώ, του Ταμείου Συνοχής 5.833 εκατ. ευρώ και οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες 1.173,9 εκατ. ευρώ.

Το Ελληνικό Γ' ΚΠΣ

- Από αυτά, η κοινοτική συμμετοχή ανέρχεται σε 27.674,3 εκατ. ευρώ, ή 54% του προγράμματος.
- Τα υπόλοιπα χρήματα κατανέμονται σε εθνική συμμετοχή 13.589,0 εκατ. ευρώ ή 26,5% του προγράμματος, και συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα 9.993,5 εκατ. ευρώ ή 19,5% του προγράμματος.

Το Ελληνικό Γ' ΚΠΣ

- Τα 27.674,3 εκατ. Ευρώ αντιστοιχούν μόλις στο 13% του συνολικού Γ' Κοινοτικού Προγράμματος Στήριξης 2000-2006.
- Στο Β' ΚΠΣ 1994-1999, αντιστοιχούσε για την Ελλάδα το 18% του συνολικού ποσού.

Το Ελληνικό Γ' ΚΠΣ

- Από το συνολικό Γ' ΚΠΣ στην Ισπανία αναλογεί το 28,95%, στην Ιταλία και τη Γερμανία το 16%, δηλαδή ποσοστιαία αναλογία πολύ μεγαλύτερη απ' ότι για την Ελλάδα, η οποία ήταν η πιο φτωχή χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης των «15»

Το Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ) 2007-2013

- Δ' ΚΠΣ (περίοδος 2007-2013) για την Ελλάδα εγκρίθηκαν 20,101 δις ΕΥΡΩ. Το συνολικό ύψος του προγράμματος για την ΕΕ25 προβλέπεται να ανέλθει τα 162,1 δις ΕΥΡΩ
- Στο Δ' ΚΠΣ 2013-2013 αντιστοιχεί για την Ελλάδα το 12,4% του συνολικού ποσού.

Το Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ) 2007-2013

- Η ΕΕ-27 χρηματοδοτεί εκείνες τις περιφέρειες των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕΠ βρίσκεται κάτω από το 75% του κοινοτικού μέσου όρου.
- Και οι 13 ελληνικές περιφέρειες στο Α', Β' και Γ' ΚΠΣ έτυχαν όλων των κοινοτικών χρηματοδοτήσεων διότι το κατά κεφαλήν ΑΕΠ υπολείπονταν του 75% του κοινοτικού μέσου όρου.

Το Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ) 2007-2013

- Η νέα κατάσταση όπως διαμορφώθηκε για την Ελλάδα είναι η ακόλουθη:
- **A.** Παραμένουν στο Στόχο1 των Διαρθρωτικών Ταμείων με κατά κεφαλήν ΑΕΠ κάτω του 75% του μέσου κοινοτικού (Ευρώπη-25 = 100)
 - 1. Η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη (57,49%)
 - 2. Η Θεσσαλία (63,01%)
 - 3. Η Ήπειρος (59,41%)
 - 4. Τα Ιόνια Νησιά (59,95%)
 - 5. Η Δυτική Ελλάδα (56,42%)
 - 6. Η Πελοπόννησος (73,82%)
 - 7. Το Βόρειο Αιγαίο (74,38%)
 - 8. Και η Κρήτη (72,41%).

Το Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ) 2007-2013

- **Β.** Λόγω της ένταξης των νέων κρατών-μελών που έχουν πολύ χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ βγαίνουν εκτός του Στόχου1:
 - 1. Η Κεντρική Μακεδονία (76,04%)
 - 2. Η Δυτική Μακεδονία (76,89%)
 - 3. Και η Αττική (79,12%)

Το Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ) 2007-2013

- Γ. Θεωρούνται εκτός των χρηματοδοτήσεων του Στόχου1, διότι έχουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ υψηλότερο από το 75% του μέσου κοινοτικού:
- 1. Η Στερεά Ελλάδα (105,40%)
- 2. Και το Νότιο Αιγαίο (88%).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΡΩΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

1. Να αναφερθείτε στη διεθνοποίηση της παραγωγής και στην ανισόμετρη ανάπτυξη.
2. Να αναφερθείτε στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς
3. Να αναφερθείτε στον άνισο κόσμο και στην σχέση κέντρο και περιφέρεια.

Ερωτήσεις τρίτου κεφαλαίου

1. Να αναφερθείτε γενικά στην έννοια του έθνους και στις μειονότητες
2. Να αναφερθείτε στην ισοτιμία των εθνών και στις εθνικές μειονότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Ερωτήσεις τέταρτου Κεφαλαίου

1. Να αναφερθείτε στην οικονομική και πολιτική διάσταση της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης
2. Να αναφερθείτε στο πρόβλημα της ηγεμονίας στην Ευρώπη με την είσοδο του ευρώ
3. Να αναφερθείτε στο σύνθημα του Λένιν για τις Ηνωμένες Πολιτείες της Ευρώπης

Ερώτηση έκτου Κεφαλαίου

- 1 Να αναφερθείτε στα δημοψηφίσματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση επικεντρώνοντας το ενδιαφέρον σας στο «όχι» της Σουηδίας στο ευρώ και στο «όχι» της Γαλλίας και Ολλανδίας στο Ευρωσύνταγμα